

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลง

คะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน 2539

ของผู้มีอายุ 18-19 ปี

Relationships between Communication Behavior and Related
Factors with the Bangkok Gubernatorial Voting Behavior
on June 2, 1996 of 18-19 Year-Old Voters

น.ส. มะลิวัลย์ ธนชาติบรรจง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

พ.ศ. 2539

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง : ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม
การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน 2539
ของผู้มีอายุ 18-19 ปี

เสนอโดย : นางสาว มะลิวัลย์ ธนชาติบรรจง

อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.ดร.พีระ จิรโสภณ

อาจารย์ ประจวบ อินอื้อด

สาขา : นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต

ปีการศึกษา : 2539

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2539 ของผู้มีอายุ
18 - 19 ปี โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านประชากรกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ของผู้มีอายุ 18-19 ปี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการสื่อสารกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ของผู้มีอายุ 18-19 ปี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ทศนคติทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ของผู้มีอายุ 18-19 ปี
4. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสำคัญในการทำนายพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ของผู้มีอายุ 18-19 ปี โดยมีสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยทางด้านประชากรมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539

โดยแยกเป็นสมมติฐานย่อย ดังนี้

- 1.1 เพศชายมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมากกว่าเพศหญิง

1.2 ผู้ที่มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการ
กรุงเทพมหานครมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาดำ

1.3 ผู้ที่มีรายได้ของครอบครัวสูงมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่า
ราชการกรุงเทพมหานครมากกว่าผู้ที่มีรายได้ของครอบครัวต่ำ

สมมติฐานที่ 2 พฤติกรรมการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียง
เลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539

โดยแยกเป็นสมมติฐานย่อย ดังนี้

2.1 ผู้ที่มีระดับการสื่อสารระหว่างบุคคลในเรื่องการเมืองสูงมีแนวโน้มที่จะไปลง
คะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539
มากกว่าผู้ที่มีระดับการสื่อสารกับบุคคลต่างๆในเรื่องการเมืองต่ำ

2.2 ผู้ที่มีระดับการเปิดรับสื่อมวลชนทางการเมืองสูงมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนน
เสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539
มากกว่าผู้ที่มีระดับการเปิดรับสื่อมวลชนทางการเมืองต่ำ

2.3 ผู้ที่มีระดับการเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสูงมี
แนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 มากกว่าผู้ที่มีระดับการเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้ง
ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครต่ำ

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือก
ตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539

โดยแยกเป็นสมมติฐานย่อย ดังนี้

3.1 ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองสูงมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียง
เลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 มากกว่าผู้ที่
มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองต่ำ

3.2 ผู้ที่มีทัศนคติทางการเมืองในเชิงบวกมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือก
ตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 มากกว่าผู้ที่มี
ทัศนคติทางการเมืองในเชิงลบ

3.3 ผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่า
ราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 มากกว่าผู้ที่มีส่วนร่วม
ทางการเมืองต่ำ

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยด้านการสื่อสารทั้งการสื่อสารระหว่างบุคคลและการสื่อสารทางสื่อมวลชนเป็นตัวแปรที่มีน้ำหนักในการทำนายพฤติกรรมการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมากกว่าตัวแปรอื่นๆ

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยประกอบด้วยผู้มีอายุ 18-19 ปี ที่มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 จำนวน 180 คน และเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน กล่าวคือ ส่วนแรกเป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนาโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ส่วนที่สองเป็นการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบสเตปไวส์ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS x ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ในบรรดาปัจจัยหรือตัวแปรทุกตัวที่ศึกษานั้น มีเพียงการมีส่วนร่วมทางการเมือง และความรู้ความเข้าใจทางการเมืองเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการไปหรือไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ของผู้มีอายุ 18-19 ปี สำหรับตัวแปรทางด้านเพศ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ของครอบครัว ระดับการสื่อสารระหว่างบุคคลในเรื่องการเมือง การเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องการเมือง การเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และทัศนคติทางการเมือง พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการไปหรือไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเลย นอกจากนี้ ยังพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ของผู้มีอายุ 18-19 ได้ดีที่สุด

Thesis Title : Relationships between Communication Behavior and
Related Factors With the Bangkok Gubernatorial Voting
Behavior on June 2, 1996 of 18 - 19 Year- Old Voters

Name : Miss Maliwan Thanachatbunjong

Thesis Advisors : Assoc.Prof.Dr. Pira Chirasopone
A. Prachuab In-Odd

Department : Mass Communication

Academic Year : 1996

Abstract

The purpose of this research paper is to study the relationships between communication behavior and related factors with the Bangkok Gubernatorial Voting behavior on June 2, 1996 of 18-19 year-old voters.

The objectives of the research are as follows :

(1) To study the relationships between related demographic factors and the Bangkok Gubernatorial Voting behavior on June 2, 1996 of 18 - 19 year- old voters.

(2) To study the relationships between communication behavior and the Bangkok Gubernatorial Voting behavior on June 2, 1996 of 18 - 19 year-old voters.

(3) To study the relationships between knowledge, understanding, and attitude on politics with the Bangkok Gubernatorial Voting behavior on June 2, 1996 of 18-19 year-old voters.

(4) to analyze significant factors in predicting the Bangkok Gubernatorial Voting behavior on June 2, 1996 of 18-19 year-old voters.

Hypotheses

Hypothesis 1 : There are significant relationships between demographic factors and voting bahavior of 18-19 years old voters.

Hypothesis 1.1 : Male voters are more likely to cast the ballot than female voters.

Hypothesis 1.2 : Higher educated voters are more likely to cast the ballot than lower educated.

Hypothesis 1.3 : Voters from higher income families are more likely to cast the ballot than lower income families.

Hypothesis 2 : There are significant relationships between communication behavior and voting bahavior of 18-19 years old voters.

Hypothesis 2.1 : Voters with higher political interpersonal communication are more likely to cast the ballot than those with lower political interpersonal communication.

Hypothesis 2.2 : Voters with higher exposure to mass media are more likely to cast the ballot than those with lower exposure to mass media.

Hypothesis 2.3 : Voters with more information about election are more likely to cast the ballot than those with less information about election.

Hypothesis 3 : There are significant relationships between political factors and voting behavior of 18 - 19 years old voters.

Hypothesis 3.1 : Voters with more political understanding are more likely to cast the ballot than those with less political understanding.

Hypothesis 3.2 : Voters with more positive political attitudes are more likely to cast the ballot than those with less positive political attitudes.

Hypothesis 3.3 : Voters with more political participation are more likely to cast the ballot than those with less political participation.

Hypothesis 4 : Both interpersonal communication and mass media exposure are significant variables in predicting the voting behavior of 18-19 years old voters.

The sample consisted of 180 youths aged between 18 and 19 years in Bangkok who enligible for Gubernatorial Voting on June 2, 1996.

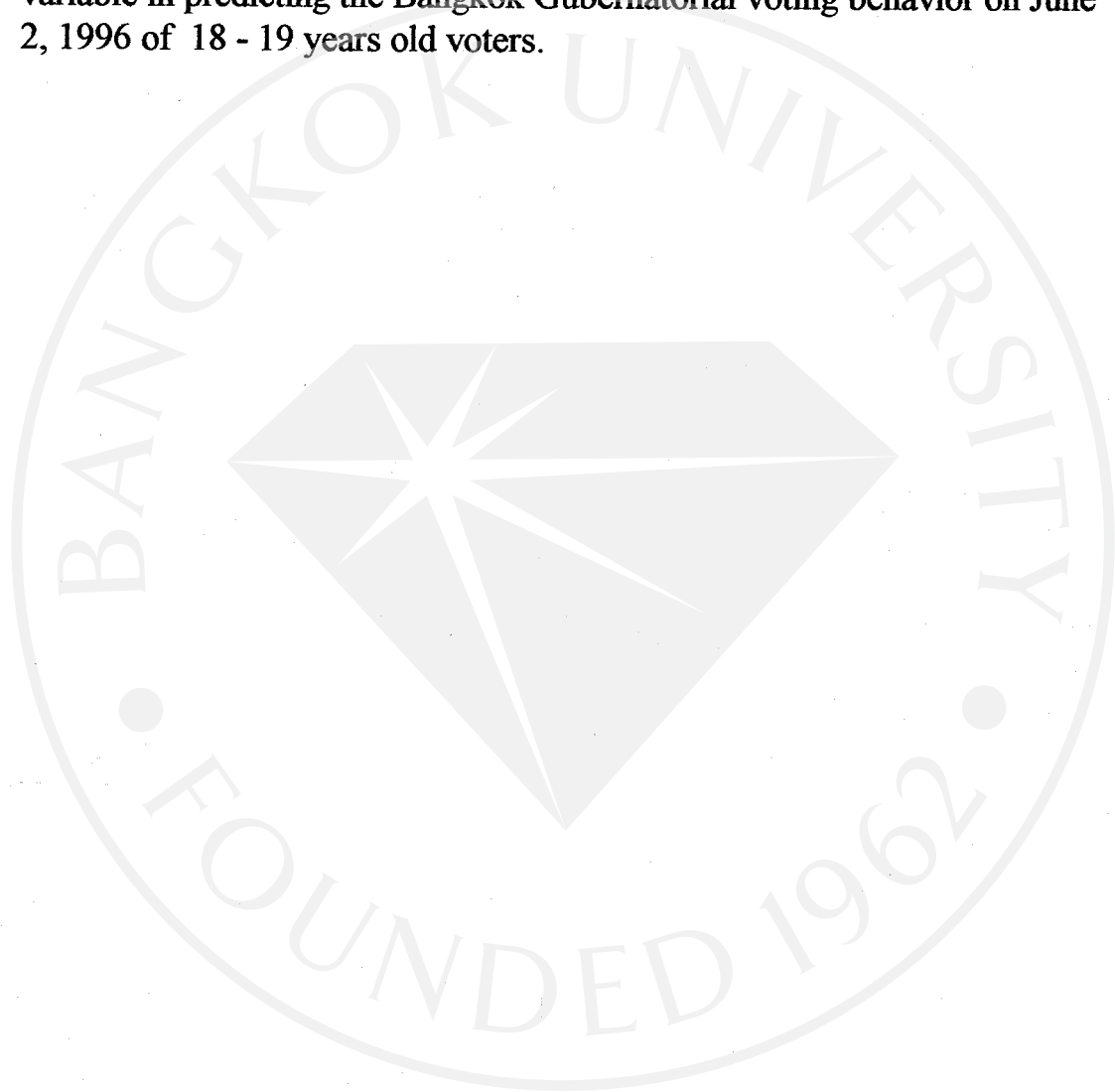
Questionnaires were used to collect data. There were two methods to analyze the data : (a) Frequency, percentage, and mean compated for purpose were descriptive, and (b) Pearson's product Moment Correlation and Stepwise Regession were analyzed for the hypothesis testings. Both methods were conducted through SPSS/PC + program.

The results of the research were as follows :

(1) Voters' participation and understanding on politics were found to be correlated with 18-19 years old voters Gubernatorial voting behavior.

(2) Voters' family income level was found to be correlated with 18-19 years old voters Gubernatorial voting behavior.

(3) Political participation was found to be the most significant variable in predicting the Bangkok Gubernatorial voting behavior on June 2, 1996 of 18 - 19 years old voters.

ห้ามนำออกนอกห้องสมุด

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณา และความช่วยเหลือจากคณาจารย์
หลายๆท่าน

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. พิระ จิรโสภณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นอย่างมากที่กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณอาจารย์ประจวบ อินอืด ที่กรุณาให้คำแนะนำและตรวจแก้ไข
รองศาสตราจารย์ ดร. สมาน งามสนิท และดร.กลอเรีย วิธิเจริญ ที่กรุณาสละเวลาในการเป็น
คณะกรรมการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณทุกคนในครอบครัวที่สนับสนุนในเรื่องทุนการศึกษาและเป็นกำลังใจสำคัญ
ทำให้งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ท้ายที่สุดขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ปรมะ สตะเวทิน ที่ให้ความช่วยเหลือใน
การค้นคว้าข้อมูล ขอขอบคุณผู้ช่วยวิจัยทุกท่าน ขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือและ
คอยให้กำลังใจ ตลอดจนขอขอบคุณหน่วยงานทุกหน่วยงานที่ให้ความร่วมมือในการค้นคว้า
เอกสารข้อมูลเป็นอย่างยิ่ง

มะลิวัลย์ ธนชาติบรรจง

สารบัญ

	หน้า
หน้าอนุมัติ	
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ปัญหาคำถามวิจัย	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
สมมติฐานการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	9
นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	12
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิด ทฤษฎีด้านการสื่อสารระหว่างบุคคลในเรื่องการเมือง	13
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารระหว่างบุคคลในเรื่องการเมือง	21
แนวคิด ทฤษฎีด้านการเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องการเมือง	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องการเมือง	30
แนวคิด ทฤษฎีด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจทางการเมือง	37
แนวคิด ทฤษฎีด้านทัศนคติทางการเมือง	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติทางการเมือง	43
แนวคิด ทฤษฎีด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	51

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
แนวคิด ทฤษฎีด้านพฤติกรรมการณ์การลงคะแนนเสียง	56
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการณ์การลงคะแนนเสียง	62
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	
ลักษณะประชากรกลุ่มเป้าหมาย	72
การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง	72
การเก็บรวบรวมข้อมูล	73
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	74
การวิเคราะห์ข้อมูล	74
การทดสอบแบบสอบถาม	75
4 ผลการวิจัย	76
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ	126
บรรณานุกรม	135
ภาคผนวก ก. แบบสอบถาม	143
ภาคผนวก ข. ตารางสถิติการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร	161
ภาคผนวก ค. รูปแบบการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานครโดยใช้สื่อต่างๆ	169
ภาคผนวก ง. พระราชบัญญัติการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	179
บทคัดย่อภาษาไทย	
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะทางประชากร	77
2 แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของการสื่อสารระหว่างบุคคลในเรื่องการเมือง	79
3 แสดงค่าเฉลี่ยความบ่อยของประเด็นทางการเมืองที่พูดคุยกัน	81
4 แสดงค่าเฉลี่ยของระดับความน่าเชื่อถือของบุคคลต่างๆในการให้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองและความน่าเชื่อถือในการให้ความคิดเห็นทางการเมือง	83
5 แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยความบ่อยของการเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องการเมือง	85
6 แสดงค่าเฉลี่ยความบ่อยในประเด็นทางการเมืองที่เปิดรับจากสื่อมวลชน	87
7 แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยในการเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจากสื่อต่างๆ	89
8 แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยน้ำหนักของเหตุผลในการเปิดรับข่าวสารการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	92
9 แสดงจำนวน ร้อยละและการจัดกลุ่มของความรู้ความเข้าใจทางการเมือง	93
10 แสดงจำนวนและร้อยละความรู้ความเข้าใจทางการเมือง จำแนกเป็นรายข้อ	94
11 แสดงจำนวน ร้อยละและการจัดกลุ่มทัศนคติทางการเมือง	96
12 แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของทัศนคติทางการเมืองในแต่ละประเด็น	98
13 แสดงจำนวน ร้อยละและการจัดกลุ่มการมีส่วนร่วมทางการเมือง	100
14 แสดงจำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะต่างๆ	102
15 แสดงจำนวนและร้อยละของการไปและไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	103
16 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความตั้งใจในการไปหรือไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	104
17 แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยอิทธิพลของสื่อที่มีต่อการตัดสินใจไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	105

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
18	แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของเหตุผลในการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	108
19	แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของหลักเกณฑ์ในการเลือกผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง	110
20	แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของเหตุผลที่ไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	113
21	แสดงค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรด้านประชากรกับการไปหรือไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	116
22	แสดงค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรด้านพฤติกรรมการสื่อสารกับการไปหรือไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	118
23	แสดงค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรทางการเมืองกับการไปหรือไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	120
24	แสดงค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆกับการไปหรือไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	121
25	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การทำนายของตัวแปรแบบ Partial	123
26	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Stepwise ของตัวแปรที่มีความสำคัญในการทำนายพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	125

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แสดงแบบจำลององค์ประกอบการสื่อสาร	15
2 แสดงแบบจำลองการไหลของข่าวสารแบบ 2 ชั้น	20
3 แสดงกระบวนการเลือกสรร 3 ชั้น	24
4 แสดงแนวความคิดเรื่องการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจ จากสื่อมวลชน	27
5 แสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆตามแนวความคิดของ Lerner	28
6 แสดงลำดับขั้นตอนของการมีส่วนร่วมทางการเมือง	48

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการที่มนุษย์ไม่สามารถอยู่อย่างโดดเดี่ยวได้ มนุษย์จึงมีการรวมตัวกันเพื่อพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีการติดต่อสัมพันธ์กันกับบุคคลอื่นหรือกลุ่มอื่น โดยอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการทำ ความเข้าใจระหว่างกัน สร้างกฎเกณฑ์การอยู่ร่วมกัน ซึ่งนับได้ว่าการสื่อสารเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม และอาจจะกล่าวได้ว่าการสื่อสารเปรียบเสมือนสายใยของสังคมที่ประสานหน่วยต่างๆ ของสังคมให้รวมเข้าไว้ด้วยกัน(รูปนรรต วัฒนภรณ์ , 2531)

ในชีวิตประจำวันของคนเราตั้งแต่เช้าตื่นนอนจนกระทั่งเข้านอน มีความผูกพันกับกิจกรรมการติดต่อสื่อสารอยู่ตลอดเวลา เริ่มจากเช้าเปิดวิทยุฟังข่าว พูดคุยกับสมาชิกในครอบครัว กับเพื่อนร่วมงาน ตอนเย็นไปงานสังคม ก่อนเข้านอนคิดทบทวนหัวข้อที่จะพูดในที่ประชุมวันพรุ่งนี้ ฯลฯ สิ่งที่เราพูดเหล่านี้คือกิจกรรมหรือการกระทำที่แสดงออกซึ่งอากัปกริยา หรือถ้อยคำในลักษณะที่บ่งบอกว่าเป็นการสื่อความหมายโดยอาศัยกระบวนการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างกัน หรือที่เรียกว่า พฤติกรรมการสื่อสาร (ขวัญเรือน กิติวัฒน์ , 2535)

พฤติกรรมการสื่อสารเปรียบเสมือนกลไกที่สำคัญยิ่งประการหนึ่ง ในการอยู่ร่วมกันในสังคมของมนุษย์ อีกทั้งเป็นตัวบ่งบอกถึงระดับความเจริญก้าวหน้าของสังคมอีกด้วย ในสังคมยุคดั้งเดิมมนุษย์รวมตัวกันอยู่ภายในกลุ่มสังคมเล็กๆ อยู่กระจัดกระจายตามป่าเขาไม่มีหลักแหล่งที่แน่นอน การสื่อสารในยุคแรกอยู่ในรูปของการสื่อสารที่ไม่ใช้ถ้อยคำ อาศัยวิธีการส่งสัญญาณเสียงและอากัปกริยาท่าทางต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็นพฤติกรรมการสื่อสารขั้นพื้นฐาน เมื่อสังคมเจริญขึ้น มนุษย์พยายามพัฒนารหัสหรือสัญลักษณ์ที่ใช้ในการสื่อความหมาย และสามารถประดิษฐ์ภาษาขึ้นได้ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน ต่อมามนุษย์สามารถคิดค้นการพิมพ์ การบันทึกภาพได้สำเร็จ รวมทั้งยังคิดค้นการกระจายเสียงจากคลื่นสั้น จนสามารถพัฒนาเป็นวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ที่ใช้ในปัจจุบัน จวบจนปัจจุบัน เทคโนโลยีการสื่อสารได้ก้าวหน้าทันสมัย มีเครือข่ายโยงใยกันได้ เช่น การสื่อสารดาวเทียม การสื่อสารโทรคมนาคม การสื่อสารคอมพิวเตอร์ ทำให้พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคลปราศจากข้อจำกัดในเรื่องของระยะทางและเวลาอีกต่อไป

ไปและทำให้สังคมเข้ามาสู่ยุคสังคมข้อมูลข่าวสาร ซึ่งอาจมีผลให้พฤติกรรมการสื่อสารของมนุษย์ในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป อันเป็นสิ่งที่น่าจับตามองอย่างยิ่ง

นอกจากการสื่อสารจะถูกใช้เพื่อการสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างฝ่ายต่างๆ การสื่อสารยังให้ประโยชน์ในด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจสังคม และอื่นๆ โดยเฉพาะในการนำไปใช้เพื่อการเมืองการปกครองสำหรับการเชื่อมโยงชนชั้นปกครองและชนชั้นได้ปกครอง ไม่ว่าในแนวดิ่งหรือแนวระนาบ (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร , 2537) รัฐในฐานะชนชั้นปกครองส่งสารไปยังประชาชนซึ่งเป็นผู้รับสารจำนวนมากเพื่อให้ทราบถึงนโยบาย การบริหารงาน ความเป็นผู้นำของการปฏิบัติงาน แดงผลงาน เป็นต้น ส่วนประชาชนผู้รับสารก็ใช้การสื่อสารเพื่อแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลและเมื่อรัฐหรือชนชั้นปกครองหมดวาระ ก็ต้องมีการสรรหาผู้เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ต่อไป ด้วยวิธีการเลือกตั้งโดยประชาชน

การเลือกตั้ง (Election) คือ พฤติกรรมทางการเมืองของมหาชนที่แสดงความคิดเห็นออกมา (สมบัติ จันทรวงศ์ , 2530) ความสำคัญของการเลือกตั้งนั้นเป็นสิ่งที่ระบบการปกครองที่เรียกตัวเองว่า “ ประชาธิปไตย ” ทุกรูปแบบยอมรับเหมือนกันหมด

วิสุทธิ โพธิ์แท่น (2524) ได้กล่าวว่าการเลือกตั้งเป็น “ การที่บุคคลได้เลือกบุคคลหนึ่งหรือบุคคลจำนวนหนึ่งจากบุคคลหลายคน หรือเลือกบัญชีรายชื่อผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งบัญชีหนึ่งหรือบัญชีจำนวนหนึ่งจากบัญชีรายชื่อหลายๆบัญชี เพื่อให้ไปกระทำการอันใดอันหนึ่งแทนตน การปกครองระบอบประชาธิปไตย ถือว่าการเลือกตั้งเป็นหัวใจสำคัญที่จะขาดเสียมิได้ โดยเฉพาะกรณีที่ชุมชนการเมืองเป็นชุมชนขนาดใหญ่ จึงเป็นไปได้ที่จะให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยตรง จึงจำเป็นต้องมีการเลือกตั้งสรรหาคนที่เข้าไปทำหน้าที่แทนตน ดังนั้นบรรดาประเทศต่างๆในโลกไม่ว่าจะมีการปกครองแบบใดหรือมีลัทธิการเมืองใดต่างก็พยายามที่จะจัดให้มีการเลือกตั้งแทบทั้งสิ้น แต่อย่างไรก็ตาม ความสำคัญของการเลือกตั้งก็ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่การที่ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งไปใช้สิทธิของตนโดยการหย่อนบัตรลงคะแนนเพื่อเลือกผู้สมัครคนหนึ่งคนใดเท่านั้น และแม้ว่าผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งไปใช้สิทธิที่หน่วยเลือกตั้งของตนโดยอิสระและโดยลำพังดังที่ได้กล่าวไว้ตามทฤษฎี แต่ในสภาพความเป็นจริงของสังคมแล้ว ปรากฏการณ์ที่ประชาชนผู้มีสิทธิในประเทศไปใช้สิทธิออกเสียงคราวละหลายๆพร้อมๆกัน เป็นเพียงผลพวงขั้นสุดท้ายของกระบวนการทางการเมืองของสังคมมากกว่า ดังนั้น ความสำคัญของการเลือกตั้งจึงมีมากกว่าการตัดสินใจว่าใครจะได้รับการเลือกตั้งเข้าดำรงตำแหน่งต่างๆ กล่าวคือ การเลือกตั้งไม่อาจเป็นแต่เพียงการให้ความชอบธรรมแก่รูปแบบการปกครอง การเลือกตั้งไม่ได้เป็นแค่กระบวนการที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง หรือการควบคุมให้ตัวแทน

ของประชาชนต้องขึ้นอยู่กับประชาชน หากแต่การเลือกตั้งยังเป็นการสื่อสารติดต่อกันระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง เป็นกระบวนการกล่อมเกลางานการเมืองที่สำคัญ และเป็นโอกาสสำคัญที่องค์กรทางการเมืองต่างๆจะได้เข้าไปสัมผัสและปลูกฝังประชาชนให้ใช้สิทธิที่จะเลือกทางออกให้แก่สังคมด้วยเช่นกัน (สมบัติ จันทรวงศ์ , 2530)

ประเทศประชาธิปไตยที่มั่นคงแล้วทั้งหลาย มักมีข้อกำหนดพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิในการเลือกตั้ง (Suffrage) โดยถือหลักว่า ผู้ใหญ่ทุกคนที่ไม่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดเกี่ยวกับความสามารถบางประการ ก็มีสิทธิที่จะลงคะแนนเสียงได้เท่าเทียมกันและหนึ่งในข้อจำกัดพื้นฐานที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ คือ ความเป็นผู้ใหญ่ (Maturity)

ความเป็นผู้ใหญ่ คือ ลักษณะของมนุษย์ผู้มีความรับผิดชอบ รู้จักใช้เหตุผลประกอบการพิจารณาตัดสินใจในเรื่องต่างๆตามหลักพัฒนาการของความเจริญเติบโตของมนุษย์ถือว่า โดยปกติความรับผิดชอบและการรู้จักใช้เหตุผลพัฒนาควบคู่กันไปกับวัยของมนุษย์ เมื่อมนุษย์มีอายุถึงจุดหนึ่ง ความรู้สึกรับผิดชอบและการรู้จักใช้เหตุผลได้พัฒนาสูงพอสมควรก็เรียกว่า อยู่ในวัยผู้ใหญ่ มีความเป็นผู้ใหญ่พอที่จะวินิจฉัยเรื่องราวต่างๆด้วยตนเองได้โดยอิสระพอสมควร ดังนั้น การเลือกตั้งต้องอาศัยความรับผิดชอบและการรู้จักใช้เหตุผลในการวินิจฉัยเพื่อจะให้ได้ผู้แทนที่มีประสิทธิภาพ ฉะนั้นทุกประเทศจึงมีมาตรการกำหนดอายุของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยมีสมมติฐานว่า บุคคลเมื่อมีอายุถึงที่กำหนดก็จะเป็นผู้ใหญ่อยู่พอสมควรและเมื่อมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองโดยการเลือกตั้งก็จะใช้สิทธิของตนอย่างรอบคอบและรับผิดชอบ (วิสุทธิ์โพธิ์แท่น , 2524) ซึ่งเดิมประเทศไทยกำหนดให้ผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี ด้วยความเชื่อที่ว่า อายุ 20 ปีเป็นเส้นแบ่งภาวะการเป็นผู้ใหญ่กับเด็ก ตามกฎหมายไทยถือว่าอายุ 20 ปีเป็นอายุที่บุคคลจะบรรลุนิติภาวะ ต่อมา ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 ได้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ 2538 และได้ขยายอายุผู้มีสิทธิเลือกตั้งจาก 20 ปี ลงมาเหลือเพียง 18 ปี ก็เท่ากับว่าเราเชื่อมั่นและมีเหตุผลแน่ชัดแล้วว่าบุคคลอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปเป็นผู้บรรลุนิติภาวะการมีความคิดในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย (วารสาร ประชากรและการพัฒนา , 2538)

จากสถิติผลการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่ผ่านมา พบว่า จำนวนผู้ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งคิดเป็นร้อยละลดลง เช่น การเลือกตั้งปี 2533 จำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง 3,201,188 คน มีผู้มาใช้สิทธิ 1,147,576 คน คิดเป็นร้อยละ 35.85 (เอกสารฝ่ายเลือกตั้ง กองปกครองและทะเบียน , 2533) การเลือกตั้งปี 2535 จำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง 3,309,029 คน มีผู้มาใช้สิทธิ 761,683 คน คิดเป็นร้อยละ 23.02 (เอกสารฝ่ายเลือกตั้ง กองป

ครองและทะเบียน ,2535) จึงเป็นที่น่าศึกษาอย่างยิ่งว่า เหตุใดที่ทำให้การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงของประชาชนลดลง และจากการเปิดให้ ผู้ที่มีอายุ 18-19 ปี เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะเป็นปัจจัยที่ทำให้การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้นมาน้อยเพียงใด และปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่ากรุงเทพมหานคร

จากผลงานการวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการเลือกตั้งของคนไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 22 เมษายน 2522 ” พบว่า ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม อันได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ การศึกษา แหล่งที่อยู่อาศัย และ ฯลฯ มีความสัมพันธ์กับการไปหรือไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยพบว่า เพศชายมีความตั้งใจไปใช้สิทธิมากกว่าเพศหญิง , ผู้มีการศึกษาสูงตั้งใจไปใช้สิทธิน้อยกว่าผู้ที่มีการศึกษาดำ เป็นต้น (สุจิต บุญบงการ และพรรคดี ผ่องแผ้ว ,2526) ดังนั้น จึงเป็นประเด็นที่สนใจศึกษาว่า ลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์และรายได้ของครอบครัวของกลุ่มผู้มีอายุ 18-19 ปี มีทิศทางความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครอย่างไร

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ว่ากรุงเทพมหานคร ในวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ได้มีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่งที่ยังไม่เคยผ่านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (New Voter) มาก่อน เป็นผู้มีสิทธิในการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพิ่มขึ้น คนกลุ่มนี้ คือ กลุ่มวัยรุ่นที่มีอายุ 18-19 ปีซึ่งอาจจะได้รับอิทธิพลในการแสดงพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจากปัจจัยทางด้านสังคมและจิตวิทยา เช่น ความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิง ภูมิหลังการศึกษา ประสบการณ์ชีวิต สถานภาพและบทบาททางสังคมในครอบครัวกลุ่มเครือญาติและในกลุ่มการทำงานอาชีพ ตลอดจนการเรียนรู้ การรับรู้ด้านข่าวสารหรือการติดต่อกับโลกภายนอก ฯ จากการศึกษาด้านจิตวิทยาวัยรุ่น พบว่า ลักษณะของคนกลุ่มนี้ คือ ชอบแสดงออกเหมือนผู้ใหญ่ มีพฤติกรรมการเลียนแบบกลุ่ม มีความปรารถนาเสรีภาพในการทำกิจกรรม บุคคลกลุ่มนี้มีประสบการณ์ภูมิหลังแตกต่างกัน มีลักษณะทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่างกัน เป็นบุคคลที่เปิดรับสื่อมวลชน เป็นบุคคลที่ให้ความสนใจในการเมืองมากกว่าแต่ก่อน (มติชนสุดสัปดาห์ , 2538)

จากการศึกษาเรื่อง ลักษณะบางประการของสถาบันสังคมไทยที่เป็นอุปสรรคต่อการปกครองระบบประชาธิปไตยในด้านของทัศนคติต่อการเลือกตั้ง โดย คณะอาจารย์ผู้ทำการวิจัย คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2515) พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจว่า การเลือกตั้งคืออะไร และ เห็นว่าการเลือกตั้งเป็นสิ่งที่ควรจะทำ แต่ไม่เข้าใจถึงความสำคัญของการเลือกตั้งที่มีต่อการพัฒนาการปกครองระบบประชาธิปไตย ซึ่งต้องการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ จากเหตุผลดังกล่าวนี้จึงทำให้

ผู้มีใช้สิทธิออกเสียงในแต่ละครั้งน้อยมาก แม้จะเห็นว่าการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นลักษณะที่ดีของพลเมืองก็ตาม ก็ยังเห็นว่า เป็นไปในลักษณะทางจริยธรรมมากกว่าหน้าที่ในทางการปกครองหรือการเมือง จากผลการวิจัยดังกล่าวพบว่า ทศคนคิดต่อการเลือกตั้งมีผลต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงอย่างไรก็ตาม Angus Campbell และคณะ (1966) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และพบว่า วัยของคนแต่ละคนมีผลให้พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงแตกต่างกัน และได้กล่าวอีกว่า คนแต่ละวัย แต่ละกลุ่มที่สังกัดต่างมีทัศนคติต่อประเด็นทางการเมืองทั้งหลายแตกต่างกัน ดังนั้นจึงมีประเด็นที่น่าสนใจศึกษาว่ากลุ่มผู้มีอายุ 18-19 ปี กลุ่มนี้มีทัศนคติทางการเมืองอย่างไร มีทัศนคติต่อระบบการเมืองอย่างไร มีทัศนคติในการเลือกตั้งอย่างไร และทัศนคติเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่ากรุงเทพมหานครหรือไม่อย่างไร

การเลือกตั้งในแต่ละครั้ง ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน หรือบรรดาพรรคการเมืองต่างๆ ล้วนใช้การสื่อสารเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งทั้งสิ้น ภาครัฐก็ใช้การสื่อสารเพื่อรณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ภาคเอกชนหรือสื่อมวลชนใช้การสื่อสารเพื่อการให้ความรู้ ให้ข้อมูลข่าวสาร ทำให้ประชาชนได้ทราบความเคลื่อนไหวของสถานการณ์ ส่วนบรรดาพรรคการเมืองก็ใช้การสื่อสารเพื่อประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์หรือการโฆษณาหาเสียงหาความสนับสนุนจากประชาชน ส่วนประชาชนก็ใช้การสื่อสารเพื่อรับทราบข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวการเลือกตั้งที่ได้รับจากสื่อต่างๆ ไม่ว่าสื่อบุคคลหรือสื่อมวลชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ซึ่งเป็นสื่อมวลชนสำคัญที่มีอัตราการแพร่กระจายข่าวสารทางการเมืองสู่ประชาชนมากขึ้นเรื่อยๆ และในยุคที่การสื่อสารมีการพัฒนาทางเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าทำให้รูปแบบการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเปลี่ยนแปลงไป ดังจะเห็นได้จากการแข่งขันในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2538 บรรดาพรรคการเมือง เช่น พรรคพลังธรรมได้มีการนำเอาการสื่อสารผ่านดาวเทียมและการสื่อสารโทรคมนาคมที่ทันสมัยมาใช้ในการประชาสัมพันธ์ (คู่แข่งรายเดือน , 2538) จึงทำให้ประชาชนมีโอกาสได้รับข้อมูลข่าวสารได้มากขึ้น ซึ่งนับได้ว่าการรณรงค์หาเสียงของนักการเมือง/พรรคการเมืองมีการแข่งขันทางด้านเทคโนโลยีข่าวสารและทางด้านข้อมูลข่าวสารมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ประชาชนได้เลือกใช้ประโยชน์จากสื่อที่มีมากขึ้นและประชาชนมีทางเลือกในการเปิดรับข้อมูลข่าวสารมากขึ้น

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ การรับรู้ข่าวสารและพฤติกรรมการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง : ศึกษากรณีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2533 ” จากการผลการวิจัยทางด้านพฤติกรรมการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง พบว่า ผู้ที่ไม่เคยไปใช้สิทธิออกเสียง

เลือกตั้งเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครน้อยกว่าผู้ที่เคยไปใช้สิทธิเลือกตั้งแล้ว จึงเป็นสิ่งที่น่าศึกษาว่า การเปิดรับสื่อมวลชนของวัยรุ่นผู้มีอายุ 18-19 ปี มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือไม่ อย่างไร (สรณะ อรุณรัตน์ , 2534)

จากเหตุผลดังกล่าว วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงมุ่งเน้นที่จะศึกษาวิจัยเพื่อหาคำตอบว่า กลุ่มวัยรุ่นผู้มีอายุ 18 - 19 ปี ที่มีสิทธิเลือกตั้งเพิ่มขึ้นจำนวน 180,647 คน คิดเป็นร้อยละ 3.23 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (ประกาศ ป็นตบแต่ง , 2538) ในวันที่ 2 มิถุนายน 2539 จากจำนวนดังกล่าวจะเป็นสัดส่วนที่เหมือนจะน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งทั้งหมดในกรุงเทพมหานคร แต่ถ้าคนกลุ่มนี้มีการโหวตเป็นกลุ่มก้อนก็อาจมีการเปลี่ยนแปลงผลการเลือกตั้ง และคนกลุ่มนี้จะเป็นตัวแปรสำคัญที่หลายฝ่ายไม่อาจมองข้ามได้ ซึ่งต้องพิจารณาว่าคนกลุ่มวัยรุ่นผู้มีอายุ 18-19 ปีจะมีพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอย่างไร พฤติกรรมสื่อสารด้านการเปิดรับสื่อมวลชนทางการเมือง และการสื่อสารระหว่างบุคคลทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับการพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือไม่ อย่างไร และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ทักษะคิดทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสำคัญต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหรือไม่ อย่างไร และปัจจัยด้านใดมีความสำคัญต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากที่สุด

ปัญหาคำถามวิจัย

1. ปัจจัยทางด้านประชากรของวัยรุ่นผู้มีอายุ 18-19 ปี ปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539
2. การสื่อสารระหว่างบุคคลในเรื่องการเมืองของวัยรุ่นผู้มีอายุ 18-19 ปี มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 หรือไม่ อย่างไร
3. การเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องการเมืองของวัยรุ่นผู้มีอายุ 18-19 ปี มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 หรือไม่ อย่างไร
4. การเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครของวัยรุ่นผู้มีอายุ 18-19 ปี มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 หรือไม่ อย่างไร

5. ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของผู้มีอายุ 18-19 ปี มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 หรือไม่ อย่างไร

6. ทักษะคิดทางการเมืองของผู้มีอายุ 18-19 ปี มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 หรือไม่ อย่างไร

7. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีอายุ 18-19 ปี มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 หรือไม่ อย่างไร

8. ปัจจัยใดข้างต้นที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 มากที่สุด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านประชากรกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ของผู้มีอายุ 18-19 ปี

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการสื่อสารกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ของผู้มีอายุ 18-19 ปี

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ทักษะคิดทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ของผู้มีอายุ 18-19 ปี

4. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสำคัญในการทำนายพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ของผู้มีอายุ 18-19 ปี

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยทางด้านประชากรมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539

โดยแยกเป็นสมมติฐานย่อย ดังนี้

1.1 เพศชายมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมากกว่าเพศหญิง

1.2 ผู้ที่มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ

1.3 ผู้ที่มีรายได้ของครอบครัวสูงมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมากกว่าผู้ที่มีรายได้ของครอบครัวต่ำ

สมมติฐานที่ 2 พฤติกรรมการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539

โดยแยกเป็นสมมติฐานย่อย ดังนี้

- 2.1 ผู้ที่มีระดับการสื่อสารระหว่างบุคคลในเรื่องการเมืองสูงมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 มากกว่าผู้ที่มีระดับการสื่อสารกับบุคคลต่างๆในเรื่องการเมืองต่ำ
- 2.2 ผู้ที่มีระดับการเปิดรับสื่อมวลชนทางการเมืองสูงมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 มากกว่าผู้ที่มีระดับการเปิดรับสื่อมวลชนทางการเมืองต่ำ
- 2.3 ผู้ที่มีระดับการเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสูงมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 มากกว่าผู้ที่มีระดับการเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครต่ำ

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539

โดยแยกเป็นสมมติฐานย่อย ดังนี้

- 3.1 ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองสูงมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 มากกว่าผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองต่ำ
- 3.2 ผู้ที่มีทัศนคติทางการเมืองในเชิงบวกมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 มากกว่าผู้ที่มีทัศนคติทางการเมืองในเชิงลบ
- 3.3 ผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 มากกว่าผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยด้านการสื่อสารทั้งการสื่อสารระหว่างบุคคลและการสื่อสารทางสื่อมวลชนเป็นตัวแปรที่มีน้ำหนักในการทำนายพฤติกรรมการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมากกว่าตัวแปรอื่นๆ

ตัวแปรต้น

1. ปัจจัยทางด้านประชากร
 - 1.1 เพศ
 - 1.2 การศึกษา
 - 1.3 รายได้ของครอบครัว
2. พฤติกรรมการสื่อสาร
 - 2.1 การสื่อสารระหว่างบุคคลในเรื่องการเมือง
 - 2.2 การเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องการเมือง
 - 2.3 การเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
3. ปัจจัยทางการเมือง
 - 3.1 ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง
 - 3.2 ทศนคติทางการเมือง
 - 3.3 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

ตัวแปรตาม

พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้แก่

1. การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
2 มิถุนายน 2539
2. การไม่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
2 มิถุนายน 2539

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน 2539 โดยการเลือกศึกษาเฉพาะกลุ่มคือ ศึกษาเฉพาะกลุ่มผู้ที่มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่มีอายุระหว่าง 18-19 ปี โดยจะศึกษาในแง่ของลักษณะทางด้านประชากร รายได้ของครอบครัว การสื่อสารกับบุคคลต่างๆในเรื่องการเมือง การเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องการเมือง การเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ทศนคติทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีผลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน 2539 โดยทำการศึกษาค้นคว้าจากรายงานการวิจัยและเอกสารต่างๆ พร้อมทั้งจัดทำกรวิจัย

เชิงสำรวจ (Survey Research) ทางด้านพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน 2539 ของผู้มีอายุ 18-19 ปี เพื่อให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้
นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

ปัจจัยทางประชากร	หมายถึง	เพศ การศึกษาของผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน 2539 ของผู้มีอายุ 18- 19 ปี
เพศ	หมายถึง	เพศหญิง และเพศชาย
การศึกษา	หมายถึง	จำนวนปีที่ใช้ในการศึกษาเล่าเรียนที่ โรงเรียน หรือ สำนักศึกษาที่กระทรวงรับรอง
รายได้ของครอบครัว	หมายถึง	จำนวนเงินของครอบครัวที่ได้มาในระยะเวลา 1 เดือนโดยไม่หักค่าใช้จ่าย
พฤติกรรมการสื่อสาร	หมายถึง	ลักษณะต่างๆที่ทำการสื่อสารของบุคคล ได้แก่ การสื่อสารกับบุคคลต่างๆและการเปิดรับสื่อมวลชน
การสื่อสารกับบุคคลต่างๆในเรื่องการเมือง	หมายถึง	การพูดคุยทางการเมืองในเรื่อง การเมืองต่างประเทศ การเมืองระดับชาติ การเมืองระดับท้องถิ่นและการเลือกตั้งกับบุคคลอื่น อันได้แก่ พ่อแม่ , พี่น้องในครอบครัว / ญาติ , เพื่อนฝูง , เพื่อนบ้าน , ครู-อาจารย์ , ผู้นำความคิดเห็น (กำนัน , ผู้ใหญ่บ้าน)
การเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องการเมือง	หมายถึง	การเปิดรับข่าวสารทางการเมือง อันได้แก่ การเมืองต่างประเทศ การเมืองระดับชาติ การเมืองระดับท้องถิ่น การเปิดรับข่าวสารการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจากสื่อต่างๆไป อาทิ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ใบปลิวและโปสเตอร์
ปัจจัยทางการเมือง	หมายถึง	ปัจจัยทางด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมืองทัศนคติทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ความรู้ความเข้าใจ ทางการเมือง	หมายถึง	การที่บุคคลมีความรู้ในเรื่อง การเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย ความรู้ความเข้าใจระบบการเมือง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร/ พรรคการเมือง ทั้งนี้ จะทำการวัดด้วยแบบทดสอบ
ทัศนคติทางการเมือง	หมายถึง	ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย ความรู้สึกเกี่ยวกับระบบการเมือง / นักการเมืองความรู้สึกเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ความรู้สึกเกี่ยวกับผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร / พรรคการเมือง ทั้งนี้ จะทำการวัดด้วยแบบทดสอบทัศนคติ
การมีส่วนร่วม ทางการเมือง	หมายถึง	การติดต่อกับนักการเมือง / ผู้นำทางการเมือง การร่วมแสดงความคิดเห็น / ประชุม / ชุมชุมทางการเมือง การช่วยเหลือนักการเมือง การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง
พฤติกรรมการลง คะแนนเสียง	หมายถึง	การไปหรือไม่ไปแสดงตนเพื่อใช้สิทธิที่หน่วยเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่
การไปลงคะแนน เสียงเลือกตั้ง	หมายถึง	การไปแสดงตนเพื่อใช้สิทธิเลือกตั้งยังหน่วยเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่
การไม่ไปลงคะแนน เสียงเลือกตั้ง	หมายถึง	การไม่ไปแสดงตนเพื่อใช้สิทธิเลือกตั้งยัง หน่วยเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่
ผู้มีอายุ 18-19 ปี	หมายถึง	บุคคลผู้มีอายุ 18-19 ปี ณ วันที่ 31 ธันวาคม ของปี พ.ศ. 2538 ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและไม่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
2. ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการสื่อสารของผู้มีอายุ 18-19 ปี กับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและวางแผนให้เป็นประโยชน์ในทางการสื่อสารและทางการเมืองต่อไป

แนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “ ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน 2539 ของผู้มีอายุ 18-19 ปี ” ผู้วิจัยได้สำรวจแนวคิดและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง คือ พฤติกรรมการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารกับบุคคลต่างๆในเรื่อง การเมือง การเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องการเมือง

ส่วนที่สอง คือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ทศนคติทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ส่วนที่สาม คือ พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ส่วนที่หนึ่ง พฤติกรรมการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารกับบุคคลต่างๆในเรื่องการเมืองและการเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องการเมือง

แนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการสื่อสาร

พฤติกรรมการสื่อสารของมนุษย์มีแนวคิดที่เป็นสาระสำคัญ ดังนี้ (ขวัญเรือน กิตติวัฒน์ , 2536)

1. พฤติกรรมการสื่อสารมีลักษณะเป็นกระบวนการ กล่าวคือ เป็นการแสดงออกซึ่งการติดต่อสื่อความหมายของมนุษย์ในสังคม มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เป็นปรากฏการณ์ที่ไม่มีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุด ไม่มีขอบเขตที่แน่นอน ทั้งผู้รับสารและผู้ส่งสารต่างสลับเปลี่ยนบทบาทกันไปมาอัตโนมัติมีการแสดงปฏิกิริยาตอบโต้และตอบสนองซึ่งกันและกันจนเกิดความเข้าใจร่วมกัน ดังนั้น กระบวนการแห่งพฤติกรรมการสื่อสารจึงเกิดขึ้นในลักษณะที่เป็นวงจรต่อเนื่องกันไปตลอดเวลา วงจรของกระบวนการสื่อสารประกอบด้วยพฤติกรรมการเข้ารหัส(Encoding behavior) พฤติกรรมการถ่ายทอดและการรับ (Transmitting and receiving behavior) พฤติกรรมการถอดรหัส (Decoding behavior) และพฤติกรรมการสื่อความหมาย (Interpretive behavior)

2. พฤติกรรมการสื่อสาร เป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการทางจิตวิทยา กระบวนการทางสังคม และกระบวนการทางวัฒนธรรม การติดต่อสื่อสารของมนุษย์มิได้เกิดจาก พฤติกรรมการตีความหมายเฉพาะเนื้อหาสาระของสารซึ่งเป็นตัวกระตุ้นเท่านั้น แต่ผู้ร่วมทำการ สื่อสารจะสร้างหรือกำหนดความหมาย ไปตามลักษณะปัจจัยด้านจิตวิทยาส่วนบุคคล ซึ่งเป็น แรงกระตุ้นภายในตัวบุคคล ได้แก่ ความทรงจำ ความหวัง ทศนคติ ความกลัว เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีแรงกระตุ้นจากปัจจัยภายนอก อันได้แก่ จารัตประเพณี กฎหมาย จรรยาบรรณ วัฒนธรรม เป็นต้น ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกบุคคลเหล่านี้ล้วนเป็นตัวกระตุ้นหรือแรงผลักดันให้เกิดการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมการสื่อสารของมนุษย์เป็นไปตามกรอบแห่งการเรียนรู้ การ รับรู้ อารมณ์ ความต้องการ ความเชื่อ ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม ฯลฯ ทำให้ผลตอบสนองของพฤติกรรมการสื่อสาร เป็นไปตามลักษณะเฉพาะตัวบุคคลหรือเฉพาะ กลุ่ม

3. พฤติกรรมการสื่อสารเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกกระบวนการ สื่อสาร หมายถึงว่า กระบวนการสื่อสารมิได้เกิดขึ้นในบรรยากาศที่ว่างเปล่า แต่เกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขของสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมภายนอกกระบวนการสื่อสารซึ่งประกอบด้วยสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การเมือง การเศรษฐกิจ ฯลฯ

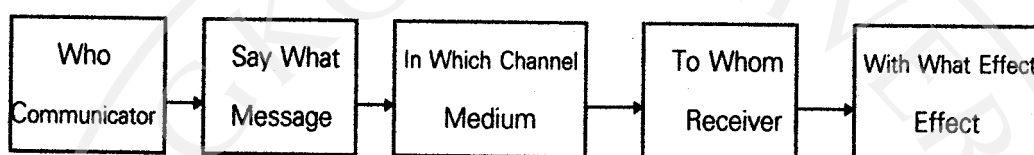
4. พฤติกรรมการสื่อสารเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากสัญชาตญาณ และจากการเรียนรู้ ทางสังคม กล่าวคือ คนเราทุกคนมีสัญชาตญาณที่ต้องการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมการสื่อสารมา โดยกำเนิดตามธรรมชาติของมนุษย์ นับตั้งแต่วินาทีแรกที่ลืมตาดูโลก

พฤติกรรมการสื่อสารเกิดขึ้นภายใต้สภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ ที่มีระดับความซับซ้อนแตกต่างกัน ทำให้การแสดงออกซึ่งกิจกรรมการสื่อความหมายของมนุษย์จึงมีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป เช่น พฤติกรรมการสื่อสารภายในตัวบุคคล ซึ่งเป็นการสื่อสารกับตนเองภายใต้ กระบวนการคิด การตีความ การจดจำ เกี่ยวกับปรากฏการณ์และสรรพสิ่งต่างๆที่แต่ละบุคคล รับรู้ แล้วนำไปเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมที่อยู่ภายในสมอง เกิดเป็นกรอบแห่งความคิด ความเชื่อ ทศนคติ ฯลฯ พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคล อาจจะเป็นสื่อสารระหว่าง 2 คน หรือการสื่อสารเป็นกลุ่มเล็กๆก็ได้ และสุดท้ายคือ พฤติกรรมการสื่อสารมวลชน ซึ่งเป็นการสื่อสารไปยังคนเป็นจำนวนมากที่อยู่กระจัดกระจายกัน เป็นต้น

โดยสรุป พฤติกรรมการสื่อสารนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตประจำวันของ สังคมมนุษย์ และมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมต่างๆของมนุษย์อย่างยากที่จะแยกออกจากกัน ได้

จากพฤติกรรมการสื่อสารดังกล่าว ฮาโรลด์ ดี ลาสเวลล์ (Denis Mcquill and Sven Windahl , 1990) ได้แยกองค์ประกอบพื้นฐานของกระบวนการสื่อสารออกเป็น “ ใคร (Who) พูดอะไร (Say what) ผ่านช่องทางไหน (in which channel) กับใคร (to whom) และมีผลอย่างไร (with what effect) ซึ่งมีองค์ประกอบต่างๆ คือ แหล่งสาร สาร สื่อ ผู้รับสาร และผลที่เกิดขึ้น ซึ่งสามารถนำมาเสนอในรูปแบบจำลองการสื่อสาร ดังนี้

ภาพที่ 1 แบบจำลององค์ประกอบการสื่อสาร

The Lasswell formula with corresponding element of the communication Process

ผู้ส่งสาร เป็นจุดเริ่มต้นของการสื่อสาร หรือแหล่งที่มาของสาร ซึ่งหมายถึง บุคคลตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไป ที่กระทำการแลกเปลี่ยนข่าวสารกับผู้อื่น

สาร คือ ข่าวสารที่บุคคลมุ่งแลกเปลี่ยนกันในกระบวนการสื่อสาร ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นข่าวสารหรือข้อเท็จจริงเท่านั้น หากแต่รวมถึง อารมณ์ ความรู้สึก ความเห็น หรือข้อโต้แย้งอื่นๆ ที่อาจมีมากับสารด้วย

สื่อหรือช่องทาง คือ ส่วนที่เป็นตัวนำสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร มักแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ สื่อมวลชน กับสื่อบุคคล อันก่อให้เกิดลักษณะการสื่อสาร 2 แบบคือ การสื่อสารมวลชนกับการสื่อสารระหว่างบุคคล

ผู้รับสาร คือ บุคคลที่สารมุ่งไปหาหรือบุคคลที่สารผ่านต่อไปถึงผู้อื่น กรณีการสื่อสารระหว่างบุคคล เช่น การสนทนาระหว่างบุคคลสองคน ต่างฝ่ายต่างเป็นผู้ส่งสารและรับสารผลัดเปลี่ยนกันอยู่ตลอดเวลาในขณะที่สนทนากัน ส่วนการสื่อสารมวลชนนั้นผู้รับสารจะระบุได้ยาก แต่ผู้รับสารในที่นี้อาจหมายถึงผู้รับสื่อมวลชนนั่นเอง

ผลกระทบ หมายถึง การรับรู้ (Cognition) รู้สึก (Affection) และประเมินค่า (Evaluation) ของบุคคลต่อข่าวสารที่ได้รับ

พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมือง

นอกจากปัจเจกบุคคลจะมีพฤติกรรมการสื่อสารโดยทั่วไปแล้ว ปัจเจกบุคคลยังมีการสื่อสารตามความต้องการที่เฉพาะเจาะจง เช่น การสื่อสารการตลาด การสื่อสารการศึกษา รวมทั้งการสื่อสารทางการเมือง ฯลฯ

การสื่อสารทางการเมือง (Political Communication) เป็นกระบวนการทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริง ทศนะและความคิดเห็น ตลอดจนประสบการณ์ต่างๆในทางการเมืองระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นกระบวนการพิเศษที่ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคมการเมือง ก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในทางการเมือง และทำให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมเมือง (พงธุธิฐาน ชุมพล , 2535)

การสื่อสารทางการเมืองเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาทางการเมือง ทำให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนการเรียนรู้ประสบการณ์สำคัญทางการเมืองทางสื่อต่างๆ ทั้งสื่อบุคคลและสื่อมวลชน อันก่อให้เกิดความเข้าใจทางการเมือง เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะทำให้รัฐบาลสามารถรับรู้ถึงความต้องการของประชาชน และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างครบถ้วนและทั่วถึงมากที่สุด ส่วนประชาชนเองก็สามารถส่งข้อมูล หรือ Feedback ไปยังผู้มีอำนาจทางการเมือง ในขณะที่เดียวกันผู้มีอำนาจทางการเมืองก็สามารถปรับนโยบายให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนได้มากยิ่งขึ้น

เสรี วงษ์มณฑา ได้กล่าวถึง การสื่อสารที่มีผลในกระบวนการเมือง (เสรี วงษ์มณฑา , 2537) ดังนี้

1. การสื่อสารสร้างทัศนคติทางการเมือง การพูดคุย การเผยแพร่ การแจกใบปลิว การติดป้ายประกาศ การแจกแผ่นพับ ข่าวและบทความทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และนิตยสาร สามารถที่จะช่วยสร้างสำนึกทางการเมือง ค่านิยมทางการเมืองและทัศนคติทางการเมืองให้แก่ประชาชนได้

2. การสื่อสารสร้างความสนใจในเมือง ในปัจจุบันข่าวคราวของรัฐบาลมีให้อ่านกันเป็นประจำ นักการเมืองจะเป็นข่าวให้เห็นทั้งในหนังสือพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์ เสียงพูดของเขาจะมีให้ได้ยินทางวิทยุกระจายเสียง เรื่องราวของเขาจะถูกวิพากษ์วิจารณ์ทางนิตยสารอยู่เป็นประจำ เพราะฉะนั้นคนในยุคปัจจุบันจะสนใจข่าวการเมืองบ้านการเมืองเพิ่มขึ้น

3. การสื่อสารสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง การสื่อสารถูกนำมาใช้สร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองได้เป็นอย่างมาก การเผยแพร่ประชาธิปไตยโดยสื่อบุคคล กิตติ ได้ทำให้ประชาชนเข้าใจดีว่า ประชาธิปไตยคืออะไร

4. การสื่อสารสร้างบทบาททางการเมือง ความสนใจที่ก่อให้เกิดความรู้และทัศนคตินั้น ได้นำไปสู่การกำหนดบทบาททางการเมือง ประชาชนในปัจจุบันได้รู้ถึงบทบาท สิทธิและหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นประชาชนดีขึ้น การเขียนจดหมายถึงสื่อมวลชนก็เป็นการแสดงบทบาททางการเมือง การเดินขบวน การลงคะแนนเสียงก็ถือเป็น การสื่อสารรูปแบบหนึ่งที่บอกให้นักการเมืองรู้ว่า เราต้องการใครหรือไม่ต้องการใคร ว่าเราสนใจเลือกตัวบุคคลหรือเลือกพรรค ด้วยเหตุนี้เยาวชนในปัจจุบันจึงได้เรียนรู้บทบาททางการเมืองของเขาจากสื่อมวลชนมากกว่าที่จะเรียนรู้จากพ่อแม่ของเขา

5. การสื่อสารเป็นการนำเอารัฐบาลเข้าไปอยู่ในบ้านของประชาชน ทำให้รู้สึกว่าเขาเหล่านั้นอยู่ในบ้านของเรา อยู่ในหนังสือพิมพ์ที่เราอ่าน อยู่ในวิทยุที่เราฟัง อยู่ในข่าววิทยุโทรทัศน์ที่เราดู การสื่อสารจึงกลายเป็นแหล่งความรู้ที่ดีเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของรัฐบาล

6. การสื่อสารมวลชนทำให้ความสนใจของประชาชนมีลักษณะเป็นนานาชาติ ในปัจจุบัน โทรคมนาคม การส่งข่าวผ่านดาวเทียมทำให้ความสนใจของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป แทนที่จะสนใจเพียงสิ่งที่อยู่รอบตัวที่ใกล้ตัวเท่านั้น กลับไปสนใจสิ่งที่อยู่ไกลตัว มีความคิดเป็นสากลมากขึ้น

นอกจากนี้ พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมือง แสดงให้เห็นถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางการเมืองของปัจเจกบุคคล ซึ่งมีรูปแบบและระดับการสื่อสารแตกต่างกันออกไป สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองระดับบุคคล พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองระดับกลุ่ม พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองระดับมวลชน (ระวีวรรณ ประกอบผล , 2533)

1. พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคลในเรื่องการเมือง

พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นการติดต่อกันระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปแบบมีการเผชิญหน้ากัน และสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันหรือชักจูงให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อาจมาจากการที่เราได้มีการติดต่อกับผู้อื่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ของทางราชการ การติดต่อกับญาติ เพื่อนฝูงหรือคนรู้จัก เป็นต้น ก็อาจก่อให้เกิดการพัฒนาได้ (Roger E.M.อ้างใน ประมะ สตะเวทิน , 2535)

อย่างไรก็ตาม สภาพแวดล้อมทางสังคมมีส่วนผลักดันให้คนเราปรารถนาที่จะกระทำการแลกเปลี่ยนข่าวสารกับบุคคลอื่นโดยอาศัยเครื่องมือ สัญลักษณ์เป็นรหัสในการติดต่อสื่อสารกันในรูปแบบของวัจนภาษาและอวัจนภาษาควบคู่กันไป สภาพแวดล้อมของการสื่อสารระหว่างบุคคลเริ่มต้นจากความสัมพันธ์ของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป จนถึงกลุ่มบุคคล (เพื่อน ครอบครัว) กลุ่มสาธารณชน องค์กรและสถาบัน ซึ่งปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นไปทั้งในรูปแบบของการสื่อสารเฉพาะหน้า และการสื่อสารโดยผ่านสื่อกลาง (ยกเว้นสื่อมวลชน) เช่น การเขียนจดหมายติดต่อกัน การโทรศัพท์ ฯลฯ

พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคลทางการเมืองเป็น พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองที่เป็นพื้นฐานมากที่สุด พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคลทางการเมือง ได้แก่ การหาเสียงเพื่อการเลือกตั้งแบบตัวต่อตัว ซึ่งเป็นพฤติกรรมทางการเมืองอย่างหนึ่ง เป็นการเปิดโอกาสให้นักการเมืองได้ใช้ความสามารถในการสื่อสารทางการเมืองเพื่อบอกกล่าวและชักจูงให้ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเห็นด้วยกับแนวคิดทางการเมือง นโยบาย ตลอดจนวิธีการแก้ปัญหาทางการเมืองที่สอดคล้องกับตน นักการเมืองมักเดินทางไปพบปะกับประชาชนในเขตเลือกตั้งของตน ซึ่งวิธีการนี้ ประชาชนจะได้มีโอกาสฟังการปราศรัยหาเสียงของนักการเมืองโดยตรง ได้รู้จักและได้สัมผัสกับนักการเมืองด้วยประสบการณ์ตรง นอกจากการไปพบปะประชาชนด้วยตัวเองแล้ว นักการเมืองยังมีการใช้บุคคลต่างๆ ทำหน้าที่เป็นหัวคะแนนในการหาเสียง บุคคลที่เป็นหัวคะแนนในการหาเสียงนี้ แท้ที่จริงแล้วก็คือผู้ที่ผู้นำทางความคิดเห็นในชุมชนต่างๆ ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของนักการเมืองเพื่อชักจูงใจให้ประชาชนให้ความสนับสนุนนักการเมืองและพรรคการเมืองนั้นๆ และในบางครั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งอาจจะต้องใช้วิธีการสื่อสารทางการเมืองแบบอื่นๆ เพื่อเสริมในการสื่อสารระหว่างบุคคลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยใช้สื่อทางการเมืองต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นใบปลิว แผ่นป้ายในการหาเสียง การใช้เทปเสียง และภาพทัศนียภาพความคิดและวิธีการทางการเมืองของตน และบางครั้งก็อาจจะมีการใช้สื่อพื้นบ้าน เช่น หนังตะลุง หมอลำ ในการหาเสียงทางการเมืองด้วย

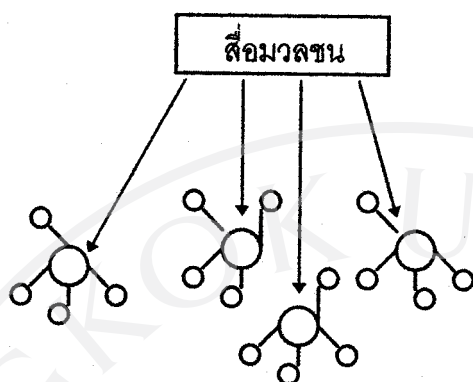
ถ้ามองในระดับบุคคล บุคคลย่อมสามารถแสดง พฤติกรรมทางการเมืองได้หลายทางด้วยกัน บางคนอาจจะติดเครื่องหมายพรรคการเมืองเพื่อแสดงความสนับสนุนพรรคการเมืองที่ตนนิยม มีการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางการเมืองกับบุคคลอื่น อันจะนำมาซึ่งข้อมูลความรู้ความเข้าใจใหม่ๆ และอาจช่วยนักการเมืองหรือพรรคการเมืองหาเสียงในทางตรงและทางอ้อมได้

พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองระดับบุคคลนี้ นักวิชาการทั้งทางรัฐศาสตร์และนิเทศศาสตร์ล้วนมีความเห็นว่า เป็นวิธีการสื่อสารทางการเมืองที่ดีและก่อให้เกิดผลในแง่ของการสร้างความสนใจสร้างความเข้าใจและก่อให้เกิดแนวคิดและการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ดีด้วย

การสื่อสารไม่ได้มีอิทธิพลโดยตรงต่อการรับรู้ทางการเมืองของปัจเจกบุคคลหากแต่มีอิทธิพลได้โดยทางอ้อม คือผ่านตัวกลางอีกทีหนึ่ง ตัวกลางในที่นี้ คือ “ ผู้นำความคิดเห็น ” (Opinion Leader) ซึ่งคอยรับข่าวสารจากระบบสื่อสารมาส่งผ่านไปยังปัจเจกบุคคลอีกทอดหนึ่ง ผู้นำความคิดเห็นเหล่านี้อาจเป็นผู้นำตามธรรมชาติ เช่น พระ ครู หรืออาจเป็นผู้นำที่มีลักษณะเป็นทางการ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เป็นต้น บรรดาผู้นำความคิดเห็นจะเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นหรือความตื่นตัวทางการเมืองสูง รับฟังข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และอื่นๆ จากนั้นก็นำข่าวสารข้อมูลต่างๆที่ได้รับมาส่งผ่านไปยังบุคคลอื่นๆ ในสังคมการเมืองของตนโดยอาศัยการสื่อสารแบบพบหน้ากัน (Face -to- Face) ในช่วงของการถ่ายทอดข่าวสารไปยังสมาชิกอื่นๆในสังคมการเมืองนี้ผู้นำความคิดเห็นอาจจะตีความข้อมูลข่าวสารตลอดจนสอดแทรกความคิดเห็นภายใต้อัตวิสัยส่วนตัวของผู้นำความคิดเห็นนั้นๆด้วย ซึ่งจะก่อให้เกิดการบิดเบือนข้อมูลข่าวสารจากความเป็นจริงได้ จากที่กล่าวมาพบว่า การไหลเวียนของข่าวสารจะดำเนินไปเป็นสองขั้นตอน (Two Step Flow)

ทฤษฎีการไหลของข่าวสารแบบสองขั้นตอน (Two - Step Flow of Communication) มีแนวความคิดเริ่มต้นมาจากการศึกษาถึงผลของการสื่อสารมวลชนในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา เมื่อปี ค.ศ. 1940 โดย ลาซาร์สเฟลด์ และคณะ (Lazarsfeld, and Other 1994) ซึ่งกล่าวว่า ข้อมูลข่าวสารจะถูกส่งออกจากแหล่งสาร (Source) ไปยังผู้นำความคิดเห็นเสียก่อนจากนั้นผู้นำความคิดเห็นจึงจะถ่ายทอดข่าวสารไปสู่บุคคลอื่นๆในสังคมการเมืองซึ่งเป็นเป้าหมายสุดท้าย (Receiver) (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร , 2537) และจากการศึกษาพบว่า ในชุมชนแต่ละชุมชนหรือในสังคมแต่ละแห่งจะมีบุคคลซึ่งเป็นผู้นำความคิดเห็น (Opinion Leader) ทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดข่าวสารจากสื่อมวลชนไปยังประชาชนคนอื่น และมีอิทธิพลต่อความคิดและการตัดสินใจของประชาชนคนอื่นด้วย ทั้งนี้สามารถเสนอเป็นแบบจำลองการไหลของข่าวสารแบบ 2 ขั้นตอน ได้ดังนี้

ภาพที่ 2 แผนภูมิแสดงแบบจำลองการไหลข่าวสารแบบ 2 ชั้น

- หมายถึง ผู้นำทางความคิด
- หมายถึง บุคคลแต่ละคนในสังคมที่ติดต่อสื่อสารกับผู้นำความคิดเห็น

จากแบบจำลองสามารถอธิบายว่า ความคิดต่างๆ มักจะไหลผ่านจากสื่อมวลชน เช่น โททส์น วิทยูกระจายเสียง หรือสิ่งพิมพ์ไปยังผู้นำความคิดเห็นและจากผู้นำความคิดเห็นต่อไปยังกลุ่มประชาชนที่มีกระตือรือร้นต่อข่าวสารน้อยกว่า

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ กล่าวว่า ผู้นำทางความคิด คือ กลุ่มคนที่มีอิทธิพลต่อมวลชนระดับต่างๆ ที่สามารถส่งผ่านอิทธิพลสู่คนในสังคมมาก กลุ่มผู้นำทางความคิดนี้แบ่งออกเป็น 9 กลุ่ม ซึ่งกลุ่มต่างๆ เหล่านี้สามารถเป็นตัวสร้างค่านิยม เปลี่ยนแปลงแนวความคิดและพฤติกรรมทางการเมืองของเราได้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2538) อันได้แก่

1. ครู อาจารย์
2. พ่อแม่และครอบครัว
3. สื่อมวลชน
4. นักการเมือง
5. ผู้มีส่วนในการใช้กฎหมาย (ตำรวจ อัยการ ผู้พิพากษา ทนายความฯลฯ)
6. ผู้นำองค์กร ผู้นำชุมชน
7. นักเขียน ผู้แต่งวรรณกรรม
8. นักร้อง นักแสดง ศิลปิน
9. ผู้มีอำนาจทางเศรษฐกิจ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารกับบุคคลต่างๆในเรื่องการเมือง

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว ศึกษาการวิจัยที่เกี่ยวกับความสนใจทางการเมืองในด้านการสนทนาพูดคุยในประเด็นทางการเมืองของเด็กไทย พบว่า นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ยังมีความสนใจทางการเมืองมากขนาดที่จะพูดคุยถกเถียงปัญหาทางเศรษฐกิจการเมืองอย่างสม่ำเสมอ หรือบ่อยครั้ง ร้อยละ 32.2 ตอบว่า ไม่เคยได้มีการพูดคุยถกเถียงกันในประเด็นทางการเมืองเลย ซึ่งเป็นจำนวนที่มากพอสมควร ร้อยละ 37.1 ของกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่เคยได้พูดคุยถกเถียงปัญหาทางเศรษฐกิจการเมือง แต่นานๆครั้ง ส่วนกลุ่มที่มีการพูดคุยในประเด็นทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอหรือบ่อยครั้งนั้น คิดเป็นร้อยละ 8.0 และ 22.8 ตามลำดับ (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว , 2526)

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว ศึกษาพบว่า ประชาชนในกลุ่มหนึ่งๆมักจะมีความนิยมในตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือต่อพรรคการเมืองที่คล้ายกัน อย่างไรก็ตามสมาชิกกลุ่มไม่จำเป็นต้องออกเสียงตามกลุ่มเสมอไป เพราะสมาชิกของกลุ่มจะมีความแตกต่างกันในเรื่องความรู้สึกผูกพันต่อกลุ่มและมีกรอบอ้างอิงในแต่ละกรณีแตกต่างกัน กลุ่มมีอิทธิพลในการกำหนดกรอบอ้างอิงซึ่งเป็นเสมือนขอบข่ายหรือเครื่อง กรองข่าวสารที่บุคคลจะฟังให้ความสนใจรับรู้ และรับเอาเข้าไปในกระบวนการรับรู้ ความรู้สึก และการประเมินค่าของบุคคล นอกจากนั้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของกลุ่มมีส่วนช่วยให้สมาชิกของกลุ่มแต่ละคนมีการรับรู้และมีทัศนคติร่วมกันต่อสภาพการณ์ต่างๆ (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว , 2527)

ดาริณี ถนอม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารรัฐสภาของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ” พบว่า กลุ่มตัวอย่างเปิดรับสื่อบุคคลในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลกับเพื่อนบ้านคิดเป็นร้อยละ 95.9 ติดต่อกับเพื่อนฝูงหรือเพื่อนร่วมงานคิดเป็นร้อยละ 99.4 ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของทางราชการคิดเป็นร้อยละ 37.8 และติดต่อกับนักการเมือง อาทิ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คิดเป็นร้อยละ 28 (ดาริณี ถนอม , 2532)

วิภาดา บุญนาค ได้ศึกษาเรื่อง “ ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอดอนจาน จังหวัด อุบลราชธานี ” พบว่า ในสัปดาห์หนึ่งประชาชนมีการสื่อสารกับเพื่อนบ้าน 6-7 วัน กับพระภิกษุ 1-3 วัน กับผู้ใหญ่บ้าน 1-3 วัน กับครูในหมู่บ้าน 1-3 วัน และมีผู้ที่ไม่เคยสื่อสารกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร , สมาชิกสภาจังหวัด ในเขตหรือหวัคะแนนมากกว่าผู้ที่เคย สำหรับการสื่อสารทางการเมืองนั้น ประชาชนมีการสื่อสารทางการเมืองกับผู้ใหญ่บ้านเป็นส่วนใหญ่ (วิภาดา บุญนาค , 2533)

วิชัย ไหวหารดี ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ “ พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้ง ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อ. เมือง จ. ยโสธร พ.ศ. 2530 ” พบว่า การสื่อสารระหว่างบุคคลมีส่วนทำให้ประชาชนได้รับข่าวสารทางการเมืองเพิ่มขึ้นและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง และพบว่าเพื่อนเป็นช่องทางการสื่อสารที่สำคัญของข่าวสารทางการเมืองและมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงมากกว่าช่องทางอื่น ประชาชนเปิดรับข่าวสารทางการเมืองเพื่อนำไปใช้ตอบสนองความต้องการทางความรู้มากกว่าทางอารมณ์ (วิชัย ไหวหารดี , 2534)

วรรณา พงศ์ถิ่นทองงาม ได้ศึกษาเรื่อง “ บทบาทของสื่อในการต่อต้านการขายเสียงของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดนครสวรรค์ ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2535 ” จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เคยพูดคุยเกี่ยวกับการซื้อขายเสียงในการเลือกตั้งกับบุคคลในครอบครัวและบุคคลภายนอกครอบครัว แต่ส่วนใหญ่จะไม่คุยกับเจ้าหน้าที่องค์กรกลาง และบุคคลที่ประชาชนส่วนใหญ่พูดคุยด้วย คือ เพื่อนบ้าน (วรรณา พงศ์ถิ่นทองงาม , 2536)

Almond and Verba จากการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองโดยเปรียบเทียบกับ 5 ประเทศ พบว่า เพศชายมีข่าวสารทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง กล่าวคือ เพศชายมีความสนใจในการติดตามข่าวสารทางการเมืองและมีความรู้เกี่ยวกับการเมืองมากกว่าเพศหญิง เพศชายมีการพูดคุยเกี่ยวกับการเมืองมากกว่าเพศหญิง (อ้างใน วีรวัฒน์ เปรมประภา , 2528)

Mendelsohn and O' keefe พบว่า ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่เป็นคนหนุ่มสาวมีแนวโน้มในการใช้เนื้อหาจากการโต้เถียง (Debate) ของผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อช่วยในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครหรือหาข้อบกพร่องของผู้สมัคร และใช้เป็นแหล่งข้อมูลในการนำไปพูดคุยสนทนากัน โดยผู้ที่ตัดสินใจเลือกผู้สมัครไว้นานแล้วจะหาข้อมูลจากการหาเสียง เพื่อนำไปใช้สนับสนุนผู้สมัครที่ตนเองเลือกไว้ ส่วนผู้ที่ตัดสินใจในช่วงรณรงค์หาเสียงจะใช้ข้อมูลการโต้เถียงเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ

2. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องการเมือง

เมื่อสังคมมีลักษณะขยายตัว ผู้คนอพยพหลั่งไหลจากชนบทเข้าสู่เมืองใหญ่มากมาย ผู้คนในเมืองมีปริมาณมากขึ้น ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการและเทคโนโลยีทำให้รูปแบบการสื่อสารเปลี่ยนแปลงไปเพื่อความเหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะสภาพการณ์ทางสังคมสมัยใหม่ การสื่อสารได้ขยายขอบเขตออกไปเป็นจำนวนมาก ทั้งภายในและภายนอกสังคม การสื่อสารแบบเผชิญหน้ากันทำได้น้อยลง การสื่อสารในสังคมเมืองมีลักษณะที่ต้อง

อาศัยช่องทางการสื่อสารที่รวดเร็วซึ่งเรารู้จักกันดีในนามของสื่อมวลชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ (ระวีวรรณ ประกอบผล ,2533) เป็นต้น ดังนั้นประชาชนในเมืองจึงมีการเปิดรับสื่อมวลชนมากเป็นพิเศษ

การเปิดรับสื่อ (Media Exposure) ถือเป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้ประชาชนทราบถึงกลไกในการรับสารของประชาชนจากสื่อมวลชนว่า ประชาชนมีพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อเป็นอย่างไร ทั้งนี้ก็เพื่อจะนำพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อมาอธิบายและคาดการณ์พฤติกรรมการเมืองของประชาชน และผลของการเปิดรับสื่อของประชาชนผู้รับสารในแต่ละคนอาจจะต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรู้ข่าวสารของผู้รับสารนั้นๆ (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร , 2537)

Kraus (อ้างใน สุรพงษ์ โสธนะเสถียร , 2537) ได้แบ่งประเภทของผู้เปิดรับสื่อมวลชนออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. กลุ่มบุคคลที่ไม่สนใจจะรับรู้การเมือง (Uninteresting) เป็นบุคคลที่แปลกแยกจากระบบการเมืองต่างๆ ที่บุคคลเหล่านี้อยู่ท่ามกลางข่าวสารการเมืองเป็นจำนวนมาก ความแปลกแยกทางดังกล่าวทำให้คนกลุ่มนี้ไม่สนใจสารสนเทศทางการเมืองและชอบต่อต้านข่าวสารบ้านเมืองหากรู้ว่ามีข้อผิดพลาด
2. กลุ่มบุคคลที่พอจะสนใจข่าวสารทางการเมือง (Informed) บุคคลกลุ่มนี้คล้ายกับกลุ่มแรกตรงที่ไม่สนใจกิจกรรมทางการเมือง แต่ยังติดตามข่าวสารการเมืองบ้าง ถึงแม้บุคคลกลุ่มนี้จะไม่ต่อต้านข่าวสารการเมือง แต่ก็ยังเชื่อว่าการเลือกตั้งไม่อาจช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไปสู่สิ่งที่ดีกว่าเดิมได้
3. กลุ่มบุคคลที่มีความกระตือรือร้นสนใจข่าวสารการเมือง (Curious) บุคคลกลุ่มนี้มีการติดตามข่าวสารการเมืองเป็นประจำ มีการถกเถียงวิพากษ์วิจารณ์ข่าวสารการเมืองอยู่เสมอ จึงเป็นกลุ่มที่รับผลกระทบทางการเมืองโดยง่าย

ในการเปิดรับสื่อมวลชนผู้รับสารมีความคาดหวัง มีความต้องการประโยชน์และแสวงหาความพึงพอใจจากการเปิดรับสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็นทางสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสารหรือโปสเตอร์ก็ตาม ผู้รับสารบางคนอาจเปิดรับสื่อมวลชนเพื่อความบันเทิง หรือต้องการพักผ่อนหย่อนใจ แต่ก็มีบางคนที่ต้องการเปิดรับสื่อมวลชนเพื่อต้องการหาความรู้ หรือต้องการข้อมูลข่าวสารในด้านต่างๆ

อย่างไรก็ตาม ผู้เปิดรับสารจากสื่อมวลชน ไม่ได้เป็นผู้ที่รับสารทุกชนิดที่สื่อมวลชนนำเสนอ หากแต่ผู้รับสารจะมีการเลือกสรร เลือกแสวงหาข่าวสาร เลือกรับสารและรู้จักใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชน ตามทฤษฎีการเลือกสรร ทฤษฎีการแสวงหาข่าวสาร และทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อมวลชนอีกด้วย กล่าวคือ

ผู้รับสารมีการเลือกสรรในการรับสาร (Selective Processes) ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยในการสื่อสารที่มักจะมีการกล่าวถึงบ่อยๆ ว่าเป็นตัวกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการสื่อสารไปยังผู้รับสารนั่นเอง(พีระ จิรโสภณ , 2537) ถึงแม้ว่าข่าวสารต่างๆจะได้รับการเตรียมมาอย่างพิถีพิถัน ใช้ผู้ถ่ายทอดที่มีความสามารถและความน่าเชื่อถือสูงหรือใช้สื่อที่มีประสิทธิภาพมากก็ตาม แต่สิ่งเหล่านี้ก็ไม่ได้ประกันความสำเร็จของการสื่อสารไปยังผู้รับสารตามที่ผู้ส่งสารต้องการได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ทั้งนี้เพราะผู้รับสารจะมีกระบวนการเลือกรับรู้ข่าวสารที่แตกต่างกันไปตามประสบการณ์ตามความต้องการ ตามความเชื่อ ตามทัศนคติ ฯลฯ ที่ไม่เหมือนกัน

กระบวนการเลือกสรรเปรียบเสมือนเครื่องกรอง (Filter) ข่าวสารในการรับรู้ของมนุษย์เรา ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการกลั่นกรอง 3 ขั้นตอน ดังนี้

ภาพที่ 3 แผนภูมิแสดงกระบวนการเลือกสรร 3 ขั้นตอน (พีระ จิรโสภณ , 2537)

ขั้นตอนแรก คือ การเลือกเปิดรับหรือเลือกสนใจ (Selective Exposure or Selective Attention) ซึ่งเป็นแนวโน้มที่ผู้รับสารจะเลือกสนใจหรือเปิดรับข่าวสารจากแหล่งหนึ่งแหล่งใดที่มีอยู่ด้วยกันหลายแหล่ง เช่น การเลือกซื้ออ่านหนังสือฉบับใดฉบับหนึ่ง เป็นต้น ทฤษฎีนี้กล่าวกันว่า การเลือกเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ เช่น ทัศนคติเดิมของผู้รับสารตามทฤษฎีความไม่ลงรอยของความรู้ความเข้าใจ ที่เสนอโดย เฟสติงเจอร์ ที่กล่าวว่า การเปิดรับสื่อมวลชนเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในการทำให้คนมีความทันสมัย สามารถที่จะ

เข้าใจบทบาทของผู้อื่นได้ มีความกล้าที่จะยอมรับนวัตกรรม เป็นบุคคลที่มีความรู้ทางด้านการเมือง เป็นต้น (เสถียร เหยยประทับ , 2530) นอกจากนี้บุคคลมักจะเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน เพื่อแสวงหาข่าวสารที่สนับสนุนทัศนคติเดิมที่มีอยู่และจะหลีกเลี่ยงข่าวสารที่ขัดแย้งกับความรู้สึกนึกคิดเดิมของตนเอง อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีที่ว่าด้วยการเลือกเปิดรับข่าวสารที่สอดคล้องกับทัศนคติเดิมนั้น บางครั้งต้องพิจารณาพร้อมกับปัจจัยอื่นๆด้วย เช่น เราอาจพบว่าผู้นิยมพรรคการเมืองพรรคหนึ่งชอบไปฟังการปราศรัยหาเสียงของพรรคฝ่ายตรงกันข้าม พฤติกรรมเช่นนี้เพราะบุคคลผู้นั้นต้องการรับรู้ข้อมูลจากฝ่ายตรงกันข้าม เพื่อเป็นประโยชน์ในการปกป้องความเชื่อของตนเองก็ได้ แต่โดยทั่วไปแล้วในการเปิดรับข่าวสารผู้รับสารมักเลือกรับสิ่งที่สนับสนุนความคิดเดิมของตน

2. การเลือกรับรู้หรือตีความ (Selective Perception or Selective Interpretation) เมื่อผู้รับสารเลือกเปิดรับข่าวสารจากแหล่งหนึ่งแหล่งใด ผู้รับสารแต่ละคนจะตีความหมายของข่าวสารขึ้นเดียวกันที่ส่งผ่านสื่อมวลชนต่างกัน ผู้รับสารที่เลือกรับรู้หรือเลือกตีความความเข้าใจของตัวเอง ตามทัศนคติตามประสบการณ์ ตามความต้องการ ความเชื่อ ความคาดหวัง หรือสภาวะอารมณ์ในขณะนั้น เป็นต้น

3. กระบวนการเลือกจดจำ (Selective Retention) การเลือกจดจำนั้นเปรียบเสมือนเครื่องกรองชั้นสุดท้าย เป็นแนวโน้มในการเลือกจดจำข่าวสารเฉพาะส่วนที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการ ทัศนคติ ฯลฯ ของตนเอง และมักลืมในส่วนที่ตนเองไม่สนใจหรือไม่เห็นด้วยได้ง่ายกว่า

ชาร์ลส์ แอตคิน กล่าวว่า บุคคลจะเลือกรับข่าวสารใดจากสื่อมวลชนนั้นขึ้นอยู่กับความคาดคะเนเปรียบเทียบระหว่างผลรางวัลตอบแทน (reward value) กับการลงทุนลงแรง (expenditures) และพันธะผูกพันที่จะตามมา ถ้าผลตอบแทนหรือผลประโยชน์ที่จะได้รับสูงกว่าการลงทุนลงแรงหรือการต้องใช้ความพยายามที่จะรับรู้ บุคคลย่อมแสวงหาข่าวสารนั้น (Charles Atkin , 1973) นอกจากนี้ ไฮแมนและเชตลีย์ (Hyman and Sheatsley) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ผู้รับสารที่มีลักษณะตื่นตัวอยู่ในกระบวนการสื่อสาร สามารถเลือกรับข้อมูลข่าวสาร มีความคิดความเชื่อเป็นของตนเองและมีความต้องการที่แตกต่างกันในสถานการณ์การสื่อสาร ดังนั้น ผลของการสื่อสารมวลชนจึงมีลักษณะเป็นผลที่ถูกกำหนดขึ้นจากการเลือกรับหรือตั้งใจเลือกรับ (Perceiver Determined) ของผู้รับสาร ซึ่งนำอธิบายถึงธรรมชาติของการสื่อสารไว้ได้ 4 ประการ (อ้างใน ระวีวรรณ ประกอบผล , 2536) คือ

1. การรับสารสนเทศใหม่ ไม่จำเป็นจะต้องนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติเสมอไป
2. ผู้รับสารแสวงหาสารสนเทศในลักษณะที่สอดคล้องกับทัศนคติที่ตนมีอยู่ก่อน ซึ่งจะทำหน้าที่คล้าย “ ปริซึม ” ซึ่งกรองและให้ความหมายแก่สารสนเทศที่เข้ามาใหม่
3. มีประชาชนเป็นจำนวนมากที่ไม่รับรู้ และขาดแรงจูงใจที่จะรับรู้เกี่ยวกับประเด็นปัญหาทางการเมือง

4. ผู้ที่สนใจการเมืองมากที่สุด จะเป็นผู้ที่แสวงหาสารสนเทศใหม่ ๆ มากที่สุด

การเลือกเปิดรับสื่อของผู้รับสารจะมีปฏิสัมพันธ์กันในแง่ของความเชื่อถือที่มีต่อสื่อที่ผู้รับสารเลือกเปิดรับ เพื่อตอบสนองความพึงพอใจ (Gratification) ขณะเดียวกันความน่าเชื่อถือของสื่อก็จะมีผลต่อพฤติกรรมของผู้รับสารด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับรู้ข่าวสารในช่วงการเลือกตั้งที่ผู้รับสารมีวัตถุประสงค์ในการติดตามข่าวสาร 4 ประการ คือ

1. ต้องการทราบข่าวสารทางการเมือง
2. เป็นการเสริมความเชื่อมั่นในผลการตัดสินใจของตน
3. เพื่อต้องการแนะนำในการตัดสินใจลงคะแนนเสียง
4. เพื่อความตื่นตัว

โดยสรุป การแสวงหาข่าวสารหรือการเลือกรับข่าวสารนั้น นอกจากเพื่อสนับสนุนทัศนคติหรือความคิดและความเข้าใจที่มีอยู่เดิมแล้วยังเป็นการแสวงหาเพื่อการนำประโยชน์ในทางอื่นๆ เช่น เพื่อให้มีความรู้ ใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจแก้ปัญหา รวมทั้งเพื่อสนองความสนใจส่วนบุคคลและเพื่อความบันเทิงเร้าใจด้วย

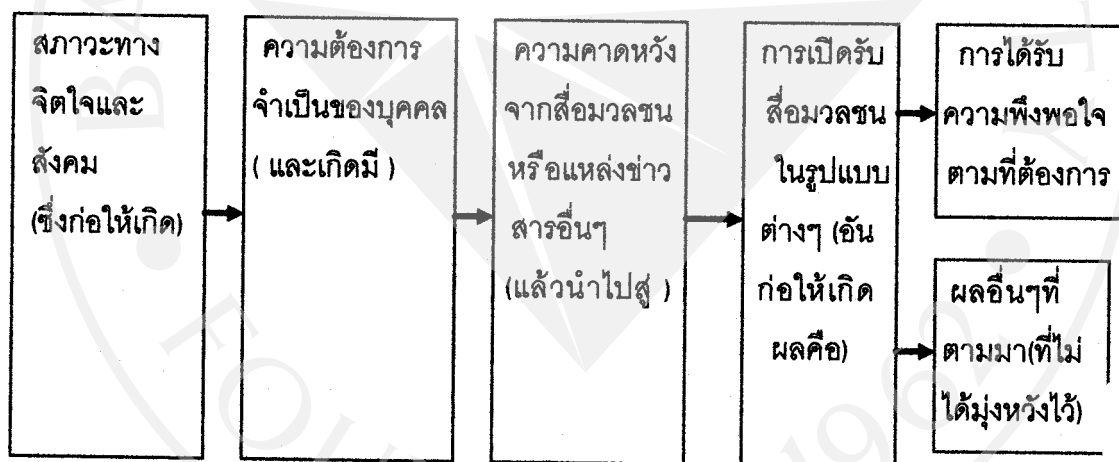
การเปิดรับสื่อมวลชน ผู้รับสารมีวัตถุประสงค์บางอย่างในการเปิดรับ และมีสิ่งทีคาดหวังจะได้รับจากสื่อมวลชน ซึ่งตรงกับทฤษฎีการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจจากสื่อมวลชน (The Uses and Gratification Approach) เป็นการเน้นความสำคัญของกลุ่มผู้รับสาร ในฐานะผู้กระทำการสื่อสาร กล่าวคือ ตัวผู้รับสารเป็นผู้เลือกใช้สื่อประเภทต่างๆและเลือกรับเนื้อหาของข่าวสารเพื่อสนองความต้องการของตนเอง (พีระ จิระโสภณ , 2537)

บลูมเมอร์และแมคควอล (Blumler,J.G . and McQuail ,1969) ได้ศึกษาการใช้และการหลีกเลี่ยงไม่ให้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อชมการหาเสียงเลือกตั้งทั่วไปของอังกฤษเมื่อปี ค.ศ. 1964 ต่อมา รูบินและรูบิน (Rubin ,A.M. and Rubin , R.b., 1982) ก็ได้วิจัยความต้องการของผู้ชมสูงอายุในการเลือกดูวิทยุโทรทัศน์รายการต่าง จากการศึกษา พบว่า ผู้รับสารมิใช่เป็นผู้ถูกกระทำ (passive) หรือถูกป้อนข่าวสารเพียงฝ่ายเดียว แต่มีการกระทำ (active) หรือมีบทบาทในการแสวงหาข่าว

สาร และตอบโต้ต่อสิ่งเร้าต่างๆที่มีอยู่รอบตัว ในบางครั้งผู้รับสารอาจไม่ยอมรับสารง่ายๆ โดยเฉพาะในกรณีที่ข่าวสารนั้นขัดแย้งหรือไม่ตรงกับความรู้สึกและความต้องการของผู้รับสาร

ต่อมาแคทซ์และคณะ (Katz, E. and Others, 1974) ได้อธิบาย แนวทางการศึกษาการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจจากสื่อมวลชนของบุคคลผู้รับสาร เกี่ยวกับ 1). สภาวะทางสังคมและจิตใจ 2). ความต้องการจำเป็นของบุคคล และเกิดมี 3). ความคาดหวังจากสื่อมวลชนหรือแหล่งข่าวสารอื่นๆแล้วนำไปสู่ 4). การเปิดรับสื่อมวลชนในรูปแบบต่างๆกัน อันก่อให้เกิดผล คือ 5). การได้รับความพึงพอใจตามที่ต้องการ และ 6). ผลอื่นๆที่ตามมาซึ่งอาจจะไม่ใช่ผลที่ตั้งเจตนาไว้ก็ได้ โดยเสนอองค์ประกอบต่างๆ เกี่ยวกับแนวความคิดในเรื่องการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจจากสื่อมวลชน ให้เห็นในรูปแบบจำลองได้ดังนี้

ภาพที่ 4 แผนภูมิแสดงแนวความคิดเรื่องการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจจากสื่อมวลชน (พีระ จิรโสภณ , 2537)

นอกจากความต้องการขั้นพื้นฐาน 5 อย่างของมนุษย์ ซึ่งได้แก่ ความต้องการทางกายภาพ ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการความรัก ความต้องการยกย่องนับถือ และความต้องการแล้ว มนุษย์ยังมีความต้องการอีกอย่างคือ ความต้องการอยากรู้ (Need for Cognition) ซึ่งเป็นความต้องการที่จะแสวงหาระเบียบและความเข้าใจสภาวะแวดล้อมรอบตัว และมนุษย์ตอบสนองความต้องการของตนโดยการเรียนรู้กฎระเบียบของสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข แบบจำลองการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจนี้ เป็นแบบจำลองซึ่งได้กำหนด

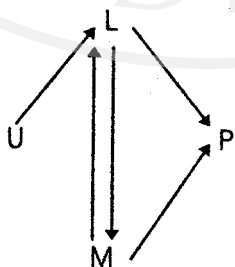
ขึ้นมาเพื่ออธิบายถึงกระบวนการรับสารในการสื่อสารสารมวลชน และเพื่ออธิบายถึงการใช้สื่อมวลชนโดยปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการบริโภคสื่อมวลชนนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการหรือแรงจูงใจของผู้รับสารเอง บุคคลแต่ละคนย่อมมีวัตถุประสงค์ที่มีความตั้งใจ มีความต้องการในการใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนเพื่อสนองความพึงพอใจของตนเองด้วยเหตุผลต่าง ๆ กัน

ทฤษฎี Uses and Gratification นี่เป็นทฤษฎีทางการสื่อสารที่สนับสนุนในเรื่องความต้องการที่จะรู้ข่าวสารการเมืองและความเป็นไปของประเทศ ซึ่งเป็นทฤษฎีที่เหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมือง เพื่อให้เข้าใจว่า ประชาชนมีความต้องการอย่างไรในการแสวงหาข่าวสารทางการเมืองและข่าวสารการเมืองในสื่อมวลชนสนองความต้องการให้เขาได้มากน้อยเพียงใด

การเปิดรับสื่อมวลชนก่อให้เกิดผลจากการเปิดรับทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลโดยตรงของการเปิดรับสื่อมวลชน ก็คือ การก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เปลี่ยนแปลงทัศนคติและเปลี่ยนพฤติกรรมได้ และผลทางอ้อม คือ ผลต่อประชามตินั่นเอง

Danail Lerner ได้เสนอแนวคิดที่ว่า เมื่อมีการขยายตัวของชุมชนจนกลายเป็นเมือง จะช่วยทำให้เกิดการพัฒนาทางการเรียนรู้ กล่าวคือ ระดับการเรียนรู้หนังสือที่สูงขึ้น จะทำให้การเปิดรับสื่อมวลชนแพร่หลายมากขึ้น และในทำนองเดียวกัน เมื่อมีชุมชนมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีจากการพัฒนาอุตสาหกรรมมากขึ้น สังคมจะขยายขอบข่ายของสื่อมวลชน และการขยายตัวของสื่อมวลชนนี้เองจะช่วยยกระดับการเรียนรู้หนังสือมากขึ้นด้วย ซึ่งจะกระตุ้นให้ความสนใจและเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองมากขึ้น (Danail Lerner, 1968) การมีส่วนร่วมของประชาชนจัดว่าเป็นเป้าหมายสำคัญของสังคมสมัยใหม่ ซึ่ง Frederick W. Frey ได้เสนอแผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ตามแนวความคิดของ Lerner ได้ดังนี้

ภาพที่ 5 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ตามแนวความคิดของ Lerner

U หมายถึง การทำให้เป็นเมือง (Urbanization)

L หมายถึง การรู้หนังสือ (Literacy)

M หมายถึง การเปิดรับสื่อมวลชน (Mass Media Exposure)

P หมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองและเศรษฐกิจ (Political and Economic Participation)

ประมะ สตะเวทิน ได้กล่าวว่า สื่อมวลชนเป็นสถาบันหนึ่งซึ่งมีส่วนร่วมในการทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาด้านการเมือง การปกครอง การเปิดรับสื่อมวลชนก่อให้เกิดการพัฒนาด้านการเมืองการปกครองของประชาชนได้ดังต่อไปนี้ (ประมะ สตะเวทิน , 2535) คือ

1. ประชาชนเกิดความสนใจ จากการเสนอข่าวสาร เรื่องราวต่างๆทั้งในแง่ของตัวบุคคล ซึ่งเป็นผู้นำนโยบาย ความคิดเห็น เป็นประจำสม่ำเสมอและต่อเนื่องยอมทำให้ประชาชนได้รับข่าวสารด้านการเมืองการปกครองไปโดยอัตโนมัติและค่อยๆสะสมจนเกิดเป็นความสนใจขึ้น
2. การที่ประชาชนเปิดรับข่าวสารอยู่เป็นประจำจากสื่อมวลชนทั้งทางหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และนิตยสารที่ช่วยอธิบายเรื่องการเมืองและการปกครองซ้ำแล้วซ้ำเล่า ย่อมเป็นโอกาสที่ดีที่จะทำให้ประชาชนเกิดความรู้ ความเข้าใจที่ละน้อยจนถึงขั้นใช้งานได้
3. การเสนอข่าวสาร ความคิดเห็น และข้อโต้แย้งทางการเมืองการปกครองทางสื่อมวลชนจะสามารถช่วยกำหนดทัศนคติ ค่านิยม การตัดสินใจแก้ปัญหา และก่อให้เกิด ทัศนคติต่างๆทางการเมือง เช่น สำนึกทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง หน้าที่และความรับผิดชอบ ในฐานะที่เป็นพลเมือง เป็นต้น
4. เมื่อประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจ ยอมรับทัศนคติใหม่ที่เกิดความทะเยอทะยานแล้ว สื่อมวลชนก็ทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะกระตุ้นให้ประชาชนลงมือปฏิบัติต่อไป ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการวิพากษ์วิจารณ์ การแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นทางการเมือง การออกเสียงเลือกตั้ง การสมัครรับเลือกตั้ง การเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง การมีส่วนร่วมในการปกครอง การแสดงประชามติ เป็นต้น

อิสตันและเฮส นักรัฐศาสตร์ กล่าวว่า พ่อแม่และสื่อมวลชนเป็นตัวการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ทางการเมืองโดยใช้การสื่อสารในลักษณะที่ไม่เป็นทางการ (อ้างใน ระวีวรรณ ประกอบผล , 2533) และในปี 1970 เป็นต้นมา ได้มีผลงานการศึกษาเป็นจำนวนมากที่เน้นพฤติกรรมการรับสื่อของเด็กด้วยเหตุผลหลายประการด้วยกัน คือ

- ประการแรก การรับสื่อเป็นเงื่อนไขอันจำเป็นสำหรับผลกระทบโดยตรงต่อการเรียนรู้ทางการเมือง
- ประการที่สอง รูปแบบของการรับสื่อเป็นรูปแบบที่เกิดขึ้นในช่วงก่อนวัยผู้ใหญ่และเป็นไปได้มากที่จะดำรงอยู่ต่อไปจนเด็กนั้นเติบโตเป็นผู้ใหญ่
- ประการสุดท้าย พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเป็นเกณฑ์อย่างหนึ่งของการขัดเกลาทางการเมืองเป็นกรณีอย่างหนึ่งที่จะชี้ให้เห็นถึงการเข้าเกี่ยวข้องกับการเมืองระยะต่อไปของวัยรุ่น

การศึกษาเหล่านี้จะทำให้เกิดความเข้าใจถึงผลของการเปิดรับข่าวสารอันจะมีผลต่อกระบวนการเรียนรู้เรื่องการเมืองของเด็กและเข้าใจถึงผลของสื่อมวลชนต่อการเรียนรู้เรื่องการเมืองของเด็กด้วย ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 3 ด้านใหญ่ๆ คือ

1. ด้านความเข้าใจ (Cognitive Dimension)
2. ด้านความรู้สึก (Affective Dimension)
3. ด้านพฤติกรรม (Behavioral Dimension)

ในด้านความเข้าใจนั้นเนื่องมาจากการตระหนักรู้และความรู้ที่ได้จากเนื้อหาของสื่อ ในด้านความรู้สึกจะเป็นผลมาจากตัวแปรในการประเมินค่าและจัดลำดับบุคคลทางด้านการเมืองและสถาบัน ตลอดจนความสนใจในเรื่องสาธารณะทั้งหลาย และในที่สุดผลในเชิงพฤติกรรมที่แสดงออกจะอยู่ในรูปของการสื่อสารระหว่างบุคคลเกี่ยวกับการรณรงค์เรื่องการเมืองและการเข้าร่วมส่วนร่วมกับกิจกรรมการรณรงค์ทางการเมืองต่างๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปิดรับสื่อมวลชนทางการเมือง

เสริน ปุณณะหิตานนท์ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ “ทัศนคติและความรู้ความเข้าใจทางการเมืองและพฤติกรรมในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง” ผลการศึกษาพบว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งอาศัยหนังสือพิมพ์รายวันเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ความเข้าใจทางการเมืองและการเมืองตั้งมากกว่าทางอื่น การฟังวิทยุรายการปกติและการฟังการถ่ายทอดการประชุมสภา เป็นทางหาความรู้ความเข้าใจ รองๆลงมาข้อสังเกตที่พบคือชาวกรุงเทพมหานครซึ่งอยู่ใกล้แหล่งศูนย์รวมความรู้และข่าวสารยังให้ความสนใจในเรื่องวิถีทางการเมืองน้อยกว่าที่ควรจะเป็น (เสริน ปุณณะหิตานนท์ , 2522)

พัฒนาวดี ชูโต ได้ศึกษาเรื่อง “ พฤติกรรมการสื่อสารกับสังคมประกิตทางการเมือง ศึกษาเฉพาะกลุ่มนักศึกษาวิชาการสื่อสาร ” สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างจากทุกสถาบันส่วนใหญ่จะมีความสนใจทางการเมืองอยู่ในระดับสูง ยกเว้นกลุ่มตัวอย่างจาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิทยาลัยกรุงเทพ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่มีความสนใจทางการเมืองอยู่ในระดับสูงใกล้เคียงกับระดับปานกลางและกลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เพื่อนครอบครัวและครูอาจารย์ในระดับสูง มีความสนใจทางการเมืองสูง (พัฒนาวดี ชูโต , 2524)

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว จากผลการวิจัยที่เกี่ยวกับความสนใจทางการเมืองในด้านการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนต่างๆของเด็กไทย พบว่า นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีการเปิดรับสื่อมวลชนต่างๆอยู่ในระดับความถี่ค่อนข้างสูง และสม่ำเสมอ โดยเด็กร้อยละ 79.9 จะเปิดรับสื่อโทรทัศน์ รองลงมา คือ ร้อยละ 62.5 ทางวิทยุ และร้อยละ 49.3 ทางหนังสือพิมพ์ (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว , 2526)

พรทิพย์ เย็นจะบก ได้ศึกษาเรื่อง การเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนกับพฤติกรรมการทางการเมืองของสตรี ศึกษาเฉพาะกรณีเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่าสตรีที่มีการศึกษาและอาชีพแตกต่างกัน มีความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารการเมืองแตกต่างกัน แต่สตรีที่มีอายุและรายได้แตกต่างกันไม่มีความแตกต่างกันในความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง และพบว่าสตรีที่มีอายุ การศึกษาและอาชีพแตกต่างกัน ใช้สื่อในการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองในจำนวนที่แตกต่างกัน แต่สตรีที่มีรายได้แตกต่างกันใช้สื่อในการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองในจำนวนที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนการเปิดรับข่าวสารการเมืองมีความสัมพันธ์ในทางลบอย่างมีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมการเมืองในเรื่องของการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่ม (พรทิพย์ เย็นจะบก , 2527)

พิทยา เศรษฐพิทยากุล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ กระบวนการและพฤติกรรมในการเลือกตั้ง : ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ” ผลจากวิจัยพบว่าฐานะทางสังคมของบุคคลบางประการ ได้แก่ ระดับการศึกษา และอายุ มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อโฆษณาที่มีอิทธิพลต่างกัน โดยพบว่า บุคคลที่มีการศึกษาสูงและบุคคลที่มีอายุ 20-40 ปี ส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะรับรู้ข่าวสารจากสื่อโฆษณาที่มีอิทธิพลต่ำ ส่วนบุคคลที่มีการศึกษาต่ำและบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปี ขึ้นไปส่วนใหญ่ มีแนวโน้มที่จะรับรู้ข่าวสารจากสื่อโฆษณาที่มีอิทธิพลสูง ส่วนฐานะทางสังคมของบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพศ และอาชีพ พบว่า

เพศและอาชีพไม่มีความแตกต่างในการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อโฆษณา (พิทยา เศรษฐพิทยากุล , 2530)

พงษ์ศรี บุญสุวรรณ ได้ศึกษาเรื่อง “ การเปิดรับข่าวสารการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาวิทยาลัยครุนครสวรรค์ ” ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษากลุ่มที่เปิดรับข่าวสารมากเปิดรับข่าวสาร จากโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์มากกว่านิตยสาร ข่าวสารที่เปิดรับมากได้แก่ ข่าวเกี่ยวกับสถานการณ์บ้านเมือง นักศึกษากลุ่มที่เปิดรับข่าวสารน้อยเปิดรับข่าวสารจากนิตยสารมากกว่าสื่อชนิดอื่น ข่าวที่ได้เปิดรับมากได้แก่ ข่าวเกี่ยวกับบุคคล องค์กร และสถาบันการเมือง นักศึกษากลุ่มที่มีส่วนร่วมทางการเมืองมากร่วมกิจกรรมการชักชวนผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากที่สุด ร่วมกิจกรรมการแสดงความคิดเห็นและอภิปรายทางการเมืองน้อยที่สุด นักศึกษากลุ่มที่มีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยร่วมกิจกรรมการใช้ข่าวสารแก่นำตามการเมืองมากที่สุด

นักศึกษาชายและหญิงเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนไม่แตกต่างกันทุกรายการ หัวข้อข่าว นักศึกษาทั้งสองเพศร่วมกิจกรรมทางการเมืองแตกต่างกันเพียงกิจกรรมเดียว ได้แก่ การร่วมประชุมทางการเมือง นักศึกษาระดับอนุปริญญาตรีและปริญญา เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาลและข่าวสารเกี่ยวกับบุคคล องค์กร และสถาบันการเมืองจากวิทยุแตกต่างกัน นักศึกษาทั้งสองระดับร่วมกิจกรรมทางการเมืองแตกต่างกันเพียงกิจกรรมเดียว ได้แก่ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (พงษ์ศรี บุญสุวรรณ , 2531)

ดารีณี ถนอม จากการวิจัยเรื่อง “ พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารรัฐสภาของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ” พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีการเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อหนังสือพิมพ์คิดเป็นร้อยละ 24.30 % วิทยุคิดเป็นร้อยละ 12.46 % และจากโทรทัศน์คิดเป็นร้อยละ 16.36 % ตามลำดับ (ดารีณี ถนอม , 2532)

วิภาดา บุญนาค ได้ศึกษาเรื่อง “ ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอมวกเหล็ก จังหวัด อุบลราชธานี ” พบว่า

1. ในสัปดาห์หนึ่ง ประชาชนอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน 1-3 วัน และมีผู้ที่อ่านข่าวสารการเมืองจากหนังสือพิมพ์มากกว่าผู้ไม่อ่าน โดยส่วนมากอ่านสัปดาห์ละ 1-3 วัน
2. ประชาชนส่วนใหญ่มีวิทยุที่บ้านและฟังวิทยุในสัปดาห์หนึ่ง 6-7 วัน ใช้เวลาฟังมากกว่า 3 ชั่วโมง และมีผู้ฟังข่าวสารการเมืองจากวิทยุมากกว่าผู้ไม่ฟัง โดยจะฟังสัปดาห์ละ 6-7 วัน (วิภาดา บุญนาค , 2533)

ประทุม ฤกษ์กลาง ได้ศึกษาเรื่อง “ การวิเคราะห์เนื้อหาการเสนอข่าวสารการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2531 ในหนังสือพิมพ์ไทยกับพฤติกรรมการรับข่าวสารของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ” พบว่า สื่อมวลชนที่ประชาชนส่วนใหญ่ใช้ในการติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวทางการเมือง การปกครองของประเทศเป็นประจำทุกวัน คือ สื่อโทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ โดยประชาชนใน กรุงเทพมหานคร มีการเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งจากสื่อมวลชนในระดับปานกลาง (ประทุม ฤกษ์กลาง , 2534)

วิชัย ไวรหารดี ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ “ พฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารทางการเมืองใน ระหว่างการหาเสียงเลือกตั้ง ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อ . เมือง จ. ยโสธร พ.ศ. 2530 ” พบว่า

1. ปัจจัยทางด้านการศึกษา อาชีพ และรายได้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการับ ข่าวสารทางการเมือง กล่าวคือ กลุ่มที่มีการศึกษาสูง อาชีพรับราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและครู รวมทั้งกลุ่มที่มีรายได้สูงเป็นกลุ่มที่เปิดรับข่าวสารทางการเมืองสูง
2. ประชาชนรับข่าวสารทางการเมืองผ่านช่องทางสื่อมวลชนประเภทวิทยุมากกว่าสื่อมวลชนประเภทอื่นๆ และมีความถี่ในการเปิดรับข่าวสารมากกว่าสื่ออื่นๆ
3. ประชาชนที่มีความรู้ทางการเมืองสูงมีแนวโน้มในการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจาก แหล่งข่าวที่หลากหลายและมีแนวโน้มแสดงพฤติกรรมกามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงด้วย (วิชัย ไวรหารดี , 2534)

สรณะ อรุณรัตน์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ การรับรู้ข่าวสารและพฤติกรรมกาไปใช้สิทธิเลือกตั้ง : ศึกษากรณีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2533 ” ผลการ วิจัยพบว่า ตัวแปรทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษาและรายได้ โดยเพศชายจะเปิดรับข่าวสาร มากกว่าเพศหญิง ผู้ที่มีอายุมากจะเปิดรับข่าวสารมากกว่าผู้ที่อายุน้อย ทั้งข่าวสารโดยทั่วไปและ ข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปจะเปิด รับข่าวสารมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี และผู้ที่มีรายได้มากจะเปิดรับข่าว สารมากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อยทั้งข่าวสารโดยทั่วไปและข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (สรณะ อรุณรัตน์ , 2534)

นิคม ปั่นณะเจริญรักษ์ ได้ศึกษาเรื่อง “ การเปิดรับข่าวสารหนังสือพิมพ์กับการเรียนรู้ และการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” จากการวิจัยพบว่า ด้าน การเปิดรับข่าวสาร พบว่า นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่เปิดรับข่าวสารทางหนังสือพิมพ์สูงมี แนวโน้มพุดคุยเรื่องการเมือง (คิดเป็นร้อยละ 42.3) มากกว่านิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ เปิดรับข่าวสารหนังสือพิมพ์ปานกลาง (คิดเป็นร้อยละ 38.5) และต่ำ (คิดเป็นร้อยละ 16.7) ตาม ลำดับ และนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่เปิดรับข่าวสารหนังสือพิมพ์สูงเข้ามามีส่วนร่วมทาง การเมืองไม่แตกต่างจากนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่เปิดรับข่าวสารหนังสือพิมพ์ปานกลาง และต่ำอย่างมีนัยสำคัญ (นิคม ปั่นณะเจริญรักษ์ , 2536)

วรรณ พงศ์ถิ่นทองงาม ได้ศึกษาเรื่อง “ บทบาทของสื่อในการต่อต้านการขายเสียงของ ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดนครสวรรค์ ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2535 ” จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่รับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการซื้อขายเสียงใน การเลือกตั้งเมื่อรวมทุกสื่อแล้ว โดยได้รับจากโทรทัศน์มากที่สุด โดยเปิดรับมากที่สุดในช่วงเวลา 19.00 - 23.00 น. รองมาคือ วิทยุ โดยมีช่วงเวลาที่เปิดรับฟังข่าวสารทางวิทยุมากที่สุดในเวลา 6.00-8.00 น. อันดับที่ 3 คือ หน่วยประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ และหอกระจายข่าวหรือเสียงตาม สาย (วรรณ พงศ์ถิ่นทองงาม , 2536)

ฐิตกานต์ ธนาโอฬาร ได้ศึกษาเรื่อง “ การสื่อสารกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย : ศึกษาเฉพาะกรณีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรม ศาสตร์ ” ผลจากการ วิจัย พบว่า การใช้สื่อมวลชนและสื่อบุคคล เพื่อแสวงหาข่าวสารความรู้ ทางการเมืองของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง และการเปิดรับข่าว สารจากสื่อมวลชนประเภทต่างๆ ยังเป็นการเปิดรับข่าวสารที่ให้ความบันเทิงเป็นส่วนใหญ่ (ฐิตกานต์ ธนาโอฬาร , 2537)

กรมการปกครอง ได้ศึกษา “ รายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 กรกฎาคม 2538 ” กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18- 19 ปี ประกอบด้วยเพศชายจำนวน 244 คน เพศ หญิงจำนวน 241 คน รวมทั้งสิ้น 485 คน พบว่า

1.กลุ่มตัวอย่างอายุ 18-19 ปี ทราบข้อมูลจากแหล่งข่าวว่ามีใครเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง จากแหล่งข่าวดังต่อไปนี้ ใบปลิว โปสเตอร์และแผ่นโฆษณา คิดเป็นร้อยละ 22.0 จากการหา เสียงของผู้สมัคร คิดเป็นร้อยละ 17.3 จากหน่วยเลือกตั้ง คิดเป็นร้อยละ 12.4 จากโทรทัศน์ คิด เป็นร้อยละ 12.3 วิทยุ คิดเป็นร้อยละ 11.5 ญาติพี่น้องหรือคนรู้จัก คิดเป็นร้อยละ 10.0 หนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 9.4 หัวคะแนน คิดเป็นร้อยละ 4.7 และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 0.3

2. ทราบข่าวสารว่ามีการเลือกตั้งจากโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ใบปลิว โปสเตอร์ และแผ่นโฆษณา ญาติพี่น้องหรือคนรู้จัก จากการหาเสียงของผู้สมัคร จากหน่วยเลือกตั้ง และ ห้วคะแนน คิดเป็นร้อยละ 21.1 , 17.0 , 15.3 , 15.0 , 8.9 , 8.8 , 7.5 และ 5.9 ตามลำดับความสำคัญ (กรมการปกครอง , 2539)

Almond and Verba จากการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองโดยเปรียบเทียบกับ 5 ประเทศ พบว่า ผู้ที่มีอายุสูงขึ้นจะมีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่า เนื่องจากในบรรดาผู้ที่มีอายุสูงกว่าจะมีความรู้สึกว่าได้เคยอยู่ในสถานะที่ได้รับประโยชน์ทางการเมืองมากกว่า ขณะที่ผู้ที่มีอายุน้อยกว่าจะไม่มีความรู้สึกที่ได้รับประโยชน์ทางการเมืองแต่อย่างใด (อ้างใน วีรวัฒน์ เปรมประภา , 2528)

Dan Nimmo ได้ศึกษาเรื่อง “ Candidate and Their Images ” จากการศึกษา พบว่า การเปิดรับสื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในช่วงการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งมีอิทธิพลสำคัญต่อการรับรู้และการตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง นอกจากนี้ สื่อมวลชนจะมีบทบาทสำคัญในการช่วยผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีการศึกษาสูงและฐานะทางเศรษฐกิจดีประเมินค่าต่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง

Mcleod and Becker ทำการวิจัยในช่วงของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. 1972 พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับเวลาที่ใช้ในการดูโทรทัศน์ แต่อายุมีความสัมพันธ์กับความพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ คนที่มีอายุตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไปจะใช้ข่าวสารเพื่อปฏิเสธผู้สมัครรับเลือกตั้งมากกว่าคนที่มีอายุระหว่าง 18-24 ปี ซึ่งจะใช้ข่าวสารทางโทรทัศน์เพื่อช่วยในการตัดสินใจและเป็นหัวข้อในการสนทนา (Jack M. Mcleod and; Lee B. Becker , 1974)

ส่วนที่สอง ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ทักษะคิดทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง

1. ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง

แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้ (Knowledge)

ความรู้ หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนที่จะรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมนั้นๆ โดยแบ่งออกเป็นความรู้ต่อสถานการณ์หนึ่งๆ หรือความรู้ต่อเรื่องระดับกว้าง ดังนั้นความรู้จึงเป็นความสามารถในการใช้ข้อเท็จจริง (Facts) หรือความคิด (Idea) ความหยั่งรู้หยั่งเห็น (Insight) หรือความสามารถเชื่อมโยงความคิดเข้ากับเหตุการณ์

ความสามารถทำให้รู้ถึงความสามารถในการจำและระลึกถึงเหตุการณ์ หรือ ประสบการณ์ที่เคยพบมาแล้ว โดยแบ่งได้ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา
2. ความรู้เกี่ยวกับวิธีและการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
3. ความรู้เกี่ยวกับการรวบรวมแนวความคิดและโครงสร้าง

ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเมือง มี 4 ประการ คือ

1. ความรู้เกี่ยวกับระบบการเมืองทั้งหมด (Political System) ทั้งในแง่ของประวัติศาสตร์ ความเป็นมาและสภาพภูมิศาสตร์ ตลอดจนองค์การหรือสถาบันทางการเมืองต่างๆที่มีอยู่ในระบบ
2. ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการนำเข้า (Input) ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับช่องทางการผ่านของข้อเรียกร้อง และข้อสนับสนุนของระบบการเมือง เช่น ความรู้เกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กลุ่มผลประโยชน์ พรรคการเมือง ระบบสื่อมวลชน ระบบราชการ เป็นต้น
3. ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการนำออก (Output) ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้าง หรือสถาบันทางการเมืองของระบบที่เป็นตัวกำหนดการตัดสินใจและนโยบายต่างๆในระบบการเมืองนั้นๆ เช่น รัฐสภา รัฐบาล ระบบราชการ ศาล เป็นต้น
4. ความรู้เกี่ยวกับอัตภาพส่วนตัว (Self - Knowledge) ซึ่งหมายถึงความรู้ที่เกี่ยวกับตนเองในฐานะและบทบาทที่บุคคลควรมีต่อระบบการเมือง ซึ่งเป็นการประเมินคุณค่าของบุคคลในทางการเมือง (Gabriel A. Almond and ; Sidney Verba , 1971)

การประเมินผลด้านความรู้ หมายถึง การประเมินการเปลี่ยนแปลงความรู้เดิมในเนื้อหาที่ได้เรียนรู้และทักษะในการใช้เนื้อหาความรู้ ซึ่งบลูม (Bloom) และคณะได้แยกความรู้ไว้ 6 ระดับ (Bloom S. Benjamin อ้างใน เพ็ญจันทร์ สุทธิพิเชษฐกุล , 2534) ดังนี้

1. ระดับที่ระลึกได้ (Recall) หมายถึง การเรียนรู้ในลักษณะที่จำเรื่องเฉพาะวิธีปฏิบัติ กระบวนการและแบบแผนได้ ความสำเร็จในระดับนี้ คือ ความสามารถในการดึงข้อมูลจากความจำออกมาได้

2. ระดับที่รวบรวมสาระสำคัญได้ (Comprehension) หมายถึง บุคคลสามารถทำบางสิ่งบางอย่างได้มากกว่าการจำเนื้อหาที่ได้รับ สามารถเขียนข้อความเหล่านั้นด้วยถ้อยคำของตนเอง สามารถแสดงให้เห็นได้ด้วยภาพ ให้ความหมาย แปลความ และเปรียบเทียบความคิดเห็นอื่นๆ หรือคาดคะเนผลที่เกิดขึ้นต่อไปได้

3. ระดับของการนำไปใช้ (Application) คือ สามารถนำเอาข้อเท็จจริงและความคิดที่เป็นนามธรรม (Abstract) ปฏิบัติได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม

4. ระดับของการวิเคราะห์ (Analysis) สามารถใช้ความคิดในรูปของการนำความคิดมาแยกเป็นส่วน เป็นประเภท หรือนำข้อมูลมาประกอบกันเพื่อการปฏิบัติของตนเอง

5. ระดับการสังเคราะห์ (Synthesis) คือ การนำข้อมูลและแนวความคิดมาประกอบกันแล้วนำไปสู่การสร้างสรรค์ ขึ้นเป็นสิ่งใหม่แตกต่างไปจากเดิม

6. ระดับของการประเมินผล (Evaluation) คือความสามารถในการใช้ข้อมูลเพื่อตั้งเกณฑ์ (Criteria) การรวบรวมและการวัดข้อมูลตามมาตรฐานเพื่อให้ข้อตัดสินถึงระดับของประสิทธิผลของกิจกรรมแต่ละอย่าง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจทางการเมือง

จากรายงานผลการวิจัยเรื่อง “ ลักษณะบางประการของสถาบันสังคมไทยที่เป็นอุปสรรคต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย ” ในด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง สรุปได้ว่า มีผู้สนใจทำความเข้าใจในระบอบการปกครองน้อยมาก และมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองที่แคบมาก คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2515)

อำพล สิงห์โกวินท์ และสวัสดิ์ กฤตราชนันต์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ ความตื่นตัวทางการเมืองกับการสื่อสาร ” พบว่า

1. ราษฎรทั้งสองอำเภอมีความสนใจและกระตือรือร้นในทางการเมืองน้อย รวมทั้งความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับการเมืองก็น้อยด้วย อย่างไรก็ตามราษฎรอำเภอปากช่องมีแนวโน้มที่จะรู้จักผู้นำสำคัญทางฝ่ายบริหาร และมีความรู้เกี่ยวกับสถาบันการเมืองการปกครองดีกว่าราษฎรในอำเภอปทุมรัตน์

2. ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองและสถาบันการปกครองประเทศไม่มีความสัมพันธ์กับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับโอกาสในการรับข่าวสารจากสื่อต่างๆ ราษฎรในอำเภอปากช่องมีโอกาสรับข่าวสารต่างๆจากสื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ มากกว่าราษฎรในอำเภอปทุมรัตน์

3. แหล่งข่าวที่ให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องสถาบันการปกครอง ส่วนใหญ่ได้มาจากสื่อบุคคลซึ่งเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล คือ จากการรับฟังการประชุมชี้แจงข้อราชการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมือง รวมทั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รองลงมาคือ เพื่อนบ้านและญาติพี่น้อง

4. ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองขึ้นอยู่กับโอกาสในการรับฟังวิทยุและการอ่านหนังสือพิมพ์ ทั้งนี้เปรียบเทียบจากจำนวนร้อยละที่มีวิทยุในครอบครองตลอดจนโอกาสในการ

อ่านหนังสือพิมพ์ และพบว่า สื่อมวลชนทั้ง 2 ประเภท คือ หนังสือพิมพ์และวิทยุไม่ได้มีอิทธิพลโดยตรงต่อผู้รับสารแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นอีก ได้แก่ นิสัยและความเข้าใจในการรับฟัง (อัมพล สิงห์โกวินท์ ,2516)

ปรีชา ตงมณี “ ทศนคติของครูประถมศึกษาที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย : ศึกษาเฉพาะกรณีครูประถมศึกษาในจังหวัดสมุทรสาคร ” จากการศึกษาพบว่า

1. ครูประถมศึกษาที่อายุ 19-33 ปีและ 34-50 ปี มีความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยดี โดยครูประถมศึกษาที่อายุ 19-33 ปีมีความรู้ความเข้าใจมากกว่าครูประถมศึกษาที่อายุ 34-50 ปี

2. ครูประถมศึกษาชายหญิงมีความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยดี แต่มีความสำนึกความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยน้อย

3. ครูประถมศึกษาที่มีการศึกษาสูงกว่ามีความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าครูประถมศึกษาที่มีการศึกษาน้อย (ปรีชา ตงมณี , 2520)

สมเกียรติ สงสัมพันธ์ ได้ศึกษาเรื่อง “ ทศนคติของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 8 เมษายน 2518 : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอกรบองบุรี จังหวัดปราจีนบุรี ” พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองซึ่งมีความสำคัญต่อการเลือกตั้งในระดับพื้นฐาน แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนที่สามารถถ่ายทอดความรู้เบื้องต้นไปสู่ประชาชนในชนบท สำหรับความรู้ในรายละเอียดประชาชนไม่สามารถรับได้ เนื่องจากมีการศึกษาคอนข้างต่ำ และยังขาดประสบการณ์และการเรียนรู้ทางการเมืองซึ่งต้องใช้เวลา (สมเกียรติ สงสัมพันธ์ , 2520)

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว ได้ทำการวิจัยเรื่องข่าวสารทางการเมืองของคนไทย ผลจากวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ตัวแปรด้าน เพศ การศึกษาและรายได้มีความแตกต่างด้านความรู้ข่าวสารทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ บุคคลที่เป็นเพศชายมีระดับการศึกษาและรายได้สูงกว่า มีแนวโน้มที่จะมีระดับข่าวสารทางการเมืองสูงกว่าบุคคลที่เป็นเพศหญิง มีระดับการศึกษาและรายได้ต่ำ ส่วนตัวแปรด้านอายุพบว่า ผู้ที่มีระดับอายุสูงกว่ากับผู้ที่มีระดับอายุต่ำกว่า ไม่มีความแตกต่างกันในการรับข่าวสารทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญ

2. ความรู้ในข่าวสารของคนไทยอยู่ในระดับปานกลาง คือ ความรู้เกี่ยวกับผู้นำทางการเมือง เหตุการณ์สำคัญทางการเมือง และสภาพภูมิศาสตร์ของประเทศไทยและเพื่อนบ้านมีอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ส่วนความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างทางการเมือง สถาบันทางการเมือง และกระบวนการทางการเมืองการปกครองไทย มีอยู่ในระดับต่ำ (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว , 2523)

กนก บิณศิริวานิชได้ศึกษา “ พฤติกรรมการเลือกตั้ง : ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 8 กรุงเทพมหานคร ” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางด้าน เพศ ฐานะทางเศรษฐกิจไม่ทำให้เกิดความแตกต่างในระดับความรู้ความเข้าใจในการเลือกตั้ง ส่วนปัจจัยทางด้าน อายุ การศึกษา และอาชีพ ทำให้เกิดความแตกต่างในระดับความรู้ความเข้าใจ (กนก บิณศิริวานิช , 2524)

จิรายุทธ วัจนะรัตน์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ การไม่ไปออกเสียงเลือกตั้ง : ศึกษาเฉพาะกรณีที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2524 เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ” จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้าน เพศและอายุ ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญต่อความรู้ความเข้าใจในระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย ส่วนปัจจัยทางการศึกษา รายได้และอาชีพ พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ การศึกษา รายได้ และอาชีพ มีอิทธิพลต่อความรู้ความเข้าใจในระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย และพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการปกครองในระบบประชาธิปไตยค่อนข้างดี (จิรายุทธ วัจนะรัตน์ , 2524)

อัศรมศรี ทองนวล ได้ศึกษาเรื่อง “ การสื่อสารทางการเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณี ครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ อำเภอ รัตนบุรี จังหวัดปทุมธานี ” ผลการวิจัยสรุป ดังนี้

1.บุคคลที่รับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์เป็นประจำทุกวันมีความรู้ข่าวสารทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่รับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์นานๆครั้ง

2. การสื่อสารทางการเมืองจากวิทยุไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ข่าวสารทางการเมือง

3. การสื่อสารทางการเมืองจากโทรทัศน์ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ข่าวสารทางการเมือง

4.การสื่อสารทางการเมืองจากการฟังอภิปราย มีความสัมพันธ์กับความรู้ข่าวสารทางการเมือง และการสื่อสารทางการเมืองจากคนอื่นไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ข่าวสารทางการเมือง

(อัศรมศรี ทองนวล , 2527)

พัฒนาวดี ชูโต ได้ศึกษาเรื่อง “ พฤติกรรมการสื่อสารกับสังคมประกิตทางการเมือง ศึกษาเฉพาะกลุ่มนักศึกษาวิชาการสื่อสาร ” สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างทุกสถาบัน มีความรู้ทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ และกลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากวิทยุ หนังสือพิมพ์และเพื่อนในระดับสูงจะมีความรู้ทางการเมืองในระดับสูงด้วย(พัฒนาวดี ชูโต ,2524)

2. ทศนคติทางการเมือง

ทัศนคติทางการเมืองถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมทางการเมือง เสี่ยงเลือกตั้งของบุคคล ทั้งนี้เนื่องจากทัศนคติเป็นที่ยากของการกระทำหรือพฤติกรรมของบุคคล ทัศนคติหรือพฤติกรรมนี้มีอาจเกิดขึ้นได้หากปราศจากสิ่งกระตุ้น โดยทั่วไปแล้วสิ่งกระตุ้นนี้จะมีลักษณะหรือรูปแบบแตกต่างกันออกไปแล้วแต่เหตุการณ์ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการในการตัดสินใจที่จะมีพฤติกรรมนั่นเอง อย่างไรก็ตามก่อนที่จะมีพฤติกรรมก็จะต้องมีทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดเสียก่อนจึงจะมีพฤติกรรมตามมา

ทัศนคติ ตรงกับคำว่า “ Attitude ” ซึ่งหมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งก็ได้ (ผศ.บำรุง สุขพรรณ , 2524) ความรู้สึกที่เกิดขึ้นเป็นความรู้สึกในทางบวกหรือทางลบ ในระดับมากหรือน้อยที่คนเรามี ต่อสิ่งต่างๆ ซึ่งผู้รู้สึกสามารถบอกได้ว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยได้ (L.I . Thurstone , 1946) นอกจากนี้ความรู้สึกดังกล่าวยังทำให้บุคคลนั้นๆ พร้อมทั้งจะแสดงปฏิกิริยาตอบสนองพฤติกรรมอย่างเดียวกันกับความรู้สึก (Norman L. Mun , 1971)

นอกจากนี้ทัศนคดียังหมายถึง ความเชื่อ และความรู้สึกที่ทนทานและได้รับการจัดระเบียบ อันเป็นตัวชักนำให้เราปฏิบัติไปในทิศทางต่างๆ ทัศนคติไม่ได้เป็นเพียงแค่มุมมองเท่านั้น แต่มีลักษณะฝังลึกมากกว่า (ระวีวรรณ ประกอบผล, 2533)

สรุป ทัศนคติ (Attitude) คือ การที่บุคคลคิดถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือคนใดคนหนึ่ง หรือการกระทำอันหนึ่งในทำนองที่ว่าดีหรือไม่ สมควรหรือไม่ เหมาะสมหรือไม่ (ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์ , 2522) เช่น เมื่อนาย ก . คิดว่าควรจะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง นาย ข.มากกว่าจะไปลงคะแนนเสียงให้นาย ค. นี่ก็ถือว่าเป็นทัศนคติของนาย ก.

เมื่อนาย ก. คิดว่าเขาควรไปฟังการปราศรัยเลือกตั้งมากกว่าการไปดูฟุตบอล นั่นก็เป็นอีกทัศนคติหนึ่งของนาย ก. ซึ่งน้องชายของนาย ก. อาจจะคิดตรงกันข้ามก็ได้ คือ อาจจะคิดว่าเขาควรดูฟุตบอลดีกว่าไปฟังปราศรัยหาเสียง

จะเห็นได้ว่า ทศนคตินั้นไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน และทศนคตินั้นยังไม่ได้เป็นพฤติกรรม เพราะพฤติกรรมยังไม่เกิดขึ้น แต่ว่าทศนคติเป็นสิ่งที่มาก่อนพฤติกรรมและเป็นสิ่งที่กำหนด พฤติกรรมด้วย นั่นคือ บุคคลจะมีการรับรู้ (Cognitive Component) และวินิจฉัยข้อมูลต่างๆที่ได้รับแล้วแสดงออกมาในแนวความคิดว่าจะไรถูก ผิด ดี เลว ด้วยความรู้สึก (Affective Component) และความรู้สึกต่อสิ่งต่างๆนั้นเองทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรม (Behavioral Component) ออกมา ในรูปแบบของการยอมรับหรือปฏิเสธการปฏิบัติ ตัวอย่างเช่น ถ้านาย ก. คิดว่านาย ค. สมควรจะเป็นผู้แทนมากกว่านาย ข. เมื่อถึงวันเลือกตั้งนาย ก. ไปเลือกตั้งก็คงไปเลือกนาย ค. การเลือก นาย ค. นี่เป็นพฤติกรรมของนาย ก. ซึ่งมีอิทธิพลมาจากทัศนะของตนเอง

ทศนคตินั้นจะเป็นลักษณะจำเพาะเจาะจงมากกว่าค่านิยมหรือบุคลิกลักษณะ เพราะค่านิยม เช่นค่านิยมที่มีต่อระบบประชาธิปไตย ต่อระบบคอมมิวนิสต์ ต่อความซื่อสัตย์ นั้นจะมีลักษณะกว้างๆไม่จำเพาะเจาะจงต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด คนใดคนหนึ่ง ส่วนบุคลิกลักษณะก็เช่นกัน จะมีลักษณะกว้างๆ

ทศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ (Learning) จากแหล่งทศนคติต่างๆที่มีอยู่มากมาย แหล่งสำคัญที่ทำให้เกิดทศนคติ คือ

1. ประสบการณ์เฉพาะอย่าง (Specific Experience) เมื่อบุคคลมีประสบการณ์เฉพาะอย่างต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ดีหรือไม่ดี จะทำให้เขาเกิดทศนคติต่อสิ่งนั้นไปตามทิศทางที่เคยมีประสบการณ์มาก่อน เช่น นาย ก. เคยไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแล้วผลปรากฏว่า ผู้แทนที่ตนเลือกเข้าไปดำรงตำแหน่งนั้นไม่ได้มีคุณภาพดีขึ้นกว่าเก่า เช่นนี้อาจทำให้นาย ก. มีทศนคติที่ไม่ดีต่อการเลือกตั้ง เป็นต้น

2. การติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นๆ (Communication from Others) การได้รับการติดต่อสื่อสารจากบุคคลอื่นจะทำให้เกิดทศนคติจากการรับรู้ข่าวสารจากผู้อื่นได้ เช่น เด็กที่เคยได้รับการสั่งสอนจากผู้ใหญ่ว่า การปกครองระบบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ดีที่สุด ก็มักจะทำให้เด็กมีทศนคติต่อการปกครองระบบประชาธิปไตยในทางที่ดีด้วย

3. สิ่งที่เป็นแบบอย่าง (Models) การเลียนแบบผู้อื่นทำให้เกิดทศนคติขึ้นได้ เช่น เด็กมีความเคารพและเชื่อฟังพ่อแม่ เมื่อเห็นพ่อแม่แสดงท่าที่ไม่ชอบสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้หนึ่งเด็กก็จะเลียนแบบโดยการไม่ชอบสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนนั้นไปด้วย

4. ความเกี่ยวข้องกับสถาบัน (Institutional Factors) ทศนคติของบุคคลหลายอย่างเกิดขึ้นเนื่องจากความเกี่ยวข้องกับสถาบัน เช่น โรงเรียน วัด หน่วยงานต่างๆ ซึ่งสถาบันเหล่านี้จะเป็นแหล่งที่มาและสนับสนุนให้เกิดทศนคติบางอย่างขึ้นได้

สรุป ทักษะเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลนั่นเอง คนเราเริ่มเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบตัวตั้งแต่ ครอบครัว โรงเรียน เพื่อน สื่อมวลชน เป็นต้น นอกจากนี้ ทักษะสามารถเรียนรู้ได้โดยอ้อมจากการมองเห็น ได้ฟัง ได้รับรู้จากบุคคลและสิ่งต่างๆ หรืออาจเกิดจากประสบการณ์โดยตรงได้อีกด้วย

ประเภทของทัศนคติ

บุคคลสามารถแสดงทัศนคติออกได้ 3 ประการ ด้วยกัน คือ

1. ทัศนคติเชิงบวก เป็นทัศนคติที่ชักนำให้บุคคลแสดงออก มีความรู้สึกหรืออารมณ์จากสภาพจิตใจได้ตอบในด้านดีต่อบุคคลอื่น หรือเรื่องราวใดเรื่องราวหนึ่ง รวมทั้งหน่วยงาน องค์กร สถาบัน
2. ทัศนคติเชิงลบ คือ ทัศนคติที่สร้างความรู้สึกเป็นไปในทางเสื่อมเสีย ไม่ได้ได้รับความเชื่อถือไว้วางใจ อาจมีความเคลือบแคลงระแวงสงสัย รวมทั้งเกลียดชังต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เรื่องราวปัญหาใดปัญหาหนึ่ง หรือหน่วยงาน องค์กรและสถาบัน
3. ทัศนคติที่บุคคลไม่ได้แสดงความคิดเห็น ในเรื่องราวหรือประเด็นปัญหาต่อหน้าบุคคล หน่วยงาน สถาบันและอื่นๆ โดยสิ้นเชิง

จากการศึกษาในทางจิตวิทยาสังคม กล่าวว่า “ คนเรามีทัศนคติมากมายต่อคนและสถานการณ์รอบๆตัวเรา เราอาจมีทัศนคติในทางที่เห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับกลุ่มต่างๆ นักการเมือง คนรวย คนจน ผู้ชาย วัยรุ่น คนแก่ ฯลฯ ”

ทัศนคติทั้งสามประเภทนี้ บุคคลอาจจะมีเพียงประเภทเดียวหรือหลายประเภทรวมกันก็ได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกระทำหรือสถานการณ์เป็นสำคัญ

ทัศนคติของบุคคลเมื่อเกิดขึ้นแล้วแม้จะคงทนแต่ก็สามารถเปลี่ยนได้โดยตัวบุคคล สถานการณ์ ข่าวสาร การชวนเชื่อ และสิ่งต่างๆที่ทำให้เกิดการยอมรับในสิ่งใหม่แต่จะต้องมีความสัมพันธ์กับค่านิยมเดิมของบุคคลนั้น แต่ในบางครั้งการยอมรับอาจเกิดขึ้นโดยการบังคับด้วยข้อบังคับ หรือกฎหมาย เป็นต้น

การเปลี่ยนทัศนคติขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ (คาร์ล ฮอฟแลนด์ อ้างใน ระวีวรรณ ประกอบผล , 2533) เช่น

1. ความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร
2. การใช้เทคนิคการเร่งเร้าให้เกิดความกลัว (Fear Arousing Appeal)
3. การจัดองค์การของสื่อมวลชน บุคลิกภาพและความไวต่อการชักจูงใจ
4. การเป็นสมาชิกกลุ่มและการเข้าร่วมกลุ่ม เป็นต้น

การวัดทัศนคติ

เราสามารถวัดทัศนคติได้โดยใช้ความคิดเห็น (Opinion) เป็นเครื่องมือ แต่การใช้ความคิดเห็นเป็นเครื่องมือบ่งชี้ทัศนคตินั้น ทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการวัดได้ ดังนั้นจึงมีผู้เสนอแนวคิดที่จะใช้ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error of Measurement) เพื่อแยกความผิดพลาดของเครื่องมือที่ใช้วัดจากความเปลี่ยนแปลงของตัวทัศนคติเอง อย่างไรก็ตามมีผู้เสนอแนวคิดที่จะวัดทัศนคติโดยการวัดค่าของทัศนคติในเชิงเส้นตรง (Linear Measurement) (สุภาพงษ์ วรรายทง , 2535)

การศึกษาถึงทัศนคติทางการเมือง มีผู้ทำการวิจัยหลายคนสนใจที่จะศึกษาถึงความรู้สึกหรือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปกครองระบบประชาธิปไตย ทัศนคติต่อการเลือกตั้ง แตกต่างกันไปตามความสนใจ การศึกษาถึง ทัศนคติและความรู้สึกต่อรัฐบาลและระบบการเมืองเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมทางการเมืองที่สำคัญทางการเมืองอันหนึ่ง ในส่วนที่เป็นพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งนั้น ความรู้สึกชอบพอเลื่อมใสในระบบการเมือง ในกระบวนการทางการเมือง และในตัวผู้นำทางการเมือง จะเป็นแรงกระตุ้นที่สำคัญให้บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง รวมทั้งการไปออกเสียงเลือกตั้งด้วย ถ้าผู้ใดมีความรู้สึกหรือทัศนคติที่ไม่ดีต่อระบบการเมือง ไม่เลื่อมใสเชื่อถือในรูปแบบของการปกครอง ขาดศรัทธาในผู้นำทางการเมือง ก็มักจะไม่มีความกระตือรือร้นที่จะไปลงคะแนนเสียงน้อยลง (สุจิต บุญบงกร ; และ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว , 2525)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติทางการเมือง

จากรายงานผลการวิจัยเรื่อง “ ลักษณะบางประการของสถาบันสังคมไทยที่เป็นอุปสรรคต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย ” ในเรื่องทัศนคติต่อการเลือกตั้ง คือ ประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจว่าการเลือกตั้งคืออะไร และเห็นว่าการเลือกตั้งเป็นสิ่งที่ควรจะทำ แต่ไม่เข้าใจถึงความสำคัญของการเลือกตั้งที่มีต่อการพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตย เหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในแต่ละครั้งน้อยมาก (คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2515)

ไกรฤทธ จิระบุตร ได้ศึกษาเรื่อง “ ทัศนคติทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาไทย ” จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางด้าน เพศ และการศึกษามีอิทธิพลต่อทัศนคติทางการเมือง นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและความเชื่อมั่นในตนเอง กระตือรือร้นสนใจเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง และมีทัศนคติทางการเมืองแบบเผด็จการในระดับต่ำ (ไกรฤทธ จิระบุตร , 2519)

จิรายุทธ วัจนะรัตน์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ การไม่ไปออกเสียงเลือกตั้ง: ศึกษาเฉพาะกรณี ที่ผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2524 เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ” จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางด้านเพศ อายุ การศึกษา รายได้และ อาชีพไม่มีอิทธิพลต่อทัศนคติในการเลือกตั้ง บทบาทและพฤติกรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย (จิรายุทธ วัจนะรัตน์ , 2524)

เจตนศักดิ์ แสงสิงแก้ว ได้ศึกษาเรื่อง “ ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารกับ กระบวนการสังคมประกิตทางการเมืองของประชาชนในท้องที่บางชั้น เขตมินบุรี กรุงเทพ -มหานคร ” พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมากที่สุด คือการ สื่อสารในกลุ่มเพื่อน รองลงไป คือ ลักษณะครอบครัวแบบ Concept - Oriented การเปิดรับสื่อ มวลชน (การอ่านหนังสือพิมพ์ ฟังวิทยุและชมโทรทัศน์) และการศึกษา ตามลำดับ (เจตนศักดิ์ แสงสิงแก้ว , 2524)

บำรุง สุขพรรณ ได้ศึกษาทัศนคติของนักเรียนมัธยมศึกษาต่อการเมือง ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ได้ให้ทัศนะว่าการเมืองไทยมีแนวโน้มในทางที่ระส่ำระสายอยู่ตลอดมา และมีนักเรียนอยู่ เพียงยี่สิบกว่าเปอร์เซ็นต์เท่านั้นที่เห็นว่าการเมืองไทยมีเสถียรภาพและมีแนวโน้มในทางที่มั่นคงขึ้น (บำรุง สุขพรรณ , 2524)

สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ พฤติกรรมการเลือกตั้งของ คนไทย : ศึกษาจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2522 ” พบว่า ผู้ที่อยู่ในเขต กรุงเทพมหานคร และเขตเมือง ผู้ที่มีการศึกษาพอสมควร มีอายุไม่มากนัก และผู้ที่มีรายได้สูง มีแนวโน้มที่จะมีความไม่พอใจต่อระบบการเมืองมากกว่าผู้ที่อยู่ในเขตชนบทและมีรายได้ต่ำ นอกจากนั้นทัศนคติหรือความรู้สึกทางการเมือง ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการลงคะแนนเสียง เพราะผู้ ที่มีทัศนคติที่ดีและไม่ดีต่อการเมืองต่างก็ไปลงคะแนนเสียงในอัตราที่ใกล้เคียงกัน และผู้ที่มีทัศนคติ ในทางลบอย่างมากต่อระบบการเมืองไทยที่ไม่ไปลงคะแนนเสียงเป็นผู้ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และในเขตเมืองมากกว่าในเขตชนบท (สุจิต บุญบงการ ; และ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว , 2525)

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว กล่าวไว้ในเรื่อง “ การเมืองของเด็ก ” ไว้ว่า เด็กในช่วงอายุก่อนวัยรุ่น มักจะมองสิ่งต่างๆรอบตัวรวมทั้งระบบการเมืองและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับระบบการเมืองไปในทางบวก โดยใช้เกณฑ์ความรู้สึกทางอารมณ์ในการประเมินค่า มากกว่าจะใช้ความรู้ความเข้าใจในสาระ ความเป็นจริงหรือเหตุผล และการประเมิน นั้นจะมีลักษณะเป็นไปแบบอุดมคติมากกว่าเยาวชนที่ อยู่ในช่วงวัยรุ่น นอกจากนี้ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่

ของรัฐบาล พบว่า เด็กนักเรียนมีความเห็นแตกต่างกันตามระดับชั้นเรียน หรืออายุ คือ เมื่อเด็กหรือเยาวชนได้มีการพัฒนาของการรับรู้ต่อสิ่งต่างๆกว้างขวางขึ้น ได้รับข้อมูลและมีความรู้ความเข้าใจต่อระบบการเมือง และสิ่งต่างๆในระบบการเมืองตามสภาพความเป็นจริงมากขึ้นมองรัฐบาลหรือผู้ใช้อำนาจทางการเมืองในรูปที่เป็นอุดมคติน้อยลง มีความสามารถในการประเมินแยกแยะเหตุผล ถึงข้อดีและข้อบกพร่องต่างๆมากขึ้นและทำให้ยิ่งมองเห็นข้อบกพร่องของรัฐบาลมากขึ้นเรื่อยๆ (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว , 2526)

สาลิณี หลีหะเรญกุล ได้ศึกษาเรื่อง “ พฤติกรรมการสื่อสารกับความรู้ ทศนคติและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 18 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งกลุ่มอายุ 18-20 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร ” พบว่า ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอายุ 18-20 ปี ส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในเรื่องของความสำคัญของศักดิ์ศรี ความเสมอภาคของบุคคล ความเชื่อมั่นศรัทธาต่อหลักการปกครองแบบประชาธิปไตยในระดับปานกลาง(สาลิณี หลีหะเรญกุล , 2539)

Gerald Pomper ได้ทำการศึกษาตัวแปรต่างๆที่มีการเปลี่ยนแปลงไป เช่น ชนชั้นทางสังคม รุ่นอายุ (Generation) ประเด็นปัญหาต่างๆที่เป็นปริบททางการเมืองของการเลือกตั้งแต่ละครั้งพบว่า คนแต่ละวัยแต่ละกลุ่มที่นิยมพรรคการเมืองแต่ละพรรคนั้นต่างก็มีทัศนคติต่อประเด็นทางการเมืองแตกต่างกันออกไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่ในวัยหนุ่มซึ่งเพิ่งจะมีโอกาสไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นครั้งแรก คนกลุ่มนี้จะแสดงฐานะทางอุดมการณ์ที่เป็นเสรีนิยมมากกว่ากลุ่มคนที่มีสิทธิเลือกตั้งที่มีอายุมากกว่า หรืออยู่ในวัยกลางคน (Gerald Pomper ,1975)

3. การมีส่วนร่วมทางการเมือง

นักวิชาการตะวันตกได้ให้ความสนใจศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวาง ทั้งการศึกษาจากภายในสังคมเดียวกันและการศึกษาจากสังคมที่แตกต่างกัน เหตุผลที่มีผู้ให้ความสนใจต่อการศึกษากการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวางเป็นเพราะ การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการพัฒนาทางการเมือง และส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม

การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมทางการเมืองต่างๆที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมหรือกระทำด้วยความสมัครใจ(ระวีวรรณ ประกอบผล , 2533) สมาชิกของสังคมมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆทางการเมืองตามความสนใจ ถูกต้องตามกฎหมายและมีจุดหมายทั้งทางตรงและทางอ้อมที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายการดำเนินงานของรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น (ภูมิศักดิ์ ขำบุ , 2536)

นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังหมายถึง กิจกรรมของพลเมืองเฉพาะบุคคล เป็นเรื่องของการกระทำกิจกรรมทางการเมืองตามสิทธิที่กฎหมายกำหนด โดยเฉพาะสิทธิที่จะลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สิทธิที่จะเข้าสมาคม หรือก่อตั้งพรรคการเมือง หรือกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการเมืองอื่นๆ สิทธิที่จะอุทธรณ์ต่อรัฐบาล สิทธิเกี่ยวกับการพูด การชุมนุมและการพิมพ์อย่างอิสระ และเป็นกิจกรรมซึ่งมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อรัฐบาลทั้งในการเลือกตั้งของรัฐบาล หรือการกระทำหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งการมีส่วนร่วมต่อการปกครองโดยกระทำกิจกรรม (นอร์แมน ไนย์และซิดนีย์ เวอร์บา อ้างใน วีรวัฒน์ เปรมประภา , 2528)

สรุป การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การชักชวนชักนำ โดยการเผยแพร่ข่าวสารความรู้ความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่อมวลชน ไปยังประชาชนให้ได้รับรู้เหตุการณ์ความเคลื่อนไหวทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น ประชาชนก็จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น เพราะหากบุคคลมีการรับรู้และมีความเชื่อทางการเมืองสูงเท่าใด โอกาสที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองยิ่งมากขึ้นเท่านั้น

ในการปกครองระบบประชาธิปไตย ประชาชนจำเป็นต้องมีส่วนร่วมไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นโดยตรงหรือโดยอ้อม ในการตัดสินใจที่มีผลกระทบต่อคนทั้งหลายในสังคม การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น กระทำในทุกด้านที่เกี่ยวพันหรือมีผลกระทบต่อส่วนรวม ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม หรือการเมือง และถ้าประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงและทั่วถึงตามหลักเกณฑ์ของประชาธิปไตยแล้ว การมีส่วนร่วมในด้านอื่นๆก็จะตามมา

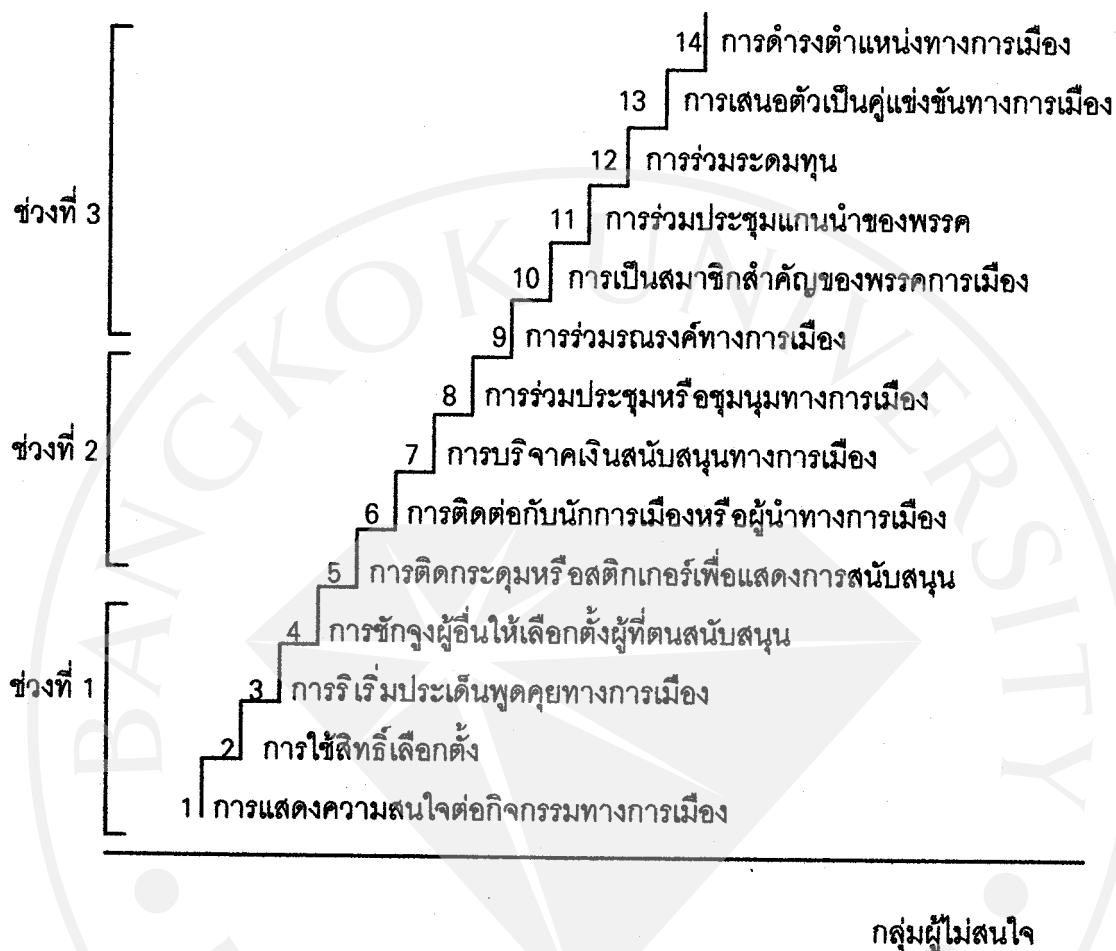
เงื่อนไขสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ บุคคลจะให้ความสนใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองเมื่อความต้องการพื้นฐานของตน (Basic Physical Needs) อาทิ อาหาร ที่อยู่ อาศัย ได้รับการตอบสนองแล้ว มิฉะนั้นประชาชนที่ยังขาดแคลนเกี่ยวกับความต้องการพื้นฐานอยู่ ก็จะไม่สนใจเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีคุณลักษณะของการสะสม (Accumulation) กล่าวคือ ถ้าบุคคลนั้นมีความเกี่ยวพันหรือมีกิจกรรมอย่างหนึ่ง จะทำให้บุคคลนั้นมีความเกี่ยวพันกับกิจกรรมทางการเมืองอื่นๆ ด้วย แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีลักษณะเป็นลำดับขั้น (Hierachy) จากน้อยไปหามาก คือ เริ่มจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากระดับต่ำไปสู่ระดับสูง

จากการศึกษาของเลสเตอร์ มิลเบรท (Lester Milbrath) พบว่า เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยสมาชิกทั่วไปในสังคมจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ไม่สนใจการเมืองแต่อย่างใด กับกลุ่มที่สนใจการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยกลุ่มที่สนใจการมีส่วนร่วมทางการเมืองจำแนกได้ 3 กลุ่ม (อ้างใน สมบัติ อารังญวงศ์ , 2539) คือ

- กลุ่มแรก เป็นกลุ่มผู้เฝ้ามอง (Spectator) หมายถึง บุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ ในจำนวนประชากรวัยหนุ่มสาวทั้งหมดของสหรัฐอเมริกา จัดว่ามีบุคคลประเภทนี้อยู่ถึงร้อยละ 60
- กลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มที่แยกตัวเอง (Apathetic) หมายถึง บุคคลที่ถอนตัวออกไปจากกระบวนการทางการเมืองซึ่งในจำนวนประชากรวัยหนุ่มสาวของสหรัฐอเมริกา มีถึง 1 ใน 3
- กลุ่มที่สาม เป็นกลุ่มที่ต้องการเข้าไปต่อสู้ทางการเมืองโดยตรง (Gladiator) หมายถึง บุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแข็งขัน ซึ่งมีเพียงร้อยละ 5-7 ของประชากรวัยหนุ่มสาวทั้งหมดของสหรัฐอเมริกา

เลสเตอร์ มิลแบรท (Lester Milbrath) ได้เสนอกรอบความคิดว่าด้วยลำดับชั้นของการเกี่ยวพันทางการเมือง (The Hierarchy of Political Involvement) ซึ่งแสดงให้เห็นพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลที่จะเริ่มต้นจากลำดับต่ำสุด คือ การไม่สนใจทางการเมืองไปสู่การสนใจทางการเมือง และในส่วนของ การสนใจทางการเมืองจะแบ่งเป็นลำดับชั้นจากต่ำสุดไปสู่สูงสุด ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 6 แผนภาพแสดงลำดับขั้นของการเกี่ยวพันทางการเมือง (สมบัติ อารังธัญวงศ์ , 2539)

ไม่ว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะเป็นระดับใด ตั้งแต่ระดับพื้นฐานที่สุด (การเข้าร่วมในรูปการไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือการรับทราบข่าวสารหรือสิ่งกระตุ้นทางการเมือง) ไปจนถึงระดับสูงที่สุด สิ่งที่แทรกอยู่ก็คือ พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมือง ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าในระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำที่สุดหรือระยะแรก ของพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองก็คือ การรับทราบข่าวสารหรือสิ่งกระตุ้นทางการเมือง ซึ่งบุคคลที่รับทราบข่าวสารนั้นจะต้องเป็นผู้ที่เปิดรับสื่อหรือแสวงหาข้อมูลข่าวสารทางการเมืองด้วยการสื่อสารแบบต่างๆ อาจได้ทราบข่าวสารทางการเมืองจากการพูดคุยกับเพื่อนหรือคนรู้จักหรือแหล่งข่าวสารทางการเมือง (ซึ่งเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล) อาจได้จากการอ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร ฟังวิทยุหรือดูโทรทัศน์ หรือกระทำหลายๆ อย่างพร้อมกันไป (ใช้สื่อมวลชน) และในขณะเดียวกันก็อาจได้รับทราบข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากกลุ่มบุคคลหรือการประชุม การอภิปราย การสัมมนา (การสื่อสารระหว่าง

กลุ่ม/ การสื่อสารสาธารณะ) ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่า ระดับต่ำที่สุดของการสื่อสารทางการเมือง ก็คือ ระดับที่บุคคลเป็นผู้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองที่ถูกส่งมาจากแหล่งต่างๆ ซึ่งแน่นอนว่าบุคคลย่อมแตกต่างกันไปในการให้ความสนใจกับข่าวสารการเมืองที่ตนได้รับหรือการแสวงหาข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองเพื่อตอบสนองความต้องการในด้านข้อมูลข่าวสารของตน ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจะเป็นประโยชน์ต่อบุคคลในการแสดงออกทางการเมืองระดับอื่นๆอีก นั่นก็คือ การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ระยะที่สองหรือกลุ่มที่สอง พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองของบุคคลจะค่อยๆ เปลี่ยนไปในลักษณะที่เป็นการแสดงออกทางการเมืองมากขึ้น แทนที่จะเป็นเพียงแค่ผู้รับอย่างเดียวอย่างในระดับแรก ๆ หากแต่จะมีลักษณะเป็นผู้กระทำมากขึ้น เช่นระดับการติดต่อหรือสติกเกอร์ของพรรคการเมือง

ระยะที่สามหรือกลุ่มที่สาม ในระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับสูงๆ นั้น บุคคลจะต้องมีพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองในลักษณะที่ เป็นผู้กระทำเสียเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือ ถ้าบุคคลเข้าร่วมเป็นสมาชิกที่เข้มแข็งของพรรคการเมืองเขาก็จะต้องช่วยสนับสนุนพรรคในการเผยแพร่กิจกรรมของพรรคการเมืองให้เป็นที่รู้จัก (ระวีวรรณ ประกอบผล , 2533)

และเนื่องจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีหลายแบบหลายระดับ แต่ละแบบแต่ละระดับก็มีความสำคัญแตกต่างกันออกไป การมีส่วนร่วมทางการเมืองในประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่สำคัญมากมีอยู่ 3 แบบ คือ การมีส่วนร่วมในกลุ่มผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในพรรคการเมือง การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง

การมีส่วนร่วมในกลุ่มผลประโยชน์ ความสำคัญอยู่ที่การทำหน้าที่ของกลุ่มผลประโยชน์ในการเรียกร้องสิทธิต่างๆต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจทางการเมือง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการพิทักษ์ผลประโยชน์ของกลุ่มและทำให้วัตถุประสงค์ของกลุ่มเป็นวัตถุประสงค์เดียวกับของรัฐบาล โดยการเสนอข้อมูลประกอบการเรียกร้อง หรือโดยกลวิธีที่เรียกว่า “ การเข้าถึง ”

การมีส่วนร่วมในพรรคการเมือง พรรคการเมืองเป็นกลุ่มของคนที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่คล้ายคลึงกัน รวมกันเป็นองค์กรที่มีระเบียบ โดยมีการกำหนดนโยบายหรือทางเลือกแห่งนโยบายไว้อย่างชัดเจน โดยมุ่งหาโอกาสนำนโยบายที่กำหนดไว้นั้นไปปฏิบัติ คือ มุ่งเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นรัฐบาล ประชาชนอาจมีส่วนร่วมในพรรคการเมืองโดยการเป็นสมาชิกพรรคช่วยเหลือ หรือเผยแพร่ข่าวสารของพรรคตลอดจนเป็นผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งในนามของพรรค เป็นการแสดงออกที่จำเป็นในการปกครองโดยประชาชนตามหลักประชาธิปไตย

การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งถือว่าสำคัญมาก เพราะการเลือกตั้งเป็นช่องทางสำคัญที่สุดที่จะแสดงให้เห็นถึงอำนาจอธิปไตยของปวงชน (Popular Sovereignty) ที่จะปกครองตนเองโดยผ่านทาง “ ตัวแทน ” ที่ประชาชนเลือกมาเอง เป็นการปกครองโดยประชาชนทางอ้อม ในความหมายของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

สำหรับลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมือง แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยความสำนึกของตนเอง (Autonomous Political Participation) หมายถึง ลักษณะที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบใดด้วยความพึงพอใจของตนเอง เป็นไปด้วยความสมัครใจและมองเห็นว่าตนเองสามารถที่จะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอย่างแท้จริง มีความตั้งใจมุ่งหมายที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล

2. การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการชักจูง (Mobilize Political Participation) หมายถึง ลักษณะของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่เป็นไปโดยที่ไม่ได้เกิดจากเจตจำนงของตนเอง แต่เกิดจากผู้อื่นปลุกเร้าให้ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ เช่น โดยการชูเชิญ บังคับ ชักจูง หรือใช้อิทธิพลทางวัตถุ เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อให้เป็นไปตามที่ผู้ปลุกเร้าต้องการ กล่าวโดยสรุป คือ ประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นไม่ได้มีความตั้งใจมุ่งหมายที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล (สิทธิพันธุ์ พุทธนุ , 2526)

นอกจากนี้ แคมป์เบล และคณะได้เสนอแบบการวัด หรือดัชนีการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Index of Political Participation) โดยแบ่งระดับกิจกรรมทางการเมืองออกเป็น 3 ระดับ คือ

ระดับสูง ได้แก่ การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและทำกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบอื่นด้วย

ระดับกลาง ได้แก่ การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

ระดับต่ำ ได้แก่ ไม่ไปออกเสียงเลือกตั้ง แต่จะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองอื่นๆ

บ้าง

ในส่วนของการพัฒนาทางการเมือง พบว่า การกำหนดนโยบายของคณะรัฐบาล การเผยแพร่ข่าวสารความเคลื่อนไหวทางการเมือง จะมีส่วนกระตุ้นให้ประชาชนผู้รับสารมีความสนใจทางการเมือง ซึ่งหากประชาชนมีความสนใจทางการเมืองแล้ว ก็ย่อมจะมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาทางการเมือง (ประทุม ฤกษ์กลาง , 2532)

สำหรับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองจากกลุ่มหนึ่งไปสู่อีกกลุ่มหนึ่ง (Transition) อาทิ จากกลุ่มผู้ไม่สนใจไปสู่กลุ่มผู้สนใจทางการเมือง ผู้ที่มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงจะพยายามแสวงหาข้อมูลข่าวสารทางการเมืองเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ตน (สมบัติ อารังธัญวงศ์ , 2539)

มิลแบรท และโกเอล ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของปัจเจกบุคคล โดยแบ่งออกเป็นปัจจัยใหญ่ ๆ 2 ประการ ได้แก่

1. ปัจจัยเกี่ยวกับความต้องการสิ่งเร้าจากสภาพแวดล้อม (Environmental Stimulus) หมายถึง ลักษณะของระบบสังคมและสภาพการณ์ทางการเมือง ซึ่งไม่เพียงจะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมของบุคคลเท่านั้น แต่ยังมีส่วนให้ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับขอบเขต ปทัสสถาน และทางเลือกต่างๆ ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง บุคคลแต่ละคนแม้จะอยู่ในสิ่งแวดล้อมเดียวกัน ก็จะได้รับสิ่งเร้าจากระบบการเมืองและสังคมได้ไม่เท่ากัน เพราะเขาเลือกที่จะรับรู้และเลือกสรรเฉพาะสิ่งที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของเขาเท่านั้น

2. ปัจจัยที่เกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล (Personal Factors) อันได้แก่ พันธุกรรม แรงขับความเชื่อต่างๆ ความต้องการทางบุคลิกภาพ ความต้องการทางร่างกายและจิตใจ รวมทั้งทัศนคติทางการเมืองของแต่ละบุคคล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เสรีน ปุณณะหิตานนท์ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ “ ทัศนคติและความรู้ความเข้าใจทางการเมืองและพฤติกรรมในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ” ผลการศึกษาด้านการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง พบว่า ผู้ด้อยการศึกษามีอัตราส่วนของผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสูงมาก และไม่สนใจที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรคการเมือง คนในวัยหนุ่มสาวเป็นสมาชิกพรรคการเมืองมากกว่าในวัยสูงอายุ ชายเป็นสมาชิกพรรคการเมืองมากกว่าหญิงเกือบเท่าตัว และผู้ที่ทำงานในรัฐวิสาหกิจประเภทต่างๆ มีสัดส่วนของการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองสูงกว่าคนที่ไม่มีอาชีพอื่นๆ นอกจากนี้ยังพบว่า การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองไม่ได้หมายความว่าต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง (เสรีน ปุณณะหิตานนท์ , 2522)

พัฒน์นาดี ชูโต ได้ศึกษาเรื่อง “ พฤติกรรมการสื่อสารกับสังคมประกิตทางการเมือง ศึกษาเฉพาะกลุ่มนักศึกษาวิชาการสื่อสาร ” สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างจากทุกสถาบัน มีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นกลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลางและระดับสูงจำนวนที่เท่ากัน และกลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับข่าวสาร

ทางการเมืองจากโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ครอบครั้ว และครูอาจารย์ในระดับสูง มีส่วนร่วมทางการเมืองสูง (พัฒนาวดี ชูโต , 2524)

เสน่ห์ นนทะโชติ ได้ศึกษาเรื่อง “ การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในชุมชนชนบทไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านวังคล้า อำเภอลำเลียง จังหวัดนครราชสีมา ” จากผลการศึกษาพบว่า

1. ผู้ที่มีระดับการสื่อสารทางการเมืองสูงมีแนวโน้มที่จะมีระดับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองค่อนข้างสูงกว่าผู้ที่มีระดับการสื่อสารทางการเมืองต่ำ

2. ช่องทางของการสื่อสารทางการเมืองที่แตกต่างกันจะมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน โดยบุคคลที่ใช้ช่องทางการเปิดรับสื่อมวลชนในการรับข่าวสารทางการเมืองมีแนวโน้มที่จะมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้ใช้ช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคล

3. ระดับการสื่อสารทางการเมืองของประชาชน มีความสัมพันธ์กับลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยผู้ที่มีระดับการสื่อสารทางการเมืองสูง มีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยความสำนึกของตนเอง ขณะที่ผู้ที่มีระดับการสื่อสารทางการเมืองค่อนข้างต่ำ มักจะมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการชักจูงระดมพลจากผู้อื่น

4. บุคคลที่ได้รับข่าวสารทางการเมืองจากช่องทางการสื่อสารทางการเมืองแตกต่างกัน จะมีลักษณะการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน โดยประชาชนในชนบทที่ได้รับข่าวสารทางการเมืองเปิดรับสื่อมวลชนในระดับสูงกว่าการสื่อสารระหว่างบุคคล โดยเฉลี่ยจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยความสำนึกของตนเอง แต่ผู้ที่ได้รับข่าวสารทางการเมืองจากช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคลในระดับที่สูงกว่าการสื่อสารมวลชน โดยเฉลี่ยจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการชักจูงระดมพลจากผู้อื่น (เสน่ห์ นนทะโชติ , 2524)

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว ได้ศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับความสนใจทางการเมืองในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเด็กไทย พบว่า นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 74.8 ตอบว่า ไม่เคยเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะนี้เลย และร้อยละ 25.2 ตอบว่า เคยเข้าร่วม และเมื่อจำแนกตามชั้นเรียน พบว่า เด็กในระดับชั้นเรียนที่สูงกว่าจะเข้ามีส่วนร่วมในการชุมนุมทางการเมือง การอภิปราย และชมนิทรรศการทางการเมืองมากกว่า นักเรียนในระดับชั้นเรียนต่ำกว่า และในด้านของการฟังการหาเสียงเลือกตั้งนั้น นักเรียนร้อยละ 46.1 ตอบว่า ไม่เคยฟังการหาเสียงเลย และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มในชั้นเรียนต่างๆกัน ก็พบว่า นักเรียนในระดับชั้นที่สูงกว่าเคยฟังการหาเสียงมากกว่านักเรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่ำกว่า

และนักเรียนที่ตอบว่า จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแน่นอนในลักษณะของการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การช่วยเหลือ การลงสมัครรับเลือกตั้ง และการเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีไม่มากนัก (ร้อยละ 3.9 14.8 14.6 และ 16.6 ตามลำดับ) ส่วนด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนักเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80.5) ตอบว่าจะไปลงคะแนนเสียงอย่างแน่นอน (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว , 2526)

บุญเลิศ วีระตระกูล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของกรรมกรไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีกรรมกรท่าเรือแห่งประเทศไทย ”

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

- 1.กรรมกรชายและหญิงเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
- 2.กรรมกรที่มีอายุต่างกัน เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
- 3.กรรมกรที่มีระดับการศึกษาต่างกันเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
- 4.กรรมกรที่มีรายได้ต่างกันเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
- 5.กรรมกรที่เป็นสมาชิกสหภาพแรงงานการท่าเรือ เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่ากรรมกรที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสหภาพแรงงานการท่าเรืออย่างมีนัยสำคัญ
- 6.กรรมกรการท่าเรือเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ และกิจกรรมทางการเมืองที่กรรมกรเหล่านี้ให้ความสนใจและเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด คือ การเลือกตั้ง รองลงมาคือ การประท้วง การสื่อสารข่าวสารทางการเมือง การมีบทบาทชุมชนและการเกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง ตามลำดับ (บุญเลิศ วีระตระกูล , 2528)

จิรวัดณ์ เปรมประภา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ศึกษากรณีพนักงานไฟฟ้านครหลวง ” ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า ตัวแปรด้านอายุ มีความสัมพันธ์กับความถี่ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับสหภาพแรงงาน และตัวแปร เพศ การศึกษาและการเป็นสมาชิกสหภาพแรงงานมีความสัมพันธ์กับความถี่ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั่วไปและในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสหภาพแรงงาน และพบว่าพนักงานมีความถี่ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั่วไป และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสหภาพแรงงานอยู่ในระดับปานกลาง (จิรวัดณ์ เปรมประภา , 2528)

วิภาดา บุนนาค ศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอวารินชำราบ จังหวัด อุบลราชธานี” พบว่า ประชาชนทั้งชายและหญิงมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน อายุไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และประชาชนที่มีการศึกษาต่างก็มีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน (วิภาดา บุนนาค , 2533)

นิคม ปั่นณะเจริญรักษ์ ได้ศึกษา เรื่อง “ การเปิดรับข่าวสารหนังสือพิมพ์กับการเรียนรู้ และการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ” จากการวิจัยพบว่า ความสนใจทางการเมือง นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพศชายมีแนวโน้มฟังการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คิดเป็นร้อยละ 56.5 มากกว่านิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 39.0 และพบว่า เพศ ชั้นปี ฐานะทางครอบครัวของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมฟังการสัมมนาทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพศหญิงมีแนวโน้มชักจูงให้ประชาชนมาออกเสียงเลือกตั้ง คิดเป็นร้อยละ 63.8 มากกว่านิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 56.8 ส่วนชั้นปี สาขาวิชาและฐานะทางครอบครัวไม่มีความเกี่ยวพัน กับการชักจูงใจให้ประชาชนมาออกเสียงเลือกตั้งอย่างมีนัยสำคัญ และนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพศชายมีแนวโน้มเข้าร่วมชุมนุมการประท้วงทางการเมืองโดยถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 24.7 มากกว่านิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 14.4 (นิคม ปั่นณะเจริญรักษ์ , 2536)

ภูมิศักดิ์ ขำปู ศึกษาวิจัยเรื่อง “ การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวนา : กรณีศึกษาชาวนาหมู่บ้านกุดนาขาม กิ่ง อ. เจริญศิลป์ จ. สกลนคร ” พบว่า

1. ตัวแปรด้านเพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2. ตัวแปรได้รับข่าวสารทางการเมืองจากช่องทางสื่อมวลชนและการสื่อสารระหว่างบุคคล มีความสำคัญอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง (ภูมิศักดิ์ ขำปู , 2536)

ฐิตกานต์ ธนาโอฬาร ได้ศึกษาเรื่อง “ การสื่อสารกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย : ศึกษาเฉพาะกรณีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ” ผลจากการวิจัย พบว่า

1. พฤติกรรมการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเชิงบวกกับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และระดับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง

2. การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน อันได้แก่ โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและระดับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่างในขณะที่ยังไม่มีการเปิดรับข่าวสารจากวิทยุ มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพียงอย่างเดียวและกลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองสูงสุดจากสื่อโทรทัศน์ รองลงมาคือวิทยุและหนังสือพิมพ์

3. การสื่อสารกับสื่อบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคคลในครอบครัวและกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมืองและระดับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง โดยไม่มีความสัมพันธ์กับประเด็นความรู้ทางการเมือง โดยบุคคลที่กลุ่มตัวอย่างจะสื่อสารทางการเมืองด้วยมากที่สุด คือ กลุ่มเพื่อน รองลงมาคือ บุคคลในครอบครัว โดยส่วนใหญ่มีการสื่อสารทางการเมืองกับสื่อบุคคลทั้งสองนี้เป็นครั้งคราว (ฐิตกานต์ ธนาโอฬาร , 2537)

4. นักศึกษามหาวิทยาลัยในปัจจุบันมีความสนใจทางการเมืองและแสดงออกทางการเมืองค่อนข้างน้อยกว่าที่ควรจะเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเปรียบเทียบกับบทบาททางการเมืองของนิสิตนักศึกษาในอดีต (ฐิตกานต์ ธนาโอฬาร , 2537)

วิวัฒน์ อุดมการณ์ กล่าวว่า “ คนรุ่นใหม่ ” หมายถึง เยาวชน นิสิต นักศึกษา อายุระหว่าง สิบแปดถึงยี่สิบปี โดยส่วนใหญ่จะจะไม่มีความสนใจทางการเมือง ขาดความกระตือรือร้นในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง หรือความกระตือรือร้นที่มีต่อกิจกรรมทางการเมือง เหตุการณ์ทางเศรษฐกิจ และการเมืองมีอยู่น้อยมาก และได้กล่าวเพิ่มเติมว่า การที่เยาวชนอายุ 18 ปี มีความสนใจทางการเมืองน้อย ส่วนหนึ่งเป็นสาเหตุมาจากความรู้สึกเบื่อหน่ายนักการเมือง มองการเมืองว่าเต็มไปด้วยกิจกรรมสกปรก ไม่ไว้วางใจในตัวนักการเมืองและมองว่าเป็นการเปลืองประโยชน์ที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม (วิวัฒน์ อุดมการณ์ , 2538)

กรมการปกครอง ได้ศึกษารายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 กรกฎาคม 2538 พบว่า ความสนใจของผู้ที่มีอายุ 18-19 ปี ต่อการเลือกตั้งอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 51.7 ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 43.4 และในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 4.9 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ส่วนใหญ่เคยไปฟังการปราศรัยหาเสียงจากผู้สมัครรับเลือกตั้งในประเด็นต่างๆ และประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างได้รับฟังมากที่สุด คือ นโยบายของพรรคและผู้สมัคร รวมทั้งคุณสมบัติของผู้สมัคร (กรมการปกครอง , 2539)

Lipset (อ้างใน สรณะ อรุณรัตน์ , 2534) ได้ทำการศึกษาการเลือกตั้งในกลุ่มประเทศตะวันตกที่เป็นประชาธิปไตย พบว่า ลักษณะทางสังคมมีความเกี่ยวข้องกับการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ดังนี้

1. ผู้ชายเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งมากกว่าผู้หญิง
2. ผู้ที่มีรายได้สูงเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำ
3. ผู้ที่มีการศึกษาสูงเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ
4. ผู้ที่มีอาชีพธุรกิจ ลูกจ้างในสำนักงานบริษัทเอกชน ข้าราชการ เกษตรกรที่ทำการผลิตเพื่อการค้า ผู้ที่ทำงานในเหมืองแร่เข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งมากกว่าพวกคนงานไร้ฝีมือ คนรับใช้ ผู้ที่ทำงานด้านบริการ

ส่วนที่สาม พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หมายถึง ตั้งแต่เรื่องของการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (อันเป็นจุดเริ่มแรกของการที่จะแต่งตั้งหรือยินยอมให้บุคคลเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย)

การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมือง ซึ่งประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย มีสิทธิตัดสินใจเลือกรูปแบบการปกครอง วิธีดำเนินการปกครอง และการเลือกตั้งตัวแทนเข้าไปดำเนินการปกครอง เพื่อให้ได้มาซึ่งความชอบธรรมในอำนาจการปกครองของผู้อ้างสิทธิปกครองในนามประชาชน

การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมการทางการเมือง ซึ่งมีปัญหาเกี่ยวกับระดับการยอมรับหรือไม่ยอมรับต่อผู้แทนปวงชน หรือต่อรัฐบาลในระบอบประชาธิปไตย จึงอาจกล่าวได้ว่า พฤติกรรมในการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนเป็นส่วนที่สำคัญอย่างหนึ่งในบรรดาพฤติกรรมทางการเมืองทั้งหลาย

วัตถุประสงค์สำคัญของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งก็คือ เพื่อเลือกคณะบุคคลเข้าทำการปกครองแทนตน หรือเป็นผู้ใช้อำนาจในการควบคุมบริหาร อีกทั้งเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักประกันความมั่นคงในสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชนผู้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

เงื่อนไขของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง คือ การแสดงเจตนารมณ์ในการเลือกตั้งจะต้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ปราศจากการบีบบังคับหรือข่มขู่ด้วยอิทธิพลใดๆ และการให้สินจ้างรางวัล ประชาชนต้องมีโอกาสจะเลือกบุคคลหรือพรรคการเมืองตามใจชอบ การเลือกตั้งต้องจัดให้มีตามกำหนดระยะเวลา เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสดูตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ปกครองว่าใช้ได้หรือไม่ ปฏิบัติตามความต้องการของประชาชนหรือไม่ นอกจากนี้ การเลือกตั้งจะต้องมีความบริสุทธิ์ยุติธรรม ถูกต้องตามกฎหมาย ปราศจากอิทธิพลทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม

ลักษณะของพฤติกรรมการลงคะแนนเสียง

พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกทางการเมือง กล่าวคือ

1. ตามหลักประชาธิปไตย ถือว่าการออกเสียงเลือกตั้งเป็นสิ่งที่มีความค่าและเป็นสิทธิพิเศษของประชาชน แต่ประชาชนโดยทั่วไปบางกลุ่มไม่ได้มีความรู้สึกซึ่ง คงมีเพียงบางกลุ่มเท่านั้นที่เข้าใจและเห็นความสำคัญ
2. ในการออกเสียงเลือกตั้งจะมีผลทำให้แบ่งบุคคลออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มผู้ไปออกเสียงกับกลุ่มที่ไม่ไปออกเสียง หรือนอนหลับทับสิทธิ
3. กลุ่มที่ไม่ไปออกเสียงนั้นมักจะไม่มีความสนใจ และอาจจะใช้ความสามารถเพื่อทำให้การออกเสียงของตนมีประสิทธิภาพ เช่น ใช้เวลาในการศึกษา หาข้อมูล มีการซักถามแสดงความคิดเห็น หรือค้นคว้าเรื่องราวที่มีการตัดสินใจ บุคคลที่ว่ำนั้จะมีพฤติกรรมหลายอย่างทีแสดงออกเป็นพิเศษ คือ
 - มีความรู้สึกว่าตนเองนั้นเกี่ยวข้องกับสังคม ถือว่าการเลือกตั้งเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งในการแก้ปัญหาในการปรับปรุงสังคม
 - มีความรู้สึก มีอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง อารมณ์เหล่านั้น ได้แก่ การเกรงว่าถ้าไม่ไปเลือกตั้งก็อาจจะถูกอ้างว่าเป็นผู้ไม่ร่วมในกิจกรรมของสังคม กลายเป็นพวกนอกคอก (Non-Conformity) มีอารมณ์ในการผูกพันต่อสัญลักษณ์ของกลุ่ม ของพรรคการเมือง และบุคคลที่รับสมัครเลือกตั้งและจะแสดงออกมาด้วยการออกเสียงเลือกตั้ง
4. สำหรับผู้ที่ไม่ไปออกเสียงเลือกตั้ง อาจจะได้แก่ผู้หญิงหรือผู้ที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ขาวนา หรือประชาชนที่มีสถานภาพต่ำในทางเศรษฐกิจและสังคม บุคคลเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะไม่ให้ความสนใจต่อการเลือกตั้งเพราะไม่เห็นความสำคัญระหว่างประโยชน์ในการเลือกตั้งกับการแก้ปัญหาของตน

ในทางวิชาการการศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง มีนักวิชาการสองสาขาได้ให้ความสนใจ คือ นักสังคมวิทยา และนักรัฐศาสตร์กลุ่มพฤติกรรมนิยม โดยนักวิชาการเหล่านี้ให้ความสนใจอิทธิพลของสถานภาพทางเศรษฐกิจ-สังคม โดยดูจาก การศึกษา อาชีพ กลุ่มวัฒนธรรม รวมทั้งการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี แต่ต่อมาได้ให้ความสนใจอิทธิพลของปัจจัยด้านจิตวิทยา เช่น ความรู้สึกทางการเมือง ความไว้วางใจทางการเมือง การสังกัดพรรคการเมืองบางพรรค รวมทั้งเน้นในเรื่องของความผูกพันต่อพรรคการเมือง

(Party Identification) เป็นต้น การศึกษาดังกล่าวสามารถนำมาเป็นแนวทางเพื่อใช้ในการศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงต่อไป

การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในช่วงแรก ของ เมอริยมและ กอสเนล (1924) (อ้างใน สุจิต บุญบงการ ; และพรรคดี ผ่องแผ้ว) เป็นการศึกษาถึงอิทธิพลของสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคล (พิจารณาจากระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และเพศ) ที่มีต่อการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การศึกษาพบว่า ในกลุ่มผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำมีความรู้สึกนึกคิดทางการเมืองคล้ายคลึงกัน

การศึกษาในระยะต่อมา พบว่า กิจกรรมของพรรคการเมืองก็เป็นตัวกระตุ้นที่สำคัญของการไปใช้สิทธิออกเสียง โดยเฉพาะในเขตเลือกตั้งที่มีการแข่งขันสูงยิ่งกระตุ้นให้ผู้ไปใช้สิทธิมีความกระตือรือร้นยิ่งขึ้น และในการเลือกตั้งประธานาธิบดีในสหรัฐอเมริกา เมื่อปีค.ศ. 1912 , 1924 และ 1968 ก็มีคนไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งน้อยกว่าที่ประมาณการไว้ แม้กระทั่งในปัจจุบันอเมริกาก็มีอัตราการใช้สิทธิออกเสียงลดลงอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากพรรคต่างๆมีการแข่งขันกันน้อยลง โดยมีเขตคะแนนเสียงของตนเอง ทั้งพรรคต่างๆก็มีกิจกรรมที่เพลาลหรืออ่อนแอลงด้วย (Walter Dean Burnham , 1965 อ้างใน สุจิต บุญบงการ ; และพรรคดี ผ่องแผ้ว)

ประเด็นที่นำมาศึกษากันอีกอย่างหนึ่ง คือ ผู้ที่ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งทั่วไปไปลงคะแนนเสียงกันอย่างเ่งเ่งหรือไม่ ซึ่ง Key (1966) ได้ศึกษาโดยใช้ข้อมูลการหยั่งสำรวจพบพบว่า ผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งของสหรัฐอเมริกา “ ไม่ได้เ่ง ” หรือตัดสินใจเลือนลอย ผู้ที่เปลี่ยนใจสนับสนุนพรรคการเมืองหนึ่งไปสู่อีกพรรคการเมืองหนึ่งในการเลือกตั้งประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกาแต่ละครั้งนั้น เกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดกับทัศนคติที่มีต่อประเด็นทางการเมืองที่ประธานาธิบดีสมัยนั้นๆ ดำเนินการ และในการเลือกตั้งของประเทศที่กำลังพัฒนาอื่นๆก็พบว่าบุคคลที่อยู่ในฐานะทางเศรษฐกิจ-สังคมต่ำ ไปลงคะแนนเสียงด้วยการชักจูง (Mobilized) เป็นสำคัญ หากเ่งเ่งไปโดยความสำนึกของตนเองไม่ และบุคคลที่สามารถชักจูงให้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในกรณีของประเทศไทย ก็คือ กำนัน - ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งสามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีที่ว่าด้วยชนชั้นนำในชุมชน

นักสังคมศาสตร์ ได้แบ่งทฤษฎีของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งออกเป็น 3 ประเด็น คือ

- 1) ทฤษฎีปัจจัยตัวกำหนด (Deterministic Theories) 2) ทฤษฎีความสำนึกเชิงเหตุผล (Consciously Rational Theories) และ 3) ทฤษฎีระบบ (System Theories) (กรมการปกครอง , 2529)

1.ทฤษฎีปัจจัยตัวกำหนด กล่าวว่า ปัจจัยทางสังคมเป็นตัวกำหนดที่สำคัญของพฤติกรรม การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ทฤษฎีดังกล่าวเสนอว่า ปัจจัยทางสังคมอันเป็นภูมิหลังของบุคคล ทั้งในระดับกว้างทั่วไปและเรื่อยลงมาจนถึงช่วงการตัดสินใจ มีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

2.ทฤษฎีความสำนึกเชิงเหตุผล เน้นปฏิกิริยาของความสำนึกตรรกะตรองของผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงที่มีต่อการบริหารการเลือกตั้ง นโยบายของพรรคการเมือง และสภาพของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ลักษณะดังกล่าวคล้ายกับว่ากรอบความคิดเชิงเหตุผล (Rational Framework) ของผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งเสมือนกับการตัดสินใจของผู้บริโภคในทางเศรษฐศาสตร์

3.ทฤษฎีระบบ เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งโดยการพิจารณาเชิงระบบทั่วไปว่า ปัจจัยแวดล้อมที่เกิดขึ้นเฉพาะช่วงสมัยที่มีการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลในระยะสั้น (Short-term Forces) เช่น ความสนใจในตัวผู้สมัคร ความเห็นต่อนโยบายและปัญหาทางการเมือง ภาพพจน์ที่มีต่อการปฏิบัติงานของพรรค เป็นต้น จะผันแปรไปในแต่ละช่วงสมัยของการเลือกตั้ง

การศึกษาเรื่องพฤติกรรมการไปใช้สิทธิเลือกตั้งในสหรัฐอเมริกาหลังทศวรรษ 1960 มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปสู่การสำรวจวิจัยที่เน้นที่ความคงที่โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เชื่อถือได้ว่าเป็นตัวแทนผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่แท้จริง เช่นการใช้การวิเคราะห์เชิงกลุ่มรุ่น (Cohort Analysis) (สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว) เพื่อกำหนดแบบแผนของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนรุ่นต่างๆและจำแนกแจกแจงถึงผลกระทบต่างๆที่เข้ามามีต่อคนในวัยต่างๆกันในแต่ละช่วงสมัย และในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ก็เช่นเดียวกัน เป็นการศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงของคนเฉพาะกลุ่ม คือ ศึกษาเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นผู้มีอายุ 18-19 ปีเท่านั้น

ลักษณะพฤติกรรมทางการเมืองของวัยรุ่น

สุชา จันทรโณม กล่าวว่า พฤติกรรมของมนุษย์ทุกชนิดที่แสดงออกมามีจุดหมายปลายทางที่ต้องการ (สุชา จันทรโณม , 2518) พฤติกรรมทุกชนิดของมนุษย์จะต้องมีสาเหตุ พฤติกรรมที่เหมือนกัน อาจะมาจากสาเหตุที่แตกต่างกัน และพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่จำเป็นจะต้องเกิดมาจากสาเหตุเพียงอย่างเดียว แต่อาจจะเกิดขึ้นมาจากสาเหตุหลายอย่างก็ได้

พฤติกรรมของเด็กย่อมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับความเจริญเติบโต ความเปลี่ยนแปลงของร่างกายและจิตใจ ตลอดจนถึงความปรารถนาของหัวใจ นอกจากนั้นขนบธรรมเนียม ประเพณี หรือวัฒนธรรม ก็เป็นส่วนที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมขึ้นแก่เด็กและสิ่งประกอบที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กก็คือ ตัวบุคคล เช่น พ่อ แม่ ครู เพื่อนฝูง และประชาชนผู้มีส่วน

เกี่ยวข้องกับเด็กได้ติดต่อสัมพันธ์ด้วย แม้แต่ตัวของเด็กเองก็ยังเป็นเหตุ เช่นเมื่อเด็กรู้สึกเกิดปมด้อย รู้สึกขาดความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ ก็ทำให้พฤติกรรมของเด็กเปลี่ยนไป นอกจากนี้ สิ่งแวดล้อมทางบ้านก็มีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของวัยรุ่นอยู่มาก พฤติกรรมที่วัยรุ่นแสดงออกมาสะท้อนให้เห็นถึงมาตรฐานความประพฤติของพ่อแม่ของเขาด้วย และอิทธิพลที่มีผลต่อพฤติกรรมวัยรุ่นอีกอย่างหนึ่ง คือ พรรคพวก เพื่อนฝูง (ราวรี พัฒนรังสรรค์ , 2527)

วัยรุ่น เป็นที่มนุษย์ผ่านพ้นการศึกษาชั้นประถมศึกษาหรือมัธยมแล้ว อาจกำลังเรียนวิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือจบแล้วแต่ยังไม่มีอาชีพเป็นหลักฐานจริงจัง คนที่อยู่ในวัยนี้มีทั้งความรู้ ความคิดและประสบการณ์มาแล้วพอสมควร จึงมีความสำคัญทางการเมืองมาก ยิ่งในปัจจุบันก็ยิ่งมีมากขึ้น (สัญญา สัญญาวิวัฒน์ , 2532)

วัยรุ่น หรือวัยรุ่นหนุ่มสาวได้รับการศึกษาเรื่องทางการเมืองอย่างเป็นทางการมาก ทั้งในชั้นเรียน จากหนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ จากเพื่อนร่วมชั้น ร่วมสถาบันและต่างสถาบัน หรือติดต่อสัมพันธ์กับเพื่อนชาวต่างชาติ สิ่งเหล่านี้ทำให้คนในวัยนี้มีความรู้ความคิดทางการเมืองกว้างขวางมากขึ้น และมีปัจจัยต่อไปนี้นำให้กลุ่มวัยรุ่นเป็นกลุ่มคนที่สำคัญทางการเมือง เช่น

1. มีจำนวนมาก
2. เป็นคนหนุ่มสาว อยากรู้ อยากเห็น อยากทดลอง
3. มีความต้องการสิ่งที่ถูกที่ควร ที่ยุติธรรมอย่างแรงกล้า มีความเพ้อฝัน
4. มีเวลาว่างมาก
5. ยังไม่มีผลประโยชน์ผูกพัน
6. ยังไม่ทราบปัญหาอุปสรรคในทางปฏิบัติของการเมือง
7. มีกลุ่ม สมาคม แต่ละมหาวิทยาลัย สมาคมร่วมและนักศึกษาระหว่างชาติสนับสนุน

วัยรุ่นเป็นวัยที่มนุษย์จะเรียนรู้และหาประสบการณ์เกี่ยวกับการเมือง เป็นขั้นทดลองทางการเมืองครั้งใหญ่ แต่ยังไม่ถึงขั้นผูกมัดตัวเอง ต้องรอไว้ให้ผ่านไปอีกสักระยะหนึ่ง เมื่อรู้จักโลกมากขึ้นแล้ว จึงตัดสินใจผูกพันแน่นอน

จากบันทึกการสัมภาษณ์อภิปรายเรื่อง “ บทบาทของคนหนุ่มสาวกับการพัฒนาระบบประชาธิปไตย ” ได้กล่าวถึง บทบาทและศักยภาพทางการเมืองของคนหนุ่มสาวว่า มีลักษณะทั่วไปที่เห็นเด่นชัดหลายประการ คือ คนที่มีความกระตือรือร้นที่สุดมากกว่าคนในรุ่นอื่นๆ กระตือรือร้นที่จะรับรู้และจะลงมือปฏิบัติด้วย และจากการที่เป็นคนกระตือรือร้นนี้เอง ทำให้คนหนุ่มสาวยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลงได้ง่ายมาก ลักษณะเฉพาะอีกประการหนึ่งคือ คนหนุ่มสาว รักความอิสระ

เสรี พยายามเบี่ยงเบนจากกฎเกณฑ์ต่างๆ ทั้งจากครอบครัวและสถาบันต่างๆทางสังคม เพื่อแสดงถึงความเห็นของตัวเองเด่นชัดขึ้น อีกทั้งคนหนุ่มสาวเป็นวัยที่ยังขาดประสบการณ์ชีวิต และการขาดประสบการณ์นี้เองทำให้คนหนุ่มสาวขาดความสุขุมด้วย (กลุ่มยุวประชาธิปไตย , 2527)

สำหรับคนหนุ่มสาว หรือ “ คนรุ่นใหม่ ” ในปัจจุบันส่วนใหญ่จะมีพื้นฐานความรู้ ระดับการศึกษาไม่น้อยกว่าปริญญาตรี อีกทั้งเป็นบุคคลที่ค่อนข้างมีชื่อเสียงในวงสังคม และพบว่าคนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะให้ความสนใจทางการเมืองมากกว่าแต่ก่อน (เรืองชัย ทรัพย์นิรันดร์ , 2538) อย่างไรก็ตามมีผู้ที่เห็นขัดแย้งว่า คนหนุ่มสาว หรือ เยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษา ทั้งโรงเรียน วิทยาลัย สถาบันและมหาวิทยาลัย ให้ความสนใจการเลือกตั้งน้อย โดยเฉพาะนักศึกษาในมหาวิทยาลัยให้ความสนใจทางการเมืองในสัดส่วนที่น้อย (สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ , 2538)

สำหรับการศึกษาพฤติกรรมการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งของคนไทยได้รับความสนใจจากนักสังคมศาสตร์ในระยะเวลาไม่นานนี้เอง ทำให้การศึกษาพฤติกรรมการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งของไทยที่เป็นระบบและมีคุณภาพไม่มากนัก เช่น ระบบการเลือกตั้งของไทย พบว่ามีการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตสอดคล้องกับระบบรัฐธรรมนูญมาโดยตลอด แต่เป็นระบบที่ไม่สนับสนุนต่อการเมืองในระบบพรรค ทั้งผู้มีสิทธิออกเสียงก็เลือกโดยพิจารณาตัวบุคคลมากกว่าพรรคการเมือง (ธาณี ภาวสิทธิการ , 2516) ต่อมาในปี 2518 ได้มีการศึกษาถึงพฤติกรรมการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งของคนกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเขตกรุงเทพมหานครไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งกันน้อยมาก โดยมีสาเหตุสำคัญมาจากการที่โครงสร้างทางสังคมขาดความสัมพันธ์และผูกพันกับท้องถิ่น ประกอบกับความเคยชินกับการถูกปกครองและอยู่ใต้อำนาจแห่งอำนาจการปกครองมาโดยตลอด ทั้งนี้ผู้มีสิทธิออกเสียงในกรุงเทพมหานครให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพมากกว่าการไปใช้สิทธิออกเสียง อีกทั้งมีทัศนคติว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งเข้ามาเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง ให้พรรคและพวกพ้อง แต่อย่างไรก็ตามผู้มีสิทธิออกเสียงก็ให้ความสำคัญในการเลือกพรรคการเมืองมากกว่าตัวบุคคล (สุรพล สายสัมพันธ์ , 2518) และในการศึกษาถึงพฤติกรรมการใช้สิทธิออกเสียงของประชาชนในต่างจังหวัด ก็พบว่า ในระหว่างช่วงการเลือกตั้งทางราชการและฝ่ายผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ให้ความสนใจและพยายามทำการประชาสัมพันธ์ทุกวิถีทางอย่างมาก แต่ปรากฏว่าผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งไม่มีใครให้ความสนใจและติดตามข่าวสารเหล่านั้นเลย และที่สำคัญผู้มีสิทธิออกเสียงกลับเห็นว่าการแข่งขันเลือกตั้งไม่เข้มข้น นอกจากนี้ ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งไม่ให้ความสนใจต่อพรรคการเมือง แต่ให้ความสนใจต่อคุณสมบัติของผู้สมัครแต่ละคนที่จะต้องประกอบด้วย การให้ความช่วยเหลือต่อท้องถิ่น

ในรูปแบบต่างๆ ฐานะดี มีความซื่อสัตย์ พุดจริงทำจริง และผลประโยชน์ที่จะตอบแทนกับผู้มีสิทธิออกเสียงจากผู้สมัครรับเลือกตั้งมีอิทธิพลต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งน้อยมาก (พิชัย อยู่คง , 2520) นอกเหนือจากการศึกษาการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงแล้ว ในปีต่อมา 2519 ก็ได้ผู้สนใจศึกษาถึงทัศนคติของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกด้วย จากการศึกษพบว่า ประชาชนโดยเฉพาะผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจ และความสำนึกในทางการเมืองการปกครอง และการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในระดับพื้นฐานเท่านั้น ไม่เข้าใจลึกซึ้งมากนัก และไม่ได้ให้ความสนใจในข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และปรากฏว่าการแข่งขันหาเสียงไม่กระตุ้นหรือสร้างความตื่นตัวให้กับผู้มีสิทธิออกเสียง (สมเกียรติ สงฆ์พันธ์ , 2521) หลังจากปี 2521 เป็นต้น การศึกษาถึงพฤติกรรมการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้มีการพัฒนาขึ้นตามลำดับ ได้มีการศึกษาถึงปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการไปลงคะแนนเสียงมากขึ้น เช่น ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ความสนใจและความรู้ลึกทางการเมือง ทัศนคติต่อการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง การเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้ง ความรู้ข่าวสารการเลือกตั้ง การเปิดรับสื่อมวลชน การพูดคุยทางการเมือง เป็นต้น ซึ่งการศึกษาตัวแปรดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ Bone and Ranney ที่พบว่า ตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการลงคะแนนเสียงที่นอกเหนือไปจากปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมมีอยู่ 3 ประการ ประการแรก คือ ความผูกพันต่อพรรคการเมืองพรรคหนึ่งพรรคใด ประการที่สอง คือ ทัศนคติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีต่อประเด็นปัญหาในขณะนั้น ประการสุดท้าย คือ ทัศนคติของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่มีต่อตัวผู้สมัครโดยตรง นอกจากนี้ ผลกระทบจากการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในแง่ของการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจที่มีต่อผู้ที่สนใจ ในการพูดคุยประเด็นทางการเมืองมีน้อยมากซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้ที่ตัดสินใจในการเลือกตั้งแล้วด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

พฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

อำพล สิงห์โกวินท์ และสวัสดิ์ กฤตราชนันต์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ ความตื่นตัวทางการเมืองกับการสื่อสาร ” พบว่า การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งได้แก่ การใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทนราษฎร ประชาชนอำเภอ ปากช่องและอำเภอบุพมรัตน์ ทั้ง 2 อำเภอมีความกระตือรือร้นในเรื่องนี้มาก กล่าวคือ ผู้ที่มีสิทธิไปใช้สิทธิถึงร้อยละ 76.65 ซึ่งมีมากกว่าสถิติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปีเดียวกัน และพบว่า ผู้ที่ไปใช้สิทธิส่วนใหญ่เป็นเพราะการได้รับการกระตุ้นเตือนการขอร้องให้ไปเลือกเพื่อนฝูงเสียมากกว่า (อำพล สิงห์โกวินท์ , 2516)

เสริม ปุณณะหิตานนท์ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ “ทัศนคติและความรู้ความเข้าใจทางการเมืองและพฤติกรรมในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง” ผลการศึกษาพบว่า ในบรรดาผู้มีสิทธิพลเหนือการตัดสินใจในการเลือกตั้งนั้น ปรากฏว่า มีการระบุว่าเพื่อนสนิทเป็นผู้ที่มีสิทธิพลน้อยที่สุด รองลงมาคือ เพื่อนร่วมงานและสมาชิกในครอบครัวในสัดส่วนที่เท่าๆ กัน (เสริม ปุณณะหิตานนท์ , 2522)

จากรายงานผลการวิจัยเรื่อง “พฤติกรรม การเลือกตั้งของคนไทย : ศึกษาจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2522 ” พบว่า ผู้สนใจในเรื่องการเมืองและการเลือกตั้งส่วนใหญ่เห็นว่าตนเองไปลงคะแนนเสียงเพราะเห็นว่าเป็นหน้าที่ของพลเมืองดี ส่วนผู้ที่ไม่สนใจเรื่องการเมืองส่วนใหญ่ก็ตอบเช่นเดียวกัน นั่นคือ ความสนใจทางการเมืองไม่ทำให้ผู้เลือกตั้งมีเหตุผลแตกต่างกันในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และยังพบว่า ผู้ที่ไม่สนใจการเมืองมีโอกาสมิจะไปลงคะแนนเสียงโดยการถูกชักจูงได้มากกว่า (สุจิต บุญบงกร ; และ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว , 2526)

สำนักนโยบาย ได้ศึกษาเรื่อง “ รายงานผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร ” พบว่า การตัดสินใจในการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งนี้ถูกชักชวนให้ไปเลือกผู้สมัครคนใดคนหนึ่งจากห้วคะแนนของพรรคการเมืองตามสถานที่ต่างๆ คิดเป็น 1 ใน 5 ของผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (สำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร , 2526)

รังสิต วงศ์ทองดี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ พฤติกรรม การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง : ศึกษาเฉพาะกรณีการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พ.ศ. 2523 ” พบว่า การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งเป็นภาวะของการถูกชักจูงและถูกระดมให้มาเลือกตั้ง มิได้เป็นเพราะตระหนักถึงความสำคัญของการเลือกตั้งแต่อย่างใด (รังสิต วงศ์ทองดี , 2529)

กรมการปกครอง ได้ศึกษาและรายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 กรกฎาคม 2538 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18- 19 ปี จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างเชื่อบนเองในการตัดสินใจไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง คิดเป็นร้อยละ 83.6 และกลุ่มตัวอย่างถูกบุคคลดังต่อไปนี้ชักจูงใจในการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตามลำดับความสำคัญ คือ จากพ่อแม่ / ลูก /ญาติพี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 6.2 กำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 1.8 ตัวแทนผู้สมัคร คิดเป็นร้อยละ 1.8 เจ้าหน้าที่ของทางราชการ คิดเป็นร้อยละ 1.6 เพื่อน คิดเป็นร้อยละ 1.3 ผู้ที่เคารพนับถือ คิดเป็นร้อยละ 0.9 คู่สมรส คิดเป็นร้อยละ 0.7 และจากคณะกรรมการหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 0.4 (กรมการปกครอง , 2539)

Anthony Downs ได้นำเอาทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์มาใช้อธิบายการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งว่า

1. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะเลือกพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่ง โดยพิจารณาจากผลประโยชน์สูงสุดที่เขาจะได้รับจากพรรคการเมืองที่ได้เข้าไปเป็นรัฐบาล
2. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะเลือกพรรคที่ตนเองชอบถ้าหากว่าพรรคนั้นมีโอกาสจะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง
3. ถ้าพรรคที่ตนเองชอบมีโอกาสน้อยที่จะได้รับเลือกตั้งจะเลือกพรรคอื่นแทน เพื่อปิดกั้นโอกาสของพรรคที่ตนเองไม่ชอบ
4. ถ้าหากผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ได้คิดถึงผลประโยชน์สูงสุดที่จะได้รับเลือกพรรคที่ตนชอบไม่ว่าพรรคนั้นจะมีโอกาสได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งหรือไม่ก็ตาม (Anthony Downs, 1957)

จากหนังสือ American Voting Behavior ให้ข้อสรุปว่า

1. พ่อแม่ที่กระตือรือร้นทางการเมืองมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกาเลือกตั้งของเด็กมากกว่าพ่อแม่ที่ไม่กระตือรือร้น
2. พ่อที่มีความมั่นใจทางการเมืองมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในพฤติกรรมกาเลือกตั้งของลูก
3. พ่อที่ไม่สนใจและให้ความสมหวังต่อลูกในเรื่องความรัก การพึ่งพาตลอดจนละเลยต่อลูกที่สนใจทางการเมือง ไม่สามารถสร้างความเห็นทางการเมืองต่อลูก
4. พ่อแม่ประเภทที่มีความสำนึกทางการเมือง จะมีส่วนช่วยทำให้ลูกสำนึกทางการเมืองด้วย (อ้างใน กรมการปกครอง, 2539)

พฤติกรรมกาลงคะแนนเสียงที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางประชากร

สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ฝ่องแผ้ว ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมกาเลือกตั้งของคนไทย : ศึกษาจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2522 ” พบว่า ความแตกต่างในเรื่องของเพศมีผลต่อพฤติกรรมกาลงคะแนนเสียง คือ เพศชายจะมีความสนใจไปลงคะแนนเสียงมากกว่า มีแนวโน้มเลือกพรรคการเมืองมากกว่าเลือกตัวบุคคล และในการเลือกพรรคหนึ่งพรรคใดเพศชายคำนึงถึงนโยบายของพรรคมากกว่าเพศหญิง และมีความเป็นตัวของตัวเองในการตัดสินใจมากกว่า ในขณะที่เพศหญิงมีโอกาที่จะไปลงคะแนนเสียงเพราะถูกชักจูงหรือตามคนอื่นไปมากกว่าผู้ลงคะแนนเสียงเพศชาย ประการต่อมา คือ ผู้ที่มีอายุอยู่ในวัยกลางคนมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียงมากกว่าผู้ที่อยู่ในวัยฉกรรจ์ ผู้ที่อายุน้อยจะเลือกโดยคำนึงถึงพรรค คำนึงถึงนโยบายของพรรคและมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจด้วยตัวเองมากกว่าผู้ที่มีอายุมากกว่า ส่วนทางด้าน

รายได้ พบว่า ผู้ที่มีรายได้ต่ำมากๆ มีแนวโน้มไปลงคะแนนเสียงมากกว่าผู้ที่มีรายได้สูง และมีโอกาสไปเลือกเพราะถูกชักจูงมากกว่าผู้ที่มีรายได้สูงกว่า ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางขึ้นไปจะเลือกโดยอาศัยนโยบายของพรรคเป็นสำคัญ และเป็นตัวของตัวเองในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า

กนก บิณศิริวานิช ได้ศึกษา “ พฤติกรรมการเลือกตั้ง : ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 8 กรุงเทพมหานคร ” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางด้าน เพศ อายุ การศึกษา อาชีพและฐานะทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับระดับความสนใจในการเลือกตั้ง คือ ทำให้มีความแตกต่างเกิดขึ้นในระดับความสนใจ และพบว่าปัจจัยทางด้าน เพศ อายุ อาชีพและฐานะทางเศรษฐกิจไม่มีความสัมพันธ์กับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง คือ ไม่ได้ทำให้เกิดความแตกต่างในการใช้สิทธิ ส่วนปัจจัยทางการศึกษา พบว่า การศึกษาทำให้เกิดความแตกต่างในการใช้สิทธิ (กนก บิณศิริวานิช , 2524)

รังสิต วงศ์ทองดี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ พฤติกรรมการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง : ศึกษาเฉพาะกรณีการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พ.ศ. 2523 ” พบว่า

1. เพศหญิงมีแนวโน้มไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งมากกว่าเพศชาย
2. ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในช่วงอายุ 40-59 ปี มีแนวโน้มที่ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งมากกว่าช่วงอายุอื่นๆ
3. ผู้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีแนวโน้มใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับอื่น (รังสิต วงศ์ทองดี , 2529)

ประสิทธิ์ พรพนพิสุทธิ์ และณอม ส่งเสริม ได้ศึกษาเรื่อง “ การไม่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของราษฎรในจังหวัดยโสธร 24 กรกฎาคม 2531 ” พบว่า

1. ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่เป็นเพศชายและเพศหญิงมีเหตุผลที่ไม่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไม่แตกต่างกันมากนัก เหตุผลที่ได้รับการกล่าวถึงมากที่สุด คือ ในวันเลือกตั้งไม่ได้อยู่ในท้องถิ่นที่มีสิทธิเลือกตั้ง และติดธุระส่วนตัว ตามลำดับ นอกจากนี้ พบว่า เพศชายมีแนวโน้มที่ไม่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เพราะเบื่อหน่ายต่อความประทุษและการปฏิบัติตนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสมัยที่ผ่านมา มากกว่าเพศหญิง

2. ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีเหตุผลที่ไม่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแตกต่างกันบ้างเล็กน้อย เหตุผลที่ได้รับการกล่าวอ้างมากที่สุดคือ ในวันเลือกตั้งไม่ได้อยู่ในท้องที่ที่ตนมีสิทธิเลือกตั้งและติดธุระ (ประสิทธิ์ พรพนพิสุทธิ์ ถนอม ส่งเสริม และคณะ , 2532)

นิคม ปั่นณะเจริญรักษ์ ได้ศึกษาเรื่อง “ การเปิดรับข่าวสารหนังสือพิมพ์กับการเรียนรู้ และการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ” จากการวิจัยพบว่า ด้านประชากรศาสตร์ พบว่า เพศ ชาย 51.3% หญิง 48.7% สาขาวิชา และฐานะทางครอบครัวของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไม่มีความสัมพันธ์กับการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างมีนัยสำคัญ และเพศ ชาย 51.3% สาขาวิชาของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไม่มีความเกี่ยวข้องกับการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีฐานะทางครอบครัวสูงมีแนวโน้มไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 85.3 มากกว่านิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีฐานะทางครอบครัวปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 75.3 และต่ำ คิดเป็นร้อยละ 69.4 ตามลำดับ (นิคม ปั่นณะเจริญรักษ์ , 2536)

กรมการปกครอง ได้ศึกษาและรายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 กรกฎาคม 2538 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ประกอบด้วยเพศชายจำนวน 244 คน เพศหญิงจำนวน 241 คน รวมทั้งสิ้น 485 คน ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจำนวน 438 คน คิดเป็นร้อยละ 90.3 และไม่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 9.7 (กรมการปกครอง , 2539)

สาลิณี หลินเจริญกุล (2539) ได้ศึกษาเรื่อง “ พฤติกรรมการสื่อสารกับความรู้ ทศนคติ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 18 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งกลุ่มอายุ 18-20 ปีในเขตกรุงเทพมหานคร ” พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง คือ เพศ และการศึกษา ซึ่งปัจจัยทางด้านการศึกษามีผลในการชักชวนคนไปเลือกตั้ง ชักชวนคนให้เลือกตั้งคนที่ตัวเองชอบและการไปฟังผู้สมัครรับเลือกตั้งปราศรัยหาเสียง นอกจากนี้ยังพบว่าเพศและระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนอาชีพและรายได้ของผู้ที่ทำงาน รายได้ของบิดามารดาารวมกันของผู้ที่กำลังศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเนื่องมาจากเห็นคุณค่าของการเลือกตั้งที่มีต่อระบบประชาธิปไตย (สาลิณี หลินเจริญกุล , 2539)

Bone และ Ranney ได้ศึกษาลักษณะทางสังคมวิทยาของผู้ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในสหรัฐอเมริกาปี 1956 , 1960 , 1964 และ 1968 พบว่า เพศไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในการลงคะแนนเสียงให้พรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่ง แต่เพศหญิงสนใจการไปใช้สิทธิและให้ความสำคัญน้อยกว่าเพศชาย (High A. Bone and Austin Ranney , 1968)

Eugene Burdick ได้วิเคราะห์ธรรมชาติทางการเมืองของประชาชนผู้ออกเสียงเลือกตั้งจากงานวิจัย 3 ชิ้น คือ The Elmira Study , The Michigan Study and The Bristol Study สรุปได้ว่าผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในปัจจุบัน ส่วนใหญ่สามารถตัดสินใจเลือกตั้งได้ตั้งแต่การหาเสียงยังไม่เริ่มต้น ทั้งนี้โดยมีพื้นฐานของครอบครัว , ฐานะทางเศรษฐกิจสังคมเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลสำคัญต่อการตัดสินใจ ทั้งสำหรับผู้ให้ความสนใจต่อการเลือกตั้งมากและผู้ที่มีความสนใจต่อการเลือกตั้งน้อย (อ้างใน วิภาภรณ์ ปราโมช ณ อยุธยา , 2529)

พฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกับการสื่อสารระหว่างบุคคลในเรื่องการเมือง

ลำฤทธิ ราชสมณะ ได้ศึกษาเรื่อง “ กระบวนการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ” พบว่า ในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ประชาชนจะมีพฤติกรรมสื่อสารกับสมาชิกในกลุ่มเป็นอย่างมาก เช่น กลุ่มเพื่อน กลุ่มครอบครัว ประชาชนจะให้กลุ่มเป็นกรอบอ้างอิงสำคัญของพฤติกรรมการแสดงออก และประชาชนมักจะมีพฤติกรรมลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแบบเกาะกลุ่มกัน (ลำฤทธิ ราชสมณะ , 2530)

สาลินี หลีหะริญกุล ได้ศึกษาเรื่อง “ พฤติกรรมสื่อสารกับความรู้ ทักษะและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 18 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งกลุ่มอายุ 18-20 ปีในเขตกรุงเทพมหานคร ” พบว่า การพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองในช่วงการเลือกตั้ง มีอิทธิพลต่อการชักชวนคนไปเลือกตั้ง การชักชวนคนให้เลือกคนที่ตัวเองชอบ การไปฟังผู้สมัครรับเลือกตั้งปราศรัยหาเสียง การไปช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งหาเสียงและการทำหนังสือร้องเรียนเจ้าหน้าที่รัฐบาลเกี่ยวกับปัญหาต่างๆจากการเลือกตั้ง ยกเว้นการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (สาลินี หลีหะริญกุล , 2539)

พฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงกับการเปิดรับข่าวสารการเมือง

สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว ได้ศึกษาเรื่องการติดตามการหาเสียง ปรากฏว่าบรรดาผู้ที่ไม่เคยติดตามข่าวการเมืองทางสื่อมวลชน ผู้ที่ไม่เคยพูดคุยเรื่องการเมือง และผู้ที่ไม่สนใจการหาเสียงเป็นจำนวนไม่น้อยที่ไปลงคะแนนเสียง คือร้อยละ 63 ของผู้ที่ไม่ได้ติดตามข่าวการเมือง ร้อยละ 65 ของผู้ที่ไม่เคยพูดคุยกันทางการเมือง และร้อยละ 61 ของผู้ที่ไม่สนใจการหาเสียงของผู้สมัคร ไปลงคะแนนเสียง นั่นแสดงว่า ผู้มีสิทธิเป็นจำนวนไม่น้อยที่ไปลงคะแนนเสียง

โดยไม่ได้สนใจติดตามข่าวสารการเมือง การหาเสียงหรือพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองเลย (สุจิต บุญบงกร ; และ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว ,2525)

สรณะ อรุณรัตน์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ การรับรู้ข่าวสารและพฤติกรรมการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง : ศึกษากรณีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2533 ” ผลการวิจัยพบว่า ด้านความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารกับพฤติกรรมการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง พบว่า ผู้ที่เคยเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมากจะตัดสินใจได้เร็วกว่าผู้ที่เปิดรับข่าวสารน้อย แต่ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทั้งข่าวสารโดยทั่วไปและข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ไม่มีผลต่อเหตุผลในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และ ด้านพฤติกรรมการไปใช้สิทธิ พบว่า ผู้ที่ไม่เคยไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครน้อยกว่าผู้ที่ไม่เคยไปใช้สิทธิเลือกตั้งแล้ว (สรณะ อรุณรัตน์ , 2534)

สาลิณี หลินเจริญกุล ได้ศึกษาเรื่อง “ พฤติกรรมการสื่อสารกับความรู้ ทักษะคิดและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 18 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งกลุ่มอายุ 18-20 ปีในเขตกรุงเทพมหานคร ” พบว่า การชมข่าวสารทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้งจากโทรทัศน์จะมีอิทธิพลต่อการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและการชักชวนคนให้เลือกคนที่ตัวเองชอบ(สาลิณี หลินเจริญกุล , 2539)

พฤติกรรมการณ์ลงคะแนนเสียงที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจทางการเมือง

กนก บิณศิริวานิช ได้ศึกษา “ พฤติกรรมการเลือกตั้ง : ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 8 กรุงเทพมหานคร ” ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่ไปลงคะแนนเสียงมีความรู้ความเข้าใจต่อการเลือกตั้งอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 54.0 แต่อยู่ระดับต่ำกว่าผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเพียงเล็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 55.6 และใกล้เคียงกับผู้ที่ไม่ได้ลงคะแนนคิดเป็นร้อยละ 54.5 (กนก บิณศิริวานิช , 2524)

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ ข่าวสารทางการเมืองของคนไทย ” ในด้านการไปลงคะแนนเสียง พบว่า คนไทยส่วนใหญ่เคยไปเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งครั้งหนึ่งครั้งใด ส่วนผู้ที่ไม่เคยไปเลือกตั้งเลยมีเพียงร้อยละ 17 ซึ่งอยู่ในจำนวนหนึ่งที่เป็นผู้ที่มีอายุยังไม่ครบ 20 ปี และเมื่อพิจารณาจำแนกตามระดับความรู้ข่าวสารทางการเมือง ก็พบว่า ผู้ที่มีความรู้ข่าวสารทางการเมืองสูงมีอัตราการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสูงกว่า ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระดับต่ำกว่าเพียงเล็กน้อย สำหรับการเลือกตั้งผู้แทนในระดับท้องถิ่นยังพบว่า อัตราการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนระดับท้องถิ่นต่ำกว่าการไปเลือกตั้งระดับชาติอย่างมาก บุคคลที่เคยไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนระดับท้องถิ่นมี

จำนวนน้อยกว่าผู้ที่ไม่เคยไป (ร้อยละ 42 และ 57 ตามลำดับ) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้ที่มีความรู้ข่าวสารทางการเมืองในระดับต่ำเพียงร้อยละ 33 เท่านั้นที่เคยไปเลือกตั้งผู้แทนระดับท้องถิ่น และผู้ที่เคยไปเลือกตั้งผู้แทนในระดับท้องถิ่น ร้อยละ 49 ให้เหตุผลของการไปเลือกตั้งผู้แทนระดับท้องถิ่นว่า ต้องการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งและร้อยละ 27 ตอบว่าอยากได้คนดีไปปรับปรุงบ้านเมือง ส่วนผู้ที่ไม่ไปเลือกผู้แทนระดับท้องถิ่น ร้อยละ 23 ตอบว่า ไม่ไปเพราะไม่ทราบว่ามีใครเลือกตั้ง และร้อยละ 23 เช่นกัน ตอบว่า ไม่ไปเพราะติดธุระอย่างอื่น (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว , 2526)

พฤติกรรมลงคะแนนเสียงที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติทางการเมือง

จิรายุทธ วัจนะรัตน์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ การไม่ไปออกเสียงเลือกตั้ง : ศึกษาเฉพาะกรณีที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2524 เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ” จากการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นหน้าที่สำคัญของประชาชน และประชาชนส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่ดีและขาดความเชื่อถือศรัทธาในบทบาทและพฤติกรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงไม่ไปออกเสียงเลือกตั้ง (จิรายุทธ วัจนะรัตน์ , 2524)

สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ พฤติกรรมการเลือกตั้งของคนไทย : ศึกษาจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2522 ” พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกและทัศนคติต่อการเมืองต่อการไปออกเสียงเลือกตั้ง ปรากฏว่า ผู้ที่มีทัศนคติที่ไม่ดีไปลงคะแนนเสียงเป็นส่วนใหญ่ นั่นคือ ผู้ที่มีทัศนคติที่ไม่ดีลงไปลงคะแนนเสียงถึงร้อยละ 63 และผู้ที่ไม่ไปลงมีร้อยละ 35 ส่วนผู้ที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่ำที่ไปลงคะแนนเสียงมีร้อยละ 66 ส่วนที่ไม่ไปลงคะแนนเสียงมีร้อยละ 32 แสดงว่า ความรู้สึกไม่ดีหรือทัศนคติไม่ดีหรือความไม่พึงพอใจในสภาพทางการเมืองที่เป็นอยู่ไม่มีผลผลักดันให้ผู้มีสิทธิไปลงคะแนนเสียงแตกต่างกันมากนัก (สุจิต บุญบงการ ; และ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว , 2525)

รังสิต วงศ์ทองดี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ พฤติกรรมการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง : ศึกษาเฉพาะกรณีการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พ.ศ. 2523 ” พบว่า คนที่มาออกเสียงเลือกตั้งมีความสนใจและติดตามข่าวสารทางการเมืองมากขึ้น และมีทัศนคติที่เบื่อบ่อย , ไร้ศรัทธาต่อระบบการเมือง ไม่อยากยุ่งเกี่ยวกับ และปัจจัยที่สำคัญที่มีอิทธิพลที่ทำให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง คือ ทัศนคติที่เป็นประชาธิปไตยของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ต่อมาคือ การรู้และเข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตย และการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง (รังสิต วงศ์ทองดี , 2529)

พัฒนานวดี ชูโต ได้ศึกษาเรื่อง “ พฤติกรรมการสื่อสารกับสังคมประกิตทางการเมือง ศึกษาเฉพาะกลุ่มนักศึกษาวิชาการสื่อสาร ” สรุปได้ว่า

1.กลุ่มตัวอย่างชาย จะมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย มีความสนใจทางการเมืองและมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง และกลุ่มตัวอย่างชาย จะเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เพื่อน และครูอาจารย์ในระดับสูง

กลุ่มตัวอย่างหญิง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ความสนใจทางการเมืองและมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ และจะเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เพื่อน และครูอาจารย์ในระดับต่ำ

2.กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 19-21 ปี มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ความสนใจทางการเมืองและมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 22-27 ปี มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ความสนใจทางการเมืองและมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง

กลุ่มตัวอย่างที่อายุระหว่าง 19-21 ปี จะสื่อสารทางการเมืองกับเพื่อนในระดับต่ำ ส่วนกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 22-27 ปี จะสื่อสารทางการเมืองกับเพื่อนในระดับสูง

3.ด้านทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย พบว่า กลุ่มตัวอย่างทุกสถาบันต่างมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับสูงเป็นส่วนใหญ่ และกลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์ นิตยสาร และเพื่อนในระดับสูง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูง (พัฒนานวดี ชูโต , 2524)

พฤติกรรมการณ์ลงคะแนนเสียงที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ศูนย์วิจัยของมหาวิทยาลัยมิชิแกนได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องทัศนคติทางการเมืองกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า

1. ผู้ที่มีความสนใจทางการเมืองมากมีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่ไม่สนใจทางการเมือง โดยพบว่า ในกลุ่มผู้ที่สนใจทางการเมืองมากที่สุดจะมีเพียงร้อยละ 9.0 ที่ไม่ไปออกเสียงเลือกตั้ง และมีถึงร้อยละ 27.0 ที่ไปออกเสียงเลือกตั้ง และช่วยหาเสียงในระหว่างก่อนการเลือกตั้ง ส่วนผู้ที่สนใจการเมืองน้อยที่สุดมีถึงร้อยละ 47.0 ที่ไม่ไปออกเสียงเลือกตั้ง และมีเพียงร้อยละ 4.0 เท่านั้นที่ไปออกเสียงเลือกตั้งและช่วยหาเสียง

2. ผู้ที่มีความเลื่อมใสในพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่งเป็นพิเศษ มีแนวโน้มที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้อื่น

3. ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูงมักจะสนใจทางการเมือง และมีความปรารถนาทางการเมือง คือ อยากจะให้การเมืองไปในรูปแบบนี้ด้วย (อ่างใน ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์ , 2522)

การทำนายพฤติกรรมการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ประทุม ฤกษ์กลาง ได้ศึกษาเรื่อง “ การวิเคราะห์เนื้อหาการเสนอข่าวสารการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2531 ในหนังสือพิมพ์ไทยกับพฤติกรรมการรับข่าวสารของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ” พบว่า การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2531 มีผู้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งร้อยละ 64.6 โดยมีตัวแปรที่สามารถนำไปพยากรณ์การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งจากหนังสือพิมพ์ การเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน การเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งจากสื่อมวลชน การพูดคุยทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง (ประทุม ฤกษ์กลาง , 2534)

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน 2539 ของผู้มีอายุ 18-19 ปี ” เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่มีอายุ 18-19 ปี โดยผู้วิจัยสนใจศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2539 ด้วยวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มประชากรที่เป็นเป้าหมายในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ชาย- หญิง ที่เกิดหลังจากวันที่ 2 มกราคม พ.ศ. 2521 ที่มีอายุ 18-19 ปี เป็นผู้ที่มีรายชื่ออยู่ในสำเนาทะเบียนบ้านที่ระบุว่าจะอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น และจะต้องเป็นผู้ที่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ

สาเหตุที่เลือกศึกษาเฉพาะกลุ่มประชากรที่มีอายุ 18-19 ปีเท่านั้น เพราะคนกลุ่มนี้เพิ่งจะมีโอกาสได้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2539 เป็นครั้งแรก และยังมีผู้ที่ให้ความสนใจศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนกลุ่มนี้ไม่มากนัก

จากการสำรวจจำนวนผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในวันที่ 2 มิถุนายน 2539 ทั้งหมด พบว่า มีผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั้งสิ้นจำนวน 3,609,228 คน จำแนกเป็นผู้ที่มีอายุ 18-19 ปี ที่มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครทั้งสิ้นจำนวน 180,647 คน คิดเป็นร้อยละ 3.23 ของผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั้งหมดในกรุงเทพมหานคร (ประภาส ปิ่นตบแต่ง , 2538)

การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ เนื่องจากไม่สามารถจะดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้ทั้งหมด จึงจำเป็นต้องเลือกสุ่มกลุ่มประชากรซึ่งเป็นผู้ที่มีอายุ 18-19 ปี ที่จะเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 180 คน

ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้มีอายุ 18-19 ปี ที่จะเป็นตัวแทนประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Random Sampling) และเพื่อให้ได้กลุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ถูกเลือกเป็นตัวอย่างที่ดีของประชากร

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

ขั้นแรก ทำการสุ่มพื้นที่สำหรับการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม หรือ แบ่งเขต (Cluster or Area Random Sampling) จำแนกกลุ่มประชากรตามเขตการเลือกตั้งได้ 13 เขต ต่อจากนั้นทำการสุ่มแบบ Simple Random Sampling โดยการจับสลาก ปรากฏว่าเขตที่ได้รับเลือก คือ เขตเลือกตั้งที่ 1 , เขตเลือกตั้งที่ 2 , เขตเลือกตั้งที่ 5 , เขตเลือกตั้งที่ 7 , เขตเลือกตั้งที่ 10 , เขตเลือกตั้งที่ 12

ขั้นที่สอง ทำการสุ่มด้วยวิธีการสุ่มแบบ Simple Random Sampling โดยการจับสลากเช่นเดียวกัน ในครั้งนี้ทำการสุ่มเลือกเขตย่อยจากเขตเลือกตั้งที่ได้ในขั้นแรก ปรากฏว่าเขตย่อยที่ได้รับเลือก คือ

เขตที่ได้รับเลือกจากเขตเลือกตั้งที่ 1 คือ เขตบางซื่อ
เขตที่ได้รับเลือกจากเขตเลือกตั้งที่ 2 คือ เขตปทุมวัน
เขตที่ได้รับเลือกจากเขตเลือกตั้งที่ 5 คือ เขตห้วยขวาง
เขตที่ได้รับเลือกจากเขตเลือกตั้งที่ 7 คือ เขตบางกะปิ
เขตที่ได้รับเลือกจากเขตเลือกตั้งที่ 10 คือ เขตบางพลัด
เขตที่ได้รับเลือกจากเขตเลือกตั้งที่ 12 คือ เขตบางเขน

ขั้นที่สาม ทำการสุ่มถนนสายหลัก ด้วยวิธีการสุ่มแบบ Simple Random Sampling โดยการจับสลากจากรายชื่อถนนในเขตนั้นๆ ทั้งหมด จำนวนเขตละ 3 สาย

ขั้นสุดท้าย ทำการสุ่มแบบ Systematic Random Sampling คือ เลือกทุกๆ ครึ่งเรือนที่ 3 ของถนนแต่ละสาย จำนวนสายละ 10 ครึ่งเรือน ทั้งนี้จะเลือก ผู้มีอายุ 18-19 ปีที่มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2539 เป็นกลุ่มตัวอย่างครึ่งเรือนละ 1 ตัวอย่างเท่านั้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ได้ออกแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยจะทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างประกอบแบบสอบถาม (มีสิทธิตอบทั้งผู้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน 2539)

การเก็บข้อมูลดังกล่าว จะดำเนินการเก็บข้อมูลในระหว่างวันที่ 22 - 28 มิถุนายน พ.ศ. 2539 เป็นช่วงหลังจากที่เลือกตั้งเสร็จสิ้นแล้ว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารต่างๆ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด (Close-Ended Questionnaire) และปลายเปิด (Open-Ended Questionnaire)

คำถามที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ ประกอบด้วยคำถาม 4 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

ส่วนแรก	ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม โดยถามคำถามเกี่ยวกับเรื่อง เพศ การศึกษา รายได้ของครอบครัว
ส่วนที่สอง	พฤติกรรมการสื่อสาร เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม โดยถามคำถามเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างบุคคล พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนต่างๆ และการเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
ส่วนที่สาม	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นคำถามที่เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองทัศนคติทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ส่วนที่สี่	พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นคำถามเกี่ยวกับการไป / ไม่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง พร้อมเหตุผลประกอบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้ออกวิจัยภาคสนามแล้ว ได้นำแบบสอบถามดังกล่าว มาดำเนินการลงรหัส (Coding) เพื่อเปลี่ยนสภาพข้อมูลให้อยู่ในรูปของสัญลักษณ์ที่สามารถใช้ในการดำเนินงานโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และได้ทำการประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS x โดยมีสถิติที่ใช้ในการประมวลผล ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หาค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย เพื่ออธิบายภาพโดยรวมของลักษณะประชากรของกลุ่มตัวอย่าง พฤติกรรมการสื่อสาร ปัจจัยทางการเมืองและพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
2. การหาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆกับพฤติกรรมการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครด้วยสถิติ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
3. การทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ Regession Analysis

การทดสอบแบบสอบถาม (Pretest)

ในการออกแบบสอบถามเพื่อสอบถามผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง อายุ 18-19 ปี ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเที่ยงตรง(Validity) และความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม(Reliability) การวัดความเชื่อถือหรือความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ โดยใช้วิธีการวัดความเชื่อถือได้แบบความสอดคล้องภายใน(Internal Consistency Reliability) โดยใช้สูตรของ Kuder และ Richardson (Kuder and Richardson Formula) หรือที่เรียกว่า KR 20 ส่วนการวัดความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ใช้วิธี Face Validity คือ การนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิดู หลังจากนั้นได้ทำการทดสอบแบบสอบถามก่อน (Pretest) โดยนำแบบทดสอบ จำนวน 30 ชุด ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถามก่อนการนำไปใช้จริง อีกทั้งจะนำข้อมูลที่ได้มาหาความบกพร่องและนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับแบบสอบถามต่อไป

ผลการทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจทางการเมืองทั้งฉบับ จากสูตร KR 20 พบว่า มีค่า = 0.94 และเมื่อนำแบบสอบถามมาทดสอบค่าความน่าเชื่อถือในส่วน ofทัศนคติทางการเมืองทั้งฉบับจากสูตรของ Conbrach จะได้ค่า = 0.87 (ค่าความเชื่อมั่นสูงกว่าร้อยละ 75 ถือว่าแบบสอบถามมีคุณภาพมาก)

ผลการวิจัย

ในบทนี้จะกล่าวถึงผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างอายุ 18-19 ปี ในกรุงเทพมหานครทางด้านลักษณะประชากร พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคลทางการเมือง พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนทางการเมือง ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ทศนคติทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง และพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2539 ของผู้มีอายุ 18 - 19 ปี ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเกินครึ่งหนึ่ง หรือร้อยละ 54.4 เป็นเพศหญิง รองลงมาคือ ร้อยละ 45.6 เป็นเพศชาย นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างครึ่งหนึ่งหรือร้อยละ 50.0 มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี รองลงมา คือ ร้อยละ 27.3 มีการศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง และร้อยละ 18.3 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนทางด้านรายได้ของครอบครัว พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 26.1 มีรายได้ระหว่าง 10,000 - 20,000 บาทต่อเดือน รองลงมา คือ ร้อยละ 25.6 มีรายได้ ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน และร้อยละ 20.0 มีรายได้สูงกว่า 50,000 บาทต่อเดือน ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะทางประชากร

ลักษณะทางประชากรศาสตร์	จำนวน (N = 180)	ร้อยละ (100)
เพศ		
ชาย	82	45.6
หญิง	98	54.4
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษาปีที่ 6	2	1.1
มัธยมศึกษาตอนต้น	2	1.1
มัธยมศึกษาตอนปลาย	33	18.3
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	4	2.2
ประกาศนียบัตรชั้นสูง(ปวท.,ปวส.)	49	27.3
ปริญญาตรี	90	50.0
รายได้ของครอบครัว		
ต่ำกว่า 10,000	46	25.6
10,000 - 20,000	47	26.1
20,001 - 30,000	22	12.2
30,001 - 40,000	16	8.9
40,001 - 50,000	13	7.2
สูงกว่า 50,000	36	20.0

2. พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคลในเรื่องทางการเมือง

ความบ่อยครั้ง

ในการพูดคุยกับบุคคลต่างๆในเรื่องการเมือง พบว่า กลุ่มตัวอย่างพูดคุยกับเพื่อนฝูง / คนรู้จักโดยเฉลี่ยบ่อยกว่าบุคคลกลุ่มอื่น (ค่าเฉลี่ย = 2.90 จากน้ำหนักความบ่อยสูงสุด 5 และต่ำสุด 1) รองลงมา คือ พ่อแม่ (ค่าเฉลี่ย = 2.67) และพี่น้อง /ญาติในครอบครัว (ค่าเฉลี่ย = 2.63) ทั้งนี้โดยทั่วไปเป็นการพูดคุยแบบไม่บ่อยนัก ส่วนการพูดคุยกับครู - อาจารย์ (ค่าเฉลี่ย = 1.96) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ของทางราชการ (ค่าเฉลี่ย = 1.27) และนักการเมือง/หัวหน้าคณะ (ค่าเฉลี่ย = 1.18) ถือว่าน้อยมากหรือนานๆครั้ง

ในการพูดคุยการเพื่อนฝูง/คนรู้จัก ร้อยละ 39.4 ระบุว่าพูดคุยนานๆครั้ง รองลงมา คือ ร้อยละ 28.9 ระบุว่าพูดคุยกับเพื่อนฝูง / คนรู้จักไม่บ่อยนัก ร้อยละ 20.6 พุดคุยกับเพื่อนฝูง / คนรู้จักค่อนข้างบ่อย ร้อยละ 7.8 พุดคุยกับเพื่อนฝูง/ คนรู้จักบ่อยมาก และร้อยละ 3.3 บอกว่าไม่เคยพูดคุยเลย ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของการสื่อสารระหว่างบุคคลในเรื่องการเมือง

การพูดคุยในเรื่องการเมือง กับบุคคลอื่น	ความบ่อยครั้งในการพูดคุย					ค่าเฉลี่ย ความ บ่อยครั้ง
	ไม่เคยเลย	นานๆครั้ง	หลายครั้งแต่ ไม่บ่อยนัก	ค่อนข้าง บ่อยครั้ง	เป็นประจำ (บ่อยมาก)	
พ่อแม่	17 (9.4)	78 (43.3)	47 (26.1)	23 (12.8)	15 (8.3)	2.67
พี่น้องในครอบครัว / ญาติในครอบครัว	16 (8.9)	76 (42.2)	54 (30.0)	26 (14.4)	8 (4.4)	2.63
เพื่อนฝูง / คนรู้จัก	6 (3.3)	71 (39.4)	52 (28.9)	37 (20.6)	14 (7.8)	2.90
ครู - อาจารย์	70 (38.9)	61 (33.9)	37 (20.6)	10 (5.6)	2 (1.1)	1.96
กำนัน ,ผู้ใหญ่บ้าน เจ้า หน้าที่ของทางราชการ	144 (80.0)	27 (15.0)	7 (3.9)	1 (0.6)	1 (0.6)	1.27
นักการเมือง / หัวคะแนน	158 (87.8)	15 (8.3)	4 (2.2)	3 (1.7)	- -	1.18
บุคคลอื่นๆ	179 (99.4)	1 (0.6)	- -	- -	- -	1.01

หมายเหตุ : ค่าเฉลี่ยความบ่อยครั้ง 1 = ไม่เคยเลย 2 = นานๆครั้ง
3 = ไม่บ่อยนัก 4 = ค่อนข้างบ่อย 5 = บ่อยมาก

ประเด็นทางการเมืองที่พูดคุย

โดยเฉลี่ยประเด็นทางการเมืองที่มีการพูดคุยกันมากที่สุด คือ ประเด็นการเมืองเรื่องการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (ค่าเฉลี่ย = 2.10 จากน้ำหนักความบ่อยสูงสุด 5 และน้ำหนักต่ำสุด 1) รองลงมา คือ ประเด็นการเมืองระดับท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย = 1.80) การเมืองระดับชาติ (ค่าเฉลี่ย = 1.73) และประเด็นที่พูดคุยกันน้อยที่สุดคือ การเมืองต่างประเทศ (ค่าเฉลี่ย = 1.57)

กลุ่มตัวอย่าง ระบุว่า พุดคุยประเด็นการเมืองเรื่องการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร กับพ่อแม่มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 3.26) รองลงมา พุดคุยกับเพื่อนฝูง / คนรู้จัก (ค่าเฉลี่ย = 3.05) พี่น้อง /ญาติในครอบครัว (ค่าเฉลี่ย = 3.04) ทั้งนี้การพูดคุยดังกล่าวโดยทั่วไปเป็นการพูดคุยแบบไม่บ่อยนัก และบุคคลที่มีการพูดคุยกันในประเด็นการเมืองน้อยที่สุด คือ นักการเมือง / หัวคะแนน (ค่าเฉลี่ย = 1.16)

กลุ่มตัวอย่าง ระบุว่า พุดคุยประเด็นการเมืองระดับท้องถิ่นกับพ่อแม่มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 2.59) รองลงมา พุดคุยกับพี่น้อง / ญาติในครอบครัว (ค่าเฉลี่ย = 2.49) และเพื่อนฝูง / คนรู้จัก (ค่าเฉลี่ย = 2.39) ทั้งนี้เป็นการพูดคุยแบบนานๆครั้ง ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยความบ่อยของประเด็นทางการเมืองต่างๆ ที่พุดคุยกัน

บุคคลที่พุดคุยด้วย	ค่าเฉลี่ยความบ่อยครั้งของการพุดคุยในประเด็นการเมืองต่างๆ				
	การเมือง ต่างประเทศ	การเมือง ระดับชาติ	การเมือง ระดับท้องถิ่น	การเมืองเรื่อง การเลือกตั้งผู้ ว่าราชการกรุง เทพมหานคร	การเมือง เรื่องอื่นๆ
พ่อแม่	1.87	2.40	2.59	3.26	1.03
พี่น้อง /ญาติใน ครอบครัว	2.06	2.27	2.49	3.04	1.03
เพื่อนฝูง / คนรู้จัก	2.12	2.36	2.39	3.05	1.02
ครู - อาจารย์	1.64	1.73	1.73	1.92	1.01
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ของทาง ราชการ	1.15	1.17	1.27	1.27	1.01
นักการเมือง / หัว คะแนน	1.11	1.17	1.18	1.16	1.01
บุคคลอื่นๆ	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01
ค่าเฉลี่ยรวม	1.57	1.73	1.80	2.10	1.02

หมายเหตุ : ค่าเฉลี่ยความบ่อยครั้ง 1 = ไม่เคยเลย 2 = นานๆ ครั้ง
 3 = ไม่บ่อยนัก 4 = ค่อนข้างบ่อย 5 = บ่อยมาก

ความเชื่อต่อบุคคลที่พูดคุยทางการเมือง

บุคคลที่ได้รับความเชื่อถือในการให้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองมากที่สุด คือ พ่อแม่ (ค่าเฉลี่ย = 5.09 จากน้ำหนักความน่าเชื่อถือสูงสุด 7 และน้ำหนักต่ำสุด 1) รองลงมา คือ ครู - อาจารย์ (ค่าเฉลี่ย = 5.01) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ของทางราชการ (ค่าเฉลี่ย = 4.73) พี่น้อง /ญาติในครอบครัว (ค่าเฉลี่ย = 4.26) เพื่อนฝูง / คนรู้จัก (ค่าเฉลี่ย = 3.86) และให้ความเชื่อต่อข้อมูลที่ได้รับจากนักการเมือง / หัวคะแนนน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 3.42)

สำหรับบุคคลที่ได้รับความเชื่อถือในการให้ความคิดเห็นทางการเมืองมากที่สุด คือ พ่อแม่ เช่นเดียวกัน (ค่าเฉลี่ย = 5.26 จากน้ำหนักความน่าเชื่อถือสูงสุด 7 และน้ำหนักต่ำสุด 1) รองลงมา คือ ครู - อาจารย์ (ค่าเฉลี่ย = 5.21) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ของทางราชการ (ค่าเฉลี่ย = 4.38) พี่น้อง / ญาติในครอบครัว (ค่าเฉลี่ย = 4.36) เพื่อนฝูง / คนรู้จัก (ค่าเฉลี่ย = 3.84) และให้ความเชื่อต่อความคิดเห็นทางการเมืองจากนักการเมือง / หัวคะแนนน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 3.41) ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยของระดับความน่าเชื่อถือของบุคคลต่างๆในการให้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง และความน่าเชื่อถือในการให้ความคิดเห็นทางการเมือง

บุคคลที่สื่อสารทางการเมืองด้วย	ค่าเฉลี่ยของระดับความน่าเชื่อถือ	
	ในการให้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง	ในการให้ความคิดเห็นทางการเมือง
พ่อแม่	5.09	5.26
เพื่อนฝูง / คนรู้จัก	3.86	3.84
กำนัน , ผู้ใหญ่บ้าน , เจ้าหน้าที่ของทางราชการ	4.73	4.38
นักการเมือง / หัวคะแนน	3.42	3.41
พี่น้อง /ญาติในครอบครัว	4.26	4.36
ครู - อาจารย์	5.01	5.21
บุคคลอื่นๆ	1.62	1.54

หมายเหตุ: ค่าเฉลี่ยความน่าเชื่อถือ 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ค่อนข้างน้อย
4 = ปานกลาง 5 = ค่อนข้างมาก 6 = มาก 7 = มากที่สุด

3. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องการเมือง

ความบ่อยครั้ง

ในการเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องการเมือง พบว่า กลุ่มตัวอย่างเปิดรับสื่อโทรทัศน์มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.36 จากน้ำหนักความบ่อยสูงสุด 5 และน้ำหนักต่ำสุด 1) รองลงมา คือ หนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย = 3.68) วิทยุ (ค่าเฉลี่ย = 3.62) และแผ่นปิด / ป้ายโฆษณาข้างรถ ข้างถนน (ค่าเฉลี่ย = 3.08) โดยทั้งนี้ถือว่าการเปิดรับในระดับไม่บ่อยนัก สำหรับสื่อประเภท นิตยสาร (ค่าเฉลี่ย = 2.67) ใบปลิว / แผ่นพับ (ค่าเฉลี่ย = 2.17) และเคเบิลทีวี (ค่าเฉลี่ย = 2.01) อยู่ในกลุ่มที่เปิดรับนานๆ ครั้งหรือน้อยมาก และ อินเทอร์เน็ต (ค่าเฉลี่ย = 1.24) เป็นสื่อที่มีการเปิดรับน้อยที่สุด

สำหรับการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ในเรื่องการเมือง ร้อยละ 56.1 ตอบว่าเปิดรับเป็นประจำ หรือบ่อยมาก รองลงมา คือ ร้อยละ 30.6 ตอบว่าเปิดรับสื่อโทรทัศน์ค่อนข้างบ่อยครั้ง ร้อยละ 8.3 ระบุว่าเปิดรับสื่อโทรทัศน์ไม่บ่อยนัก และร้อยละ 3.3 ระบุว่าเปิดรับสื่อโทรทัศน์นานๆ ครั้ง ดังรายละเอียดในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยความบ่อยของการเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องการเมือง

ประเภทสื่อมวลชน	ความบ่อยครั้งในการเปิดรับสื่อมวลชน					ค่าเฉลี่ย ความ บ่อยครั้ง
	ไม่เคยเลย	นานๆครั้ง	หลายครั้งแต่ ไม่บ่อยนัก	ค่อนข้าง บ่อยครั้ง	เป็นประจำ (บ่อยมาก)	
หนังสือพิมพ์	4 (2.2)	21 (11.7)	48 (26.7)	63 (35.0)	44 (24.4)	3.68
นิตยสาร	17 (9.4)	75 (41.7)	47 (26.1)	33 (18.3)	8 (4.4)	2.67
วิทยุ	2 (1.1)	28 (15.6)	42 (23.3)	73 (40.6)	35 (19.4)	3.62
โทรทัศน์	3 (1.7)	6 (3.3)	15 (8.3)	55 (30.6)	101 (56.1)	4.36
ใบปลิว / แผ่นพับ	41 (22.8)	86 (47.8)	37 (20.6)	14 (7.8)	2 (1.1)	2.17
แผ่นปิด (ป้ายโฆษณา ข้างถนน , ข้างรถ)	17 (9.4)	51 (28.3)	42 (23.3)	41 (22.8)	29 (16.1)	3.08
เคเบิลทีวี	89 (49.4)	41 (22.8)	23 (12.8)	14 (7.8)	13 (7.2)	2.01
อินเทอร์เน็ต	147 (81.7)	24 (13.3)	7 (3.9)	2 (1.1)	- -	1.24
สื่ออื่นๆ	177 (98.3)	1 (0.6)	1 (0.6)	- -	1 (0.6)	1.04

หมายเหตุ : ค่าเฉลี่ยความบ่อย 1 = ไม่เคยเลย 2 = นานๆครั้ง 3 = ไม่บ่อยนัก

4 = ค่อนข้างบ่อย 5 = บ่อยมาก

ประเด็นทางการเมืองที่เปิดรับทางสื่อมวลชน

ประเด็นทางการเมืองที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับจากสื่อมวลชนมากที่สุด คือ ประเด็นการเมือง เรื่องการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (ค่าเฉลี่ย = 2.70 จากน้ำหนักของความบ่อยสูงสุด 5 และต่ำสุด 1) รองลงมา คือ ประเด็นการเมืองระดับชาติ (ค่าเฉลี่ย = 2.30) การเมืองระดับท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย = 2.26) และประเด็นทางการเมืองที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับจากสื่อมวลชนน้อยที่สุด คือ ประเด็นการเมืองต่างประเทศ (ค่าเฉลี่ย = 2.14)

โทรทัศน์เป็นสื่อที่มีการเปิดรับประเด็นทางการเมืองในเรื่องการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.33) รองลงมา คือ สื่อหนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย = 3.82) สื่อวิทยุ (ค่าเฉลี่ย = 3.69) แผ่นปิด / ป้ายโฆษณา (ค่าเฉลี่ย = 3.28) ใบปลิว / แผ่นพับ (ค่าเฉลี่ย = 2.57) นิตยสาร (ค่าเฉลี่ย = 2.56) เคเบิลทีวี (ค่าเฉลี่ย = 1.84) และสื่อที่เปิดรับน้อยที่สุด คือ อินเทอร์เน็ต (ค่าเฉลี่ย = 1.20)

สำหรับการเปิดรับสื่อในประเด็นทางการเมืองระดับชาติ ปรากฏว่า สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีการเปิดรับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 3.97) รองลงมา คือ หนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย = 3.28) และวิทยุ (ค่าเฉลี่ย = 3.20) เช่นเดียวกับการเปิดรับสื่อในประเด็นการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ดังรายละเอียดในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ยของความบ่อยครั้งในประเด็นที่เปิดรับสื่อมวลชน

ประเภทสื่อมวลชน	ค่าเฉลี่ยความบ่อยครั้งของการเปิดรับสื่อมวลชนในประเด็นการเมืองต่างๆ				
	การเมือง ต่างประเทศ	การเมือง ระดับชาติ	การเมือง ระดับท้องถิ่น	การเมืองเรื่อง การเลือกตั้งผู้ ว่าราชการกรุง เทพมหานคร	การเมือง เรื่องอื่นๆ
หนังสือพิมพ์	2.87	3.28	3.09	3.82	1.11
นิตยสาร	2.07	2.22	2.19	2.56	1.07
วิทยุ	2.95	3.20	3.13	3.69	1.09
โทรทัศน์	3.92	3.97	3.76	4.33	1.11
ใบปลิว/แผ่นพับ	1.62	1.89	2.04	2.57	1.03
แผ่นปิดป้าย โฆษณา	1.78	2.11	2.41	3.28	1.04
เคเบิลทีวี	1.83	1.82	1.54	1.84	1.07
อินเทอร์เน็ต	1.17	1.15	1.13	1.20	1.01
สื่ออื่นๆ	1.03	1.03	1.03	1.03	1.01
ค่าเฉลี่ยรวม	2.14	2.30	2.26	2.70	1.06

หมายเหตุ : ค่าเฉลี่ยความบ่อย 1 = ไม่เคยเลย 2 = นานๆครั้ง 3 = ไม่บ่อยนัก
4 = ค่อนข้างบ่อย 5 = บ่อยมาก

4. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ความบ่อยครั้ง

กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.37 จากน้ำหนักความบ่อยสูงสุด 5 และน้ำหนักต่ำสุด 1) รองลงมา เป็นกลุ่มที่เปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจากหนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย = 3.74) วิทยุ (ค่าเฉลี่ย = 3.61) แผ่นปิด / ป้ายโฆษณาข้างถนน (ค่าเฉลี่ย = 3.53) การพูดคุยกับบุคคลในครอบครัว (ค่าเฉลี่ย = 3.42) และการพูดคุยกับเพื่อนฝูง / คนรู้จัก (ค่าเฉลี่ย = 3.31) ทั้งนี้โดยทั่วไปเป็นการเปิดรับข่าวสารแบบไม่บ่อยนัก ส่วนการเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจากใบปลิว / แผ่นพับ (ค่าเฉลี่ย = 2.74) และนิตยสาร (ค่าเฉลี่ย = 2.43) ถือว่าอยู่ในระดับนานๆครั้งหรือเปิดรับน้อยมาก

โดยสรุป จากค่าเฉลี่ยความบ่อยครั้ง พบว่า กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมา คือ หนังสือพิมพ์ และวิทยุ ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจากสื่ออินเทอร์เน็ตน้อยที่สุด

จากการเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจากโทรทัศน์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างระบุว่าเปิดรับสื่อโทรทัศน์เป็นประจำ ร้อยละ 57.8 รองลงมา คือ ร้อยละ 27.8 เปิดรับสื่อโทรทัศน์ค่อนข้างบ่อยครั้ง ร้อยละ 8.9 ตอบว่าเปิดรับสื่อโทรทัศน์ไม่บ่อยนัก และร้อยละ 5.0 เปิดรับสื่อโทรทัศน์นานๆครั้ง

ส่วนการเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจากหนังสือพิมพ์ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 35.6 ระบุว่าเปิดรับค่อนข้างบ่อยครั้ง รองลงมา คือ ร้อยละ 27.2 เปิดรับหนังสือพิมพ์เป็นประจำ ร้อยละ 20.6 ตอบว่าเปิดรับหนังสือพิมพ์ไม่บ่อยนัก และร้อยละ 15.6 เปิดรับหนังสือพิมพ์นานๆครั้ง

ทางด้านสื่อบุคคล พบว่า ร้อยละ 37.8 มีการพูดคุยกับคนในครอบครัวไม่บ่อยนัก รองลงมา ร้อยละ 22.2 ระบุว่ามีการพูดคุยกับบุคคลในครอบครัวบ่อยครั้ง ร้อยละ 21.7 ตอบว่าได้พูดคุยกับคนในครอบครัวเป็นประจำ และร้อยละ 18.9 บอกว่า พูดคุยกับคนในครอบครัวนานๆ ครั้ง

สำหรับการไปฟังการปราศรัยหาเสียงในสถานที่ต่างๆ พบว่า โดยเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่างไม่เคยไปฟังเลยหรือไปฟังนานๆครั้งเป็นส่วนใหญ่ (ค่าเฉลี่ยรวม 1.63) มีเพียงร้อยละ 6.1 เท่านั้นที่ไปฟังการปราศรัยหาเสียงเป็นประจำหรือค่อนข้างบ่อยครั้ง ดังรายละเอียดในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยในการเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการ
กรุงเทพมหานครจากสื่อต่างๆ

การเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งจากสื่อต่างๆ	ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้ง					ค่าเฉลี่ย ความ บ่อย
	ไม่เคยเลย	นานๆครั้ง	หลายครั้งแต่ ไม่บ่อยนัก	ค่อนข้าง บ่อยครั้ง	เป็นประจำ (บ่อยมาก)	
หนังสือพิมพ์	2 (1.1)	28 (15.6)	37 (20.6)	64 (35.6)	49 (27.2)	3.74
นิตยสาร	37 (20.6)	64 (35.6)	51 (28.3)	17 (9.4)	11 (6.1)	2.43
วิทยุ	4 (2.2)	25 (13.9)	45 (25.0)	70 (38.9)	36 (20.0)	3.61
โทรทัศน์	1 (0.6)	9 (5.0)	16 (8.9)	50 (27.8)	104 (57.8)	4.37
ใบปลิว / แผ่นพับ	26 (14.4)	67 (37.2)	36 (20.0)	29 (16.1)	22 (12.2)	2.74
แผ่นปิด (ป้ายโฆษณา ข้างถนน , ข้างรถ)	6 (3.3)	42 (23.3)	36 (20.0)	46 (25.6)	50 (27.8)	3.53
เคเบิลทีวี	97 (53.9)	37 (20.6)	26 (13.9)	14 (7.8)	7 (3.9)	1.88
อินเตอร์เน็ต	148 (82.2)	24 (13.3)	7 (3.9)	- (-)	1 (0.6)	1.23
ฟังการหาเสียงของผู้ สมัครในสถานที่ต่างๆ	105 (58.3)	53 (29.4)	11 (6.1)	6 (3.3)	5 (2.8)	1.63
การพูดคุยกับหัวหน้า นักการเมือง	145 (80.6)	20 (11.1)	6 (3.3)	6 (3.3)	3 (1.7)	1.32
การพูดคุยกับคนใน ครอบครัว	7 (3.9)	34 (18.9)	59 (37.8)	41 (22.2)	39 (21.7)	3.42

“ ตาราง (มีต่อ) ”

การเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งจากสื่อต่างๆ	ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้ง					ค่าเฉลี่ย
	ไม่เคยเลย	นานๆครั้ง	หลายครั้งแต่ ไม่บ่อยนัก	ค่อนข้าง บ่อยครั้ง	เป็นประจำ (บ่อยมาก)	ความ บ่อย
การพูดคุยกับเพื่อนฝูง / คนรู้จัก	8 (4.4)	44 (24.4)	48 (26.7)	45 (25.0)	35 (19.4)	3.31
สื่ออื่นๆ	180 (100)	- -	- -	- -	- -	1.00

หมายเหตุ : ค่าเฉลี่ยความบ่อย 1 = ไม่เคยเลย 2 = นานๆครั้ง 3 = ไม่บ่อยนัก
4 = ค่อนข้างบ่อย 5 = บ่อยมาก

เหตุผลที่เปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างติดตามการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือกมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 3.83 จากนั้นนักความสำคัญของเหตุผลสูงสุด 5 และน้ำหนักต่ำสุด 1) รองลงมา คือ ติดตามการรณรงค์เพื่อทราบนโยบายของผู้สมัคร (ค่าเฉลี่ย = 3.78) เพื่อให้รู้จักผู้สมัครดีขึ้น (ค่าเฉลี่ย = 3.38) และเพื่อสนับสนุนใครบางคนให้แพ้ / ชนะ (ค่าเฉลี่ย = 3.07) ทั้งนี้เป็นเหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างให้น้ำหนักสำคัญพอสมควร (ปานกลาง) สำหรับเหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างให้น้ำหนักของความสำคัญน้อยที่สุด คือ การติดตามการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเพื่อฆ่าเวลา (ค่าเฉลี่ย = 1.64)

กลุ่มตัวอย่างที่ติดตามการรณรงค์เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ ร้อยละ 34.4 คิดว่าเป็นเหตุผลที่สำคัญมากและสำคัญมากที่สุด รองลงมา คือ ร้อยละ 21.7 ที่เห็นว่าเป็นเหตุผลสำคัญพอสมควร (ปานกลาง) และร้อยละ 7.8 เห็นว่าเป็นเหตุผลที่มีความสำคัญน้อย

ตารางที่ 8 แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยน้ำหนักของเหตุผลในการเปิดรับข่าวสารการ
รณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

เหตุผลในการติดตามการ รณรงค์หาเสียง	น้ำหนักของเหตุผลที่เปิดรับข่าวสารการเลือกตั้ง					ค่าเฉลี่ย
	ไม่ใช่เหตุผล	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	
เพื่อให้เป็นคนทันสมัย / ทันต่อเหตุการณ์	15 (8.3)	19 (10.6)	75 (41.7)	47 (26.1)	24 (13.3)	3.24
เพื่อให้รู้จักผู้สมัครดีขึ้น	7 (3.9)	19 (10.6)	73 (40.6)	61 (33.9)	20 (11.1)	3.38
เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการ ตัดสินใจเลือก	7 (3.9)	14 (7.8)	39 (21.7)	62 (34.4)	62 (34.4)	3.83
เพื่อทราบนโยบายของผู้ สมัคร	3 (1.7)	11 (6.1)	55 (30.6)	65 (36.1)	46 (25.6)	3.78
ติดตามข่าวเพราะชอบผู้ สมัครบางคนเป็นพิเศษ	19 (10.6)	40 (22.2)	64 (35.6)	38 (21.1)	19 (10.6)	2.99
ชอบนโยบายของผู้สมัคร บางคนเป็นพิเศษ	18 (10.0)	28 (15.6)	70 (38.9)	44 (24.4)	20 (11.1)	3.11
เพื่อรู้ผู้สมัครบางคนให้ ชนะหรือแพ้	39 (21.7)	20 (11.1)	42 (23.3)	51 (28.3)	28 (15.6)	3.07
เพื่อฆ่าเวลา	98 (54.4)	52 (28.9)	27 (15.0)	3 (1.7)	- (-)	1.64
เพื่อความมั่นใจ / ความ สนใจ	85 (47.2)	45 (25.0)	33 (18.3)	12 (6.7)	5 (2.8)	1.93
อื่น ๆ	180 (100)	- (-)	- (-)	- (-)	- (-)	1.00

หมายเหตุ : ค่าเฉลี่ยน้ำหนักของเหตุผล 1 = ไม่เป็นเหตุผลเลย 2 = เป็นเหตุผลน้อย

3 = เป็นเหตุผลปานกลาง 4 = เป็นเหตุผลมาก 5 = เป็นเหตุผลมากที่สุด

5. ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง

จากการศึกษา พบว่า โดยเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความรู้ความเข้าใจทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 6.4) ทั้งนี้ประมาณครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่าง(ร้อยละ 56.6) มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระดับปานกลาง ซึ่งได้คะแนนระหว่าง 5 คะแนน ถึง 7 คะแนน จากคะแนนเต็ม 11 คะแนน รองลงมา คือ ร้อยละ 26.7 จะเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองสูง ซึ่งได้คะแนนระหว่าง 8 คะแนน ถึง 11 คะแนน และร้อยละ 16.7 เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองต่ำ ซึ่งได้คะแนนระหว่าง 1 คะแนน ถึง 4 คะแนน ดังรายละเอียดในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แสดงจำนวน ร้อยละการจัดกลุ่มของความรู้ความเข้าใจทางการเมือง

ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง	จำนวน	ร้อยละ
สูง (8 คะแนน ถึง 11 คะแนน *)	48	26.7
กลาง (5 คะแนน ถึง 7 คะแนน *)	102	56.6
ต่ำ (1 คะแนน ถึง 4 คะแนน *)	30	16.7
รวม	180	100

* จากคะแนนเต็ม = 11

หมายเหตุ: คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด = 6.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.80

ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในแต่ละประเด็น

ในคำถามของแบบทดสอบจำนวน 11 ข้อ พบว่า คำถามที่มีผู้ตอบถูกมากที่สุด คือ คำถามในเรื่องของนโยบายทำกรุงเทพมหานครให้เล็กลงเป็นนโยบายของใคร ซึ่งมีผู้ตอบถูกมากที่สุดถึง ร้อยละ 82.2 รองลงมา ร้อยละ 81.1 ตอบคำถามถูกในข้อที่ว่า ใครเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎรในสมัยรัฐบาลนายกรัฐมนตรี บรรหาร ศิลปอาชา ส่วนคำถามที่มีผู้ตอบถูกน้อยที่สุด คือ การลงมติไม่ไว้วางใจต้องได้คะแนนเสียงเท่าไรจึงจะถือว่าชนะ หรือได้รับความไว้วางใจ ซึ่งคำถามในข้อนี้มีผู้ตอบผิดเป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 83.3 และคำถามที่กลุ่มตัวอย่างตอบผิดมากเป็นอันดับสอง คือ ผู้สมัครจะต้องจ่ายเงินเป็นค่าธรรมเนียมในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเท่าไร ซึ่งมีผู้ตอบผิดถึงร้อยละ 67.8 ดังรายละเอียดในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนและร้อยละความรู้ความเข้าใจทางการเมืองจำแนกเป็นรายข้อ

ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง	ตอบถูก	ตอบผิด	รวม
การปกครองของไทยได้กำหนดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนให้อยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ	137 (76.1)	43 (23.9)	180 (100)
นายกรัฐมนตรีของไทยจะต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	125 (69.4)	55 (30.6)	180 (100)
การอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลเมื่อวันที่ 18-20 พฤษภาคม 2538 เป็นการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล	140 (77.8)	40 (22.2)	180 (100)
การลงมติไม่ไว้วางใจ ต้องได้คะแนนเสียงมากกว่า 1 ใน 2 ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด จึงจะต้องว่าได้รับความไว้วางใจ	30 (16.7)	150 (83.3)	180 (100)
ประธานสภาผู้แทนราษฎรในสมัยรัฐบาลนายบรรหาร ศิลปอาชา คือ นาย บุญเชื้อ ประเสริฐสุวรรณ	146 (81.1)	34 (18.9)	180 (100)

“ ตาราง (มีต่อ) ”

ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง	ตอบถูก	ตอบผิด	รวม
คุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ จะต้องเป็นผู้ที่สอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	69 (38.3)	111 (61.7)	180 (100)
คุณสมบัติของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร คือ จะต้องเป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วัน	108 (60.0)	72 (40.0)	180 (100)
จำนวนเงินที่ผู้สมัครจะต้องจ่ายเป็นค่าธรรมเนียมในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร คือ 50,000 บาท	58 (32.2)	122 (67.8)	180 (100)
บุคคลที่ไม่เคยเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมาก่อน คือ นาย ธรรมบุญ เทียนเงิน	59 (32.8)	121 (67.2)	180 (100)
การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2539 มีผู้สมัครทั้งสิ้น 29 คน	133 (73.9)	47 (26.1)	180 (100)
นโยบายทำกรุงเทพให้เล็กลงเป็นนโยบายของนาย อากร ชุนตระกูล	148 (82.2)	32 (17.8)	180 (100)

6. ทักษะคติทางการเมือง

จากการศึกษา พบว่า โดยเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่างประมาณครึ่งหนึ่ง คือ ร้อยละ 48.3 มีทักษะคติทางการเมืองในระดับกลางๆ คือ ไม่ถึงกับบวกหรือลบอย่างชัดเจน รองลงมา คือ ร้อยละ 35.0 จะเป็นผู้มีทักษะคติทางการเมืองในทางบวก และร้อยละ 16.7 เป็นผู้มีทักษะคติทางการเมืองในทางลบ ดังรายละเอียดในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 แสดงจำนวน ร้อยละและการจัดกลุ่มทักษะคติทางการเมือง

ทักษะคติทางการเมือง	จำนวน	ร้อยละ
บวก (53 คะแนน ถึง 70 คะแนน *)	63	35.0
กลาง (44 คะแนน ถึง 52 คะแนน *)	87	48.3
ลบ (1 คะแนน ถึง 43 คะแนน *)	30	16.7
รวม	180	100

* จากคะแนนเต็ม = 70

หมายเหตุ: คะแนนเฉลี่ยรวมทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง = 49.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 6.4

ทัศนคติทางการเมืองในแต่ละประเด็น

ประเด็นทัศนคติทางการเมืองในเชิงบวกที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุด คือ การปกครองระบบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ดีที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.51 จากน้ำหนักความเห็นสูงสุด 5 และน้ำหนักต่ำสุด 1) ประเด็นรองลงมาที่ผู้ตอบเห็นด้วยพอสมควร คือ ประชาชนควรไปใช้สิทธิทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งในระดับก็ตาม (ค่าเฉลี่ย = 4.41) และประเด็นที่ว่านายกรัฐมนตรีจำเป็นต้องมาจากการเลือกตั้งก็เป็นประเด็นที่ผู้ตอบไม่ค่อยเห็นด้วยนักหรือผู้ตอบเห็นด้วยน้อยที่สุด

สำหรับประเด็นทัศนคติทางการเมืองในเชิงลบมากที่สุด คือ เห็นด้วยว่าการปกครองระบบประชาธิปไตยมีเสรีภาพมากเกินไปซึ่งอาจจะก่อให้เกิดความแตกแยกได้ (ค่าเฉลี่ย = 4.20) จากน้ำหนักความเห็นสูงสุด 5 และน้ำหนักต่ำสุด 1) ประเด็นรองลงมาที่ผู้ตอบเห็นด้วยในระดับปานกลาง คือ การเมืองไทยถึงทางตันแล้ว สมควรที่จะมีการปฏิวัติเกิดขึ้น (ค่าเฉลี่ย = 3.41) และประเด็นที่ว่าพรรคการเมืองในปัจจุบันขาดคุณภาพก็เป็นประเด็นหนึ่งที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยน้อยแต่ก็ไม่มากนัก (ค่าเฉลี่ย = 2.22) ดังรายละเอียดในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของทัศนคติทางการเมือง

ทัศนคติทางการเมือง ในเชิงบวก	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่ค่อยเห็น ด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย พอสมควร	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ค่าเฉลี่ย
การปกครองระบอบ ประชาธิปไตยเป็นการ ปกครองที่ดีที่สุด	- -	5 (2.8)	11 (6.1)	51 (28.3)	113 (62.8)	4.51
ประชาชนควรไปใช้สิทธิ เลือกตั้งทุกครั้งที่มีการ เลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นการ เลือกตั้งในระดับใด	5 (2.8)	8 (4.4)	13 (7.2)	33 (18.3)	121 (67.2)	4.42
ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ควรมาจากการ เลือกตั้งมากกว่าการแต่งตั้ง	6 (3.3)	8 (4.4)	22 (12.2)	36 (20.0)	108 (60.0)	4.29
การเมืองไทยควรมีการ ปฏิรูปทางการเมืองอย่าง เร่งด่วน	6 (3.3)	9 (5.0)	26 (14.4)	59 (32.8)	80 (44.4)	4.10
เมื่อเกิดปัญหาและข้อขัด แย้งต่างๆในระบบประ ชาธิปไตยต้องสามารถ ตกลงกันได้โดยสันติวิธี	6 (3.3)	17 (9.4)	16 (8.9)	70 (38.9)	71 (39.4)	4.01
การเลือกตั้งผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร สามารถช่วยแก้ปัญหา กรุงเทพมหานครได้	11 (6.1)	18 (10.0)	63 (35.0)	53 (29.4)	35 (19.4)	3.46
นายกรัฐมนตรีจำเป็น ต้องมาจากการเลือกตั้ง	16 (8.9)	29 (16.1)	22 (12.2)	41 (22.8)	72 (40.0)	2.32

“ ตาราง (มีต่อ) ”

ทัศนคติทางการเมือง ในเชิงลบ	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่ค่อยเห็น ด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย พอสมควร	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ค่าเฉลี่ย
การปกครองระบบประชาธิปไตยมีเสรีภาพมากเกินไป ทำให้เกิดความแตกแยก	5 (2.8)	13 (7.2)	18 (10.0)	48 (26.7)	96 (53.3)	4.20
การเมืองไทยถึงทางตันแล้วควรมีการปฏิวัติ	21 (11.7)	31 (17.2)	37 (20.6)	36 (20.0)	55 (30.6)	3.41
การเลือกตั้งไม่ก่อให้เกิดผลประโยชน์อะไร ทั้งยังเป็นภาระสิ้นเปลืองงบประมาณแผ่นดินโดยใช่เหตุ	23 (12.8)	31 (17.2)	33 (18.3)	46 (25.6)	47 (26.1)	3.35
รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งทำเพื่อประโยชน์ของคนบางกลุ่มเท่านั้น ไม่ได้สนใจที่จะทำตามความต้องการของประชาชน	36 (20.0)	44 (24.4)	52 (28.9)	23 (12.8)	24 (13.3)	2.73
การเมืองเป็นเรื่องสกปรก / น้ำเน่า / แย่งชิงผลประโยชน์	40 (22.2)	55 (30.6)	36 (20.0)	32 (17.8)	17 (9.4)	2.62
นักการเมืองส่วนใหญ่ฉ้อโกงเข้ามา	54 (30.0)	55 (30.6)	46 (25.6)	15 (8.3)	10 (5.6)	2.29
พรรคการเมืองในปัจจุบันขาดคุณภาพ	51 (28.3)	66 (36.7)	41 (22.8)	16 (8.9)	6 (3.3)	2.22

หมายเหตุ : ค่าเฉลี่ยความเห็น 1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 2 = ไม่ค่อยเห็นด้วย
3 = ไม่แน่ใจ 4 = เห็นด้วยพอสมควร 5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง

7. การมีส่วนร่วมทางการเมือง

จากการศึกษา พบว่า ประมาณกว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างหรือร้อยละ 54.4 มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง รองลงมา คือ ร้อยละ 26.7 จะเป็นผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองสูง และร้อยละ 16.7 เป็นผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ ดังรายละเอียดในตาราง 13

ตารางที่ 13 แสดงจำนวน ร้อยละและการจัดกลุ่มการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	จำนวน	ร้อยละ
สูง (14 คะแนน ถึง 18 คะแนน *)	34	18.9
กลาง (11 คะแนน ถึง 13 คะแนน *)	98	54.4
ต่ำ (1 คะแนน ถึง 10 คะแนน *)	48	26.7
รวม	180	100

* จากคะแนนเต็ม = 18

หมายเหตุ : คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด = 12.0 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.7

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะต่างๆ

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากที่สุด จะว่าจะเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาเขต (ร้อยละ 64.4) การเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร (ร้อยละ 56.7) และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ร้อยละ 43.3) รองลงมา คือ การช่วยเหลือนักการเมืองหรือพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (ร้อยละ 16.7) การเขียนจดหมาย บทความ หรือโทรศัพท์แสดงความคิดเห็นทางสื่อมวลชน (ร้อยละ 11.7) และการร่วมชุมนุมประท้วงทางการเมือง เป็นต้น ดังรายละเอียดในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ในลักษณะต่างๆ

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ไม่เคย / ไม่เป็น / ไม่ไป	เคยทำ / เคย เป็น / เคยไป	รวม
เขียนจดหมาย , บทความ , โทรศัพท์ แสดงความคิดเห็นทางสื่อมวลชน	159 (88.3)	21 (11.7)	180 (100)
บริจาคเงิน หรือสิ่งของให้นักการเมือง / พรรคการเมือง	164 (91.1)	16 (8.9)	180 (100)
ช่วยเหลือนักการเมือง / พรรคการเมือง รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง	150 (83.3)	30 (16.7)	180 (100)
ร่วมเดินขบวน / ชุมนุมประท้วงทางการเมือง	160 (88.9)	20 (11.1)	180 (100)
เป็นสมาชิกพรรคการเมืองพรรคใดพรรค หนึ่ง	177 (98.3)	3 (1.7)	180 (100)
เป็นสมาชิกกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการเมือง	173 (96.1)	7 (3.9)	180 (100)
ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้ แทนราษฎรครั้งล่าสุด	102 (56.7)	78 (43.3)	180 (100)
ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภา เขตครั้งล่าสุด	64 (35.6)	116 (64.4)	180 (100)
ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภา กรุงเทพมหานครครั้งล่าสุด	78 (43.3)	102 (56.7)	180 (100)

8. พฤติกรรมการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

สัดส่วนผู้ไปและไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 61.7 ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 และร้อยละ 38.3 ไม่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ดังรายละเอียดในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 แสดงจำนวนและร้อยละของการไปและไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

พฤติกรรมการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	จำนวน	ร้อยละ
ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียง	111	61.7
ไม่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียง	69	38.3
รวม	180	100

ระดับความตั้งใจไปหรือไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

จากการศึกษา พบว่า ร้อยละ 45.0 ของกลุ่มตัวอย่างที่ไปลงคะแนนเสียงเป็นกลุ่มที่มีความตั้งใจแน่วแน่ว่าจะไปลงคะแนนเสียงให้ได้ตั้งแต่ตอนแรก รองลงมา ร้อยละ 9.5 คือ กลุ่มตัวอย่างที่ลังเลใจ แต่ก็เปลี่ยนใจไปในที่สุด และร้อยละ 7.2 คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีความตั้งใจว่าจะไม่ไปตั้งแต่ตอนแรก แต่ก็เปลี่ยนใจไปในที่สุด

ทางด้านกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ไปลงคะแนนเสียง พบว่า ร้อยละ 14.4 เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ตั้งใจตั้งแต่ตอนแรกว่าจะไม่ไปแน่นอน รองลงมาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีการเปลี่ยนใจ กล่าวคือ ร้อยละ 13.3 ของกลุ่มตัวอย่างมีการลังเลใจ แต่ก็เปลี่ยนใจไม่ไปในที่สุด และร้อยละ 10.6 คือกลุ่มตัวอย่างที่มีความตั้งใจจะไป แต่ก็เปลี่ยนใจไม่ไป ดังรายละเอียดในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความตั้งใจในการไปหรือไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ระดับความตั้งใจที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มไม่ไปลงคะแนนเสียง		
ตั้งใจไม่ไปตั้งแต่ตอนแรก	26	14.4
ตั้งใจจะไปแต่ก็เปลี่ยนใจไม่ไป	19	10.6
ลังเลไม่แน่ใจ แต่ก็เปลี่ยนใจไม่ไป	24	13.3
รวม	69	38.3
กลุ่มไปลงคะแนนเสียง		
ตั้งใจแน่วแน่ว่าจะไปให้ได้ตั้งแต่ตอนแรก	81	45.0
ตั้งใจแน่วแน่ว่าจะไม่ไปในตอนแรก แต่ก็เปลี่ยนใจไปในที่สุด	17	9.5
ลังเลไม่แน่ใจ แต่ก็เปลี่ยนใจไปในที่สุด	13	7.2
รวม	111	61.7
รวม	180	100

อิทธิพลของสื่อต่อการตัดสินใจ

จากการศึกษา พบว่า โทรทัศน์เป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.20 จากน้ำหนักของอิทธิพลสูงสุด 5 และน้ำหนักต่ำสุด 1) สำหรับสื่อที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเป็นอันดับรองลงไปหรือสื่อที่มีอิทธิพลพอสมควร(ปานกลาง) ได้แก่ วิทย์ (ค่าเฉลี่ย = 3.77) พ่อแม่ (ค่าเฉลี่ย = 3.48) และพี่น้อง /ญาติในครอบครัว (ค่าเฉลี่ย = 3.41) และหนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย = 3.28) ส่วนใบปลิว / แผ่นพับ (ค่าเฉลี่ย = 2.87) ครูอาจารย์ (ค่าเฉลี่ย = 2.53) และนิตยสารถือว่าเป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจน้อยมาก นอกจากนี้อินเทอร์เน็ต (ค่าเฉลี่ย = 1.77) ถือว่าเป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจน้อยที่สุด ดังรายละเอียดในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยอิทธิพลของสื่อที่มีต่อการตัดสินใจไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

อิทธิพลของสื่อที่มีต่อการตัดสินใจ	ไม่มีเลย	มีผลน้อย	ปานกลาง	มีผลมาก	มีผลมากที่สุด	ค่าเฉลี่ย
หนังสือพิมพ์	10 (5.6)	30 (16.7)	8 (4.4)	45 (25.0)	18 (10.0)	3.28
นิตยสาร	19 (10.6)	47 (26.1)	19 (10.6)	21 (11.7)	5 (2.8)	2.51
โทรทัศน์	6 (3.3)	10 (5.6)	2 (1.1)	31 (17.2)	62 (34.4)	4.20
วิทย์	7 (3.9)	12 (6.7)	7 (3.9)	58 (32.2)	27 (15.0)	3.77
ใบปลิว / แผ่นพับ	26 (14.4)	27 (15.0)	11 (6.1)	29 (16.1)	18 (10.0)	2.87
แผ่นปิด / ป้ายโฆษณา	14 (7.8)	30 (16.7)	8 (4.4)	38 (21.1)	20 (11.1)	3.15

อิทธิพลของสื่อที่มีต่อ การตัดสินใจ	ไม่มีเลย	มีผลน้อย	ปานกลาง	มีผลมาก	มีผลมาก ที่สุด	ค่าเฉลี่ย
เคเบิลทีวี	46 (25.6)	22 (12.2)	16 (8.9)	23 (12.8)	4 (2.2)	2.25
อินเทอร์เน็ต	69 (38.3)	12 (6.7)	18 (10.0)	11 (6.1)	1 (0.6)	1.77
พ่อแม่	8 (4.4)	25 (13.9)	10 (5.6)	42 (23.3)	26 (14.4)	3.48
พี่น้อง /ญาติใน ครอบครัว	9 (5.0)	29 (16.1)	5 (2.8)	44 (24.4)	24 (13.3)	3.41
ครู - อาจารย์	36 (20.0)	21 (11.7)	17 (9.4)	33 (18.3)	4 (2.2)	2.53
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้า หน้าที่ของทางราชการ	53 (29.4)	25 (13.9)	12 (6.7)	17 (9.4)	4 (2.2)	2.05
อื่นๆ	111 (61.7)	- -	- -	- -	- -	1.00

หมายเหตุ มีตัวอย่างทั้งหมด 69 คนที่ไม่ตอบในข้อนี้ เพราะเป็นบุคคลที่ไม่ไปลงคะแนน
เสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ค่าเฉลี่ยของอิทธิพลต่อการตัดสินใจ : 1 = ไม่มีผลเลย 2 = มีผลน้อย

3 = มีผลปานกลาง 4 = มีผลมาก 5 = มีผลมากที่สุด

เหตุผลจูงใจไปลงคะแนนเสียง

จากค่าเฉลี่ยเหตุผลที่ผู้ตอบเห็นว่าจูงใจให้ตนไปลงคะแนนเสียงมากที่สุด คือ ความต้องการไปใช้สิทธิ (ค่าเฉลี่ย = 4.35 จากนั้นนักความสำคัญของเหตุผลสูงสุด 5 และน้ำหนักต่ำสุด 1) รองลงมาคือ เพื่อต้องการสนับสนุนการปกครองระบบประชาธิปไตย (ค่าเฉลี่ย = 4.14) และสนับสนุนการมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่มาจากการเลือกตั้ง (ค่าเฉลี่ย = 4.12) ทั้งนี้ผู้ตอบให้น้ำหนักความสำคัญในเหตุผลดังกล่าวในระดับมาก

เหตุผลในระดับปานกลางที่จูงใจให้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง คือ เป็นเพราะสนใจกิจกรรมทางการเมืองและสนใจกิจกรรมการเลือกตั้งอยู่แล้ว (ค่าเฉลี่ย = 3.59) รองลงมา คือ เพื่อสนับสนุนนโยบายของผู้สมัคร / พรรคการเมือง (ค่าเฉลี่ย = 3.32) และเหตุผลจากการเชิญชวนของสื่อมวลชน (ค่าเฉลี่ย = 3.06) สำหรับเหตุผลจากการเชิญชวนของ ครู - อาจารย์ หรือคนรู้จัก (ค่าเฉลี่ย = 2.79) เหตุผลการลัทธิหรือเชียร์ให้ผู้สมัครบางคนชนะ (ค่าเฉลี่ย = 2.68) และเหตุผลในการเดินทางไปยังหน่วยเลือกตั้งสะดวก (ค่าเฉลี่ย = 2.48) เหล่านี้ถือว่าเป็นเหตุผลที่จูงใจให้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในระดับน้อย นอกจากนี้เหตุผลที่จูงใจไปลงคะแนนเสียงน้อยที่สุด คือ การที่ผู้สมัครผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง (ค่าเฉลี่ย = 1.26) ดังรายละเอียดในตารางที่ 18

ตารางที่ 18 แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของเหตุผลในการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

เหตุผลที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	ไม่ใช่เหตุผล	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	ค่าเฉลี่ย
เนื่องจากการเชิญชวนจากสื่อมวลชน	16 (8.9)	18 (10.0)	29 (16.1)	39 (21.7)	9 (5.0)	3.06
เนื่องจากการเชิญชวนของบุคคลอื่น เช่น ครู - อาจารย์ หรือคนรู้จัก	18 (10.0)	27 (15.0)	32 (17.8)	28 (15.6)	6 (3.3)	2.79
ต้องการไปใช้สิทธิ	2 (1.1)	5 (2.8)	10 (5.6)	29 (16.1)	65 (36.1)	4.35
ต้องการสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย	1 (0.6)	4 (2.2)	24 (13.3)	32 (17.8)	50 (27.8)	4.14
สนับสนุนนโยบายของผู้สมัคร / พรรคการเมือง	10 (5.6)	16 (8.9)	38 (21.1)	23 (12.8)	24 (13.3)	3.32
สนับสนุนการมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่มาจากการเลือกตั้ง	6 (3.3)	3 (1.7)	21 (11.7)	23 (12.8)	58 (32.2)	4.12
สนใจกิจกรรมทางการเมือง กิจกรรมการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครอยู่แล้ว	4 (2.2)	11 (6.1)	41 (22.8)	26 (14.4)	29 (16.1)	3.59
มีความสัมพันธ์ส่วนตัว กับนักการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง	92 (51.1)	9 (5.0)	8 (4.4)	1 (0.6)	1 (0.6)	1.29
เนื่องจากการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้ง	93 (51.7)	11 (6.1)	5 (2.8)	- (-)	2 (1.1)	1.26
ว่างไม่มีอะไรทำ	81 (45.0)	12 (6.7)	10 (5.6)	4 (2.2)	4 (2.2)	1.54

“ ตาราง (มีต่อ) ”

เหตุผลที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	ไม่ใช่เหตุผล	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	ค่าเฉลี่ย
เดินทางไปยังหน่วยเลือกตั้งสะดวก	41 (22.8)	20 (11.1)	19 (10.6)	18 (10.0)	13 (7.2)	2.48
กลัวเขย	75 (41.7)	14 (7.8)	14 (7.8)	5 (2.8)	3 (1.7)	1.62
เพื่อลุ้นเชียร์ให้ผู้สมัครบางคนชนะ	46 (25.6)	7 (3.9)	14 (7.8)	25 (13.9)	19 (10.6)	2.68
กลัวผู้สมัครบางคนชนะ	55 (30.6)	9 (5.0)	12 (6.7)	16 (8.9)	19 (10.6)	2.41
อื่นๆ	2 (1.1)	- -	1 (0.6)	- -	- -	1.00

หมายเหตุ มีตัวอย่างทั้งหมด 69 คนที่ไม่ตอบในข้อนี้ เพราะเป็นบุคคลที่ไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ค่าเฉลี่ยของน้ำหนักเหตุผล : 1 = ไม่เป็นเหตุผลเลย 2 = เป็นเหตุผลเล็กน้อย
3 = เป็นเหตุผลปานกลาง 4 = เป็นเหตุผลมาก 5 = เป็นเหตุผลมากที่สุด

เกณฑ์ในการตัดสินใจเลือก

โดยเฉลี่ยหลักเกณฑ์ในเรื่อง ผู้สมัครเป็นคนดี มีความสามารถ มีความตั้งใจจริง เป็นเกณฑ์ที่ผู้ตอบใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมากกว่าองค์ประกอบอื่นๆ (ค่าเฉลี่ย = 4.15 จากน้ำหนักสูงสุด 5 และน้ำหนักต่ำสุด 1) รองลงมา คือ หลักเกณฑ์ในเรื่องผู้สมัครมีนโยบายดี (ค่าเฉลี่ย = 3.95) และผู้สมัครไม่หาเสียงโจมตีผู้อื่น (ค่าเฉลี่ย = 3.30) ทั้งนี้ผู้ตอบให้น้ำหนักเกณฑ์ดังกล่าวในระดับปานกลาง ส่วนหลักเกณฑ์ในเรื่องผู้สมัครให้เงินเป็นเกณฑ์ที่กลุ่ม ตัวอย่างระบุว่ามือน้ำหนักน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 1.27) ดังรายละเอียดในตารางที่ 19

ตารางที่ 19 แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของหลักเกณฑ์ในการเลือกผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง

หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจ	ไม่ใช่	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	ค่าเฉลี่ย
รู้จักคุ้นเคย	75 (41.7)	13 (7.2)	17 (9.4)	4 (2.2)	2 (1.1)	1.60
เป็นญาติพี่น้องกับนักการเมือง	89 (49.4)	10 (5.6)	9 (5.0)	2 (1.1)	1 (0.6)	1.34
ผู้สมัครมีการศึกษาดี	17 (9.4)	7 (3.9)	35 (19.4)	36 (20.0)	16 (8.9)	3.24
เชื่อถือคำแนะนำ / การชี้แนะของบุคคลอื่น	31 (17.2)	29 (16.1)	36 (20.0)	11 (6.1)	4 (2.2)	2.35
ผู้สมัครให้เงิน	98 (54.4)	3 (1.7)	5 (2.8)	3 (1.7)	2 (1.1)	1.27
ผู้สมัครเป็นคนดี มีความสามารถ มีความตั้งใจจริง	2 (1.1)	4 (2.2)	19 (10.6)	36 (20.0)	50 (27.8)	4.15
ผู้สมัครมีนโยบายดี	5 (2.8)	2 (1.1)	26 (14.4)	39 (21.7)	39 (21.7)	3.95
ผู้สมัครไม่หาเสียงโจมตีผู้อื่น	15 (8.3)	15 (8.3)	24 (13.3)	36 (20.0)	21 (11.7)	3.30

“ ตาราง (มีต่อ) ”

หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจ	ไม่ใช่	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	ค่าเฉลี่ย
ผู้สมัครสังกัดพรรคการเมือง	50 (27.8)	21 (11.7)	14 (7.8)	13 (7.2)	13 (7.2)	2.26
ผู้สมัครเป็นผู้มีประสบการณ์	22 (12.2)	17 (9.4)	22 (12.2)	31 (17.2)	19 (10.6)	3.07
อื่นๆ	- -	- -	- -	- -	- -	1.00

หมายเหตุ มีตัวอย่างทั้งหมด 69 คนที่ไม่ตอบในข้อนี้ เพราะเป็นบุคคลที่ไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ค่าเฉลี่ยเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือก : 1 = ไม่มีผลเลย 2 = มีผลน้อย
3 = มีผลปานกลาง 4 = มีผลมาก 5 = มีผลมากที่สุด

สาเหตุที่ไม่ไปลงคะแนนเสียง

สาเหตุสำคัญที่กลุ่มตัวอย่างส่วนมากไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ เป็นเพราะความเบื่อหน่ายระบบการเมือง หรือนักการเมือง ทั้งนี้ผู้ตอบให้ความสำคัญของเหตุผลในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.13 จากน้ำหนักสูงสุด 5 และน้ำหนักต่ำสุด 1) รองลงมา คือ ไม่คิดว่าเลือกตั้งแล้วจะได้อะไรดีขึ้น (ค่าเฉลี่ย = 2.75) บางส่วนระบุว่าเนื่องจากการไปต่างจังหวัด (ค่าเฉลี่ย = 2.68) ติดธุระ (ค่าเฉลี่ย = 2.67) และไม่มีเวลา (ค่าเฉลี่ย = 2.36) เหตุผลดังกล่าวมีผู้ระบุน้อย และที่เป็นเหตุผลน้อยที่สุดในการไม่ไปลงคะแนนเสียง คือ การเป็นหรือไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองของผู้สมัคร (ค่าเฉลี่ย = 1.74)

ในกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ไปลงคะแนนเสียงเพราะเบื่อหน่ายระบบการเมือง / นักการเมือง ร้อยละ 9.4 ตอบว่าเป็นสาเหตุที่สำคัญพอสมควร รองลงมา คือ ร้อยละ 8.3 ตอบว่าเป็นสาเหตุที่สำคัญน้อย และร้อยละ 7.8 ระบุว่าสาเหตุที่สำคัญมาก ดังรายละเอียดในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของเหตุผลสำหรับผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียง
เลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

เหตุผลที่ไม่ไปเลือกตั้ง	ไม่ใช่	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	ค่าเฉลี่ย
ไม่สนใจกิจกรรมทางการเมือง การเลือกตั้ง	28 (15.6)	15 (8.3)	19 (10.6)	8 (4.4)	- -	2.12
ไม่มีเพื่อนไป	38 (21.1)	12 (6.7)	11 (6.1)	5 (2.8)	3 (1.7)	1.88
เมื่อนำยระบบการเมือง / นักการเมือง	9 (5.0)	15 (8.3)	17 (9.4)	14 (7.8)	14 (7.8)	3.13
เมื่อนำยการปกครองระบบ ประชาธิปไตย	30 (16.7)	11 (6.1)	20 (11.1)	3 (1.7)	5 (2.8)	2.16
ไม่คิดว่าเลือกตั้งแล้วจะได้ อะไรดีขึ้น	20 (11.1)	9 (5.0)	17 (9.4)	14 (7.8)	9 (5.0)	2.75
ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคการเมือง	47 (26.1)	9 (5.0)	3 (1.7)	4 (2.2)	6 (3.3)	1.74
ไม่รู้จักผู้สมัคร , พรรคการเมือง เป็นการส่วนตัว	42 (23.3)	14 (7.8)	3 (1.7)	3 (1.7)	7 (3.9)	1.83
ซีเกียจ / ลืม	43 (23.9)	6 (3.3)	9 (5.0)	5 (2.8)	6 (3.3)	1.91
ติดธุระ	28 (15.6)	7 (3.9)	9 (5.0)	10 (5.6)	15 (8.3)	2.67
ไปต่างจังหวัด	30 (16.7)	5 (2.8)	6 (3.3)	13 (7.2)	15 (8.3)	2.68
ไม่มีผู้สมัครที่ตนพึงพอใจ	32 (17.8)	12 (6.7)	11 (6.1)	2 (1.1)	12 (6.7)	2.28

“ ตาราง (มีต่อ) ”

เหตุผลที่ไม่ไปเลือกตั้ง	ไม่ใช่	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	ค่าเฉลี่ย
ไม่สะดวกในการเดินทางไป ยังหน่วยเลือกตั้ง	35 (19.4)	8 (4.4)	12 (6.7)	7 (3.9)	7 (3.9)	2.17
ไม่มีเวลา	35 (19.4)	5 (2.8)	6 (3.3)	15 (8.3)	8 (4.4)	2.36
รุดติด	37 (20.6)	8 (4.4)	4 (2.2)	10 (5.6)	10 (5.6)	2.25
อื่นๆ	69 (38.3)	- -	- -	- -	- -	1.00

หมายเหตุ มีตัวอย่างทั้งหมด 111 คนที่ไม่ตอบในข้อนี้ เพราะเป็นบุคคลที่ไปลงคะแนน
เสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ค่าเฉลี่ยของเหตุผล : 1 = ไม่ใช่เหตุผล 2 = เป็นเหตุผลน้อย

3 = เป็นเหตุผลปานกลาง 4 = เป็นเหตุผลมาก 5 = เป็นเหตุผลมากที่สุด

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 และการทดสอบสมมติฐานต่างๆ

1. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านประชากรกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 และการทดสอบสมมติฐานที่ 1

ผลการวิจัยที่แสดงในตารางที่ 21 เป็นความสัมพันธ์ทางสถิติของตัวแปรทางด้านประชากร อันได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และรายได้ของครอบครัวกับการไปหรือไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครของวัยรุ่นอายุ 18-19 ปี โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearsonian Correlation Coefficients) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 กล่าวว่า ปัจจัยทางด้านประชากรมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ของผู้มีอายุ 18-19 ปี

โดยมีสมมติฐานย่อยดังนี้

- 1.1. เพศชายมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมากกว่าเพศหญิง
- 1.2. ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำ
- 1.3. ผู้ที่มีระดับรายได้ของครอบครัวสูงมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่มีระดับรายได้ของครอบครัวต่ำ

ความสัมพันธ์ระหว่าง เพศ ระดับการศึกษา และระดับรายได้ของครอบครัวกับพฤติกรรม การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง มีผลดังนี้

เพศกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.01$) ที่ระดับนัยสำคัญ ($P = 0.45$) ซึ่งไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ ($P < 0.05$) แสดงว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1.1 แสดงว่าวัยรุ่นอายุ 18-19 ปีไม่ว่าจะเป็นเพศใด จะไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539

ระดับการศึกษา กับ พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.08$) ที่ระดับนัยสำคัญ ($P = 0.14$) ซึ่งไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ ($P < 0.05$) แสดงว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1.2 แสดงว่าวัยรุ่นอายุ 18-19 ปีไม่ว่าจะมีการศึกษาสูงหรือต่ำ ก็จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ไม่แตกต่างกัน

ระดับรายได้ของครอบครัว กับ พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.16$) ที่ระดับนัยสำคัญ ($P = 0.01$) ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ($P < 0.01$) นั่นคือ ระดับรายได้ของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 แต่เป็นความสัมพันธ์ที่ต่ำมาก ดังนั้นการทดสอบสมมติฐานในข้อ 1.3 นี้จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นแสดงว่า วัยรุ่นอายุ 18-19 ปีที่มีรายได้ของครอบครัวสูงจะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมากกว่าผู้ที่มีระดับรายได้ของครอบครัวต่ำ

สรุปสมมติฐานที่ 1 ส่วนใหญ่ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน มีเฉพาะรายได้ของครอบครัวเท่านั้นที่เป็นตัวแปรด้านประชากรที่มีความสัมพันธ์กับการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539

ตารางที่ 21 แสดงค่าสหสัมพันธ์ตัวแปรด้านประชากรกับการไปหรือไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539

ตัวแปรด้านประชากร	พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
1. เพศ	0.01
2. การศึกษา	0.08
3. รายได้ของครอบครัว	0.16**

หมายเหตุ * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

*** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

2. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 และการทดสอบสมมติฐานที่ 2

ผลการวิจัยที่แสดงในตารางที่ 22 เป็นความสัมพันธ์ทางสถิติของตัวแปรทางด้านพฤติกรรมการสื่อสาร อันได้แก่ การสื่อสารระหว่างบุคคลในเรื่องการเมือง การเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องการเมือง และการเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกับการไปหรือไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครของวัยรุ่นอายุ 18-19 ปี โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearsonian Correlation Coefficients) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 2 กล่าวว่า พฤติกรรมการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม
การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ของผู้มีอายุ 18-19 ปี
โดยมีสมมติฐานย่อยดังนี้

- 2.1. ผู้ที่มีระดับการสื่อสารระหว่างบุคคลในเรื่องการเมืองสูงมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมากกว่าผู้ที่มีระดับการสื่อสารระหว่างบุคคลในเรื่องการเมืองต่ำ
- 2.2. ผู้ที่มีระดับการเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องการเมืองสูงมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมากกว่าผู้ที่มีระดับการเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องการเมืองต่ำ
- 2.3. ผู้ที่มีระดับการเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสูงมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่มีระดับการเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครต่ำ

ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารระหว่างบุคคลในเรื่องการเมือง การเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องการเมือง และการเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกับพฤติกรรมการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง มีผลดังนี้

การสื่อสารระหว่างบุคคลในเรื่องการเมืองกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.03$) ที่ระดับนัยสำคัญ ($P = 0.32$) ซึ่งไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ ($P < 0.05$) แสดงว่า การสื่อสารระหว่างบุคคลในเรื่องการเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จึงไม่เป็นไปตาม

สมมติฐานข้อที่ 2.1 แสดงว่าวัยรุ่นอายุ 18-19 ปีไม่ว่าจะมีการสื่อสารระหว่างบุคคลในเรื่องการเมืองในระดับใดก็ตาม จะไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539

การเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องการเมืองกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.02$) ที่ระดับนัยสำคัญ ($P = 0.39$) ซึ่งไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ ($P < 0.05$) แสดงว่า การเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องการเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2.2 แสดงว่าวัยรุ่นอายุ 18-19 ปีไม่ว่าจะมีการเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องการเมืองสูงหรือต่ำ ก็จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ไม่แตกต่างกัน

การเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.01$) ที่ระดับนัยสำคัญ ($P = 0.45$) ซึ่งไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ ($P < 0.05$) แสดงว่า การเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2.3 นั้นแสดงว่า วัยรุ่นอายุ 18-19 ปีไม่ว่าจะเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในระดับใด จะไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539

สรุปสมมติฐานที่ 2 ปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยโดยพบว่า ตัวแปรด้านการสื่อสารไม่มีความสัมพันธ์กับการไปหรือไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่อย่างใด

ตารางที่ 22 แสดงค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรด้านพฤติกรรมสื่อสารกับการไปหรือไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539

ตัวแปรด้านพฤติกรรมสื่อสาร	พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
1. การสื่อสารระหว่างบุคคลในเรื่องการเมือง	0.03
2. การเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องการเมือง	0.02
3. การเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	0.01

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการเมืองกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 และการทดสอบสมมติฐานที่ 3
ผลการวิจัยที่แสดงในตารางที่ 23 เป็นความสัมพันธ์ทางสถิติของตัวแปรทางการเมือง
อันได้แก่ ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ทศนคติทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง
เมืองกับการไปหรือไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครของวัยรุ่นอายุ 18-19
ปี โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearsonian Correlation Coefficients)
ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 3 กล่าวว่า ปัจจัยทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการไป
ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ของผู้มีอายุ 18-19 ปี

โดยมีสมมติฐานย่อยดังนี้

- 3.1. ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองสูงมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียง
เลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมากกว่าผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจทาง
การเมืองต่ำ
- 3.2. ผู้ที่มีทัศนคติทางการเมืองในเชิงบวกมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือก
ตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมากกว่าผู้ที่มีทัศนคติทางการเมืองในเชิงลบ
- 3.3. ผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
มากกว่าผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ทศนคติทางการเมือง และการมี
ส่วนร่วมทางการเมืองกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง มีผลดังนี้

ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการ
กรุงเทพมหานครมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.20$) ที่ระดับนัยสำคัญ ($P = 0.01$) แสดงว่า
ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการ
กรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ($P < 0.01$) ซึ่งเป็น
ไปตามสมมติฐานข้อที่ 3.1 กล่าวคือ วัยรุ่นอายุ 18-19 ปีที่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองสูงมี
แนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 มาก
กว่าผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองต่ำ

ทัศนคติทางการเมืองกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
มหานครมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = -0.02$) ที่ระดับนัยสำคัญ ($P = 0.38$) ซึ่งไม่มีนัยสำคัญ
ที่ระดับ ($P < 0.05$) แสดงว่า ทัศนคติทางการเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนน
เสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3.2 แสดงว่าวัยรุ่น
อายุ 18-19 ปีไม่ว่าจะมีทัศนคติทางการเมืองบวกหรือลบ ก็จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่า
ราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ไม่แตกต่างกัน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
มหานครมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.40$) ที่ระดับนัยสำคัญ ($P = 0.00$) นั่นคือ ระดับการ
มีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการ
กรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ($P < 0.001$) ซึ่งเป็นไป
ตามสมมติฐานข้อที่ 3.3 นั่นคือ วัยรุ่นอายุ 18-19 ปีที่มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงจะไปลงคะแนน
เสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 มากกว่าวัยรุ่นอายุ
18-19 ปีที่มีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ

สรุปสมมติฐานที่ 3 พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้เป็นส่วนใหญ่ คือ ความรู้
ความเข้าใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับไปลงคะแนนเสียง
เลือกตั้ง ยกเว้น ตัวแปรทางด้านทัศนคติทางการเมืองที่พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับไปลงคะแนน
เสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 23 แสดงค่าสหสัมพันธ์ตัวแปรทางการเมืองกับการไปหรือไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539

ตัวแปรทางการเมือง	พฤติกรรมการลงคะแนน เสียงเลือกตั้ง
1. ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง	0.20**
2. ทัศนคติทางการเมือง	- 0.02
3. การมีส่วนร่วมทางการเมือง	0.40***

หมายเหตุ * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

*** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

สรุป ผลจากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางด้านประชากร พฤติกรรมการสื่อสาร และปัจจัยทางการเมืองกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 สรุปได้ว่า สมมติฐานต่างๆได้รับการยืนยันเพียงบางส่วนเท่านั้น กล่าวคือ ในบรรดาปัจจัยหรือตัวแปรทุกตัวที่ศึกษานั้น มีเพียงการมีส่วนร่วมทางการเมือง ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง และรายได้ของครอบครัวเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

สำหรับตัวแปรทางด้านเพศ ระดับการศึกษา ระดับการสื่อสารระหว่างบุคคลในเรื่องการเมือง การเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องการเมือง การเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และทัศนคติทางการเมือง พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเลย ดังรายละเอียดในตารางที่ 24

ตารางที่ 24 แสดงค่าสหสัมพันธ์ตัวแปรต่างๆกับการไปหรือไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ตัวแปรต่างๆ	พฤติกรรมการไปลง คะแนนเสียงเลือกตั้ง
1. เพศ	0.01
2. การศึกษา	0.08
3. รายได้ของครอบครัว	0.16**
4. การสื่อสารระหว่างบุคคลในเรื่องการเมือง	0.03
5. การเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องการเมือง	0.02
6. การเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	0.01
7. ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง	0.20**
8. ทัศนคติทางการเมือง	-0.02
9. การมีส่วนร่วมทางการเมือง	0.40***

หมายเหตุ * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

*** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

4. การหาลำดับความสำคัญของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการทำนายพฤติกรรมการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ของวัยรุ่นอายุ 18 - 19 ปี และการทดสอบสมมติฐานที่ 4

ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และค่าการทำนายของตัวแปร 9 ตัว

ผลการวิจัยที่แสดงในตารางที่ 25 เป็นการหาค่าในการพยากรณ์ของตัวแปรที่จะเป็นตัวทำนายพฤติกรรมการไปหรือไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครของผู้มีอายุ 18-19 ปี โดยพิจารณาจากคะแนนมาตรฐานของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์สูงสุดใน 9 ตัว คือ การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Beta = 0.40) รองลงมาคือ ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง (Beta = 0.22) และรายได้ของครอบครัว (Beta = 0.10)

เมื่อนำตัวแปรทั้ง 9 ตัว มาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรทั้ง 9 ตัวร่วมกันมีความสัมพันธ์กับการไปหรือไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในระดับปานกลาง (Multiple R = 0.48) และค่า $R^2 = 0.23$ นั่นคือ ตัวแปรทั้ง 9 ตัวร่วมกันสามารถอธิบายพฤติกรรมการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้เพียง 23 %

ตารางที่ 25 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การทำนายของตัวแปรแบบ Partial

ตัวแปร	คะแนนมาตรฐาน ของค่าสัมประสิทธิ์ (Beta)	อันดับที่
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	0.40	1
ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง	0.22	2
รายได้ของครอบครัว	0.10	3
เพศ	0.08	4
การเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าฯกทม.	0.07	5
การพูดคุยกับบุคคลอื่นในเรื่องการเมือง	-0.06	6
การเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องทางการเมือง	-0.04	7
ทัศนคติทางการเมือง	0.02	8
การศึกษา	-0.02	9
Multiple R = 0.48		
R square = 0.23		

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 4 กล่าวว่า ปัจจัยทางด้านการสื่อสารทั้งการสื่อสารระหว่างบุคคล และการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนในเรื่องการเมือง เป็นตัวแปรที่มีน้ำหนักในการทำนายพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ของผู้มีอายุ 18-19 ปีมากกว่า ตัวแปรอื่นๆ

การหาลำดับความสำคัญของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ว่าตัวแปรใดที่สามารถใช้เป็นดัชนีอธิบายพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงได้ดีที่สุด โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มหรือลดตัวแปรเป็นขั้นๆ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

จากการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มาตรฐานสูงสุด ($r = 0.40$) เป็นตัวแปรแรกที่สามารถนำมาอธิบายพฤติกรรมการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้ถึง 16 % รองลงมาคือ ตัวแปรด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมืองที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.19$) ซึ่งสามารถนำมาอธิบายพฤติกรรมการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้เพียง 4 %

ส่วนตัวแปรอื่นๆ คือ เพศ การศึกษา รายได้ของครอบครัว การสื่อสารระหว่างบุคคลในเรื่องการเมือง การเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องการเมือง การเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และทัศนคติทางการเมืองไม่สามารถอธิบายพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปได้ว่า ตัวแปรต่างๆที่สามารถใช้อธิบายพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีเพียง 2 ตัวแปรเท่านั้น คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองและความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานในข้อ 4 กล่าวคือ ปัจจัยทางด้านการสื่อสารมิใช่ตัวทำนายที่ดีที่สุดต่อพฤติกรรมการไปหรือไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครของผู้มีอายุ 18-19 ปี ดังรายละเอียดในตารางที่ 26

ตารางที่ 26 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Stepwise ของตัวแปรที่มีความสำคัญในการทำนายพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

Predictor Variable	Standardized Coefficient (Beta)	Regression	R square
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	0.40	0.40	0.16
ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง	0.22	0.19	0.04

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยฉบับนี้มุ่งที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2539 ของผู้มีอายุ 18 - 19 ปี

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านประชากรกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ของผู้มีอายุ 18-19 ปี
 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการสื่อสารกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ของผู้มีอายุ 18-19 ปี
 3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ทศนคติทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ของผู้มีอายุ 18-19 ปี
 4. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสำคัญในการทำนายพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ของผู้มีอายุ 18-19 ปี
- สรุปผลการวิจัย**

1. ลักษณะทางด้านประชากรของกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นอายุ 18-19 ปี

วัยรุ่น 18-19 ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 54.4 เป็นเพศหญิง รองลงมา ร้อยละ 45.6 เป็นเพศชาย ทั้งนี้ครึ่งหนึ่งของวัยรุ่นหรือร้อยละ 50.0 มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี รองลงมาคือ ร้อยละ 27.3 มีการศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง และร้อยละ 18.3 มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วัยรุ่น 18-19 ปี ส่วนใหญ่มีรายได้ของครอบครัวอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ กล่าวคือ ร้อยละ 26.1 ของครอบครัวมีรายได้ระหว่าง 10,000-20,000 บาทต่อเดือน รองลงมาคือ ร้อยละ 25.6 ครอบครัวมีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน

2. พฤติกรรมสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่น 18-19 ปี

ด้านการสื่อสารระหว่างบุคคลในเรื่องการเมือง พบว่า วัยรุ่น 18-19 ปี ส่วนใหญ่มีการพูดคุยกับเพื่อนฝูง คนรู้จัก โดยเฉลี่ยบ่อยกว่ากลุ่มอื่น (ค่าเฉลี่ย = 2.90 จากน้ำหนักความบ่อยสูงสุด 5 และต่ำสุด 1) รองลงมาคือ พ่อแม่ พี่น้องและญาติในครอบครัวทั้งนี้เป็นการพูดคุยกันแบบไม่บ่อยนัก ประเด็นที่นำมาพูดคุยกันส่วนใหญ่เป็นประเด็นทางการเมืองเรื่องการเลือกตั้งผู้ว่าราชการ

การกรุงเทพมหานครทั้งนี้เป็นการพูดคุยกันแบบไม่บ่อยนัก (ค่าเฉลี่ย = 2.10 จากน้ำหนักความบ่อยสูงสุด 5 และต่ำสุด 1) รองลงมา คือ การพูดคุยประเด็นการเมืองระดับท้องถิ่นซึ่งเป็นการพูดคุยกันในระดับน้อยมาก (ค่าเฉลี่ย = 1.80) ในการพูดคุยกับบุคคลต่างๆ วัยรุ่น 18-19 ปี จะให้ความเชื่อถือกับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่ได้รับจากพ่อแม่มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 5.09 จากน้ำหนักความน่าเชื่อถือสูงสุด 7 และต่ำสุด 1) รองลงมาคือ ให้ความเชื่อถือข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่ได้รับจากครู - อาจารย์ (ค่าเฉลี่ย = 5.01) กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและเจ้าหน้าที่ของทางราชการ (ค่าเฉลี่ย = 4.73) และเชื่อถือข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่ได้รับจากนักการเมืองหรือหัวหน้าคณะน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 3.42) ทั้งนี้วัยรุ่น 18-19 ปี ให้ความเชื่อถือบุคคลต่างๆ ที่ให้ความคิดเห็นทางการเมืองในลักษณะเช่นเดียวกับการให้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง กล่าวคือ วัยรุ่น 18-19 ปี จะเชื่อถือความคิดเห็นที่ได้รับจากพ่อแม่มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 5.26 จากน้ำหนักความน่าเชื่อถือสูงสุด 5 และต่ำสุด 1) รองลงมา คือ ครู - อาจารย์ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและเจ้าหน้าที่ของทางราชการ (ค่าเฉลี่ย = 4.38)

ด้านการเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องการเมือง พบว่า วัยรุ่นส่วนใหญ่มีการเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องการเมืองจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.36 จากน้ำหนักความบ่อยสูงสุด 5 และต่ำสุด 1) รองลงมา คือ การเปิดรับจากสื่อหนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย = 3.68) และวิทยุ (ค่าเฉลี่ย = 3.62) ทั้งนี้เป็นการเปิดรับแบบไม่บ่อยนัก วัยรุ่น 18-19 ปี เปิดรับสื่อมวลชนในประเด็นการเมืองที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 2.70 จากน้ำหนักความบ่อยสูงสุด 5 และต่ำสุด 1) รองลงมาคือ เปิดรับประเด็นการเมืองระดับชาติโดยมีความถี่ในการเปิดรับประเด็นดังกล่าวน้อยมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.30)

ด้านการเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พบว่า วัยรุ่น 18-19 ปี เปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.37 จากน้ำหนักความบ่อยสูงสุด 5 และต่ำสุด 1) รองลงมา คือ การเปิดรับข่าวการเลือกตั้งจากสื่อหนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย = 3.74) วิทยุ (ค่าเฉลี่ย = 3.61) และแผ่นปิดหรือป้ายโฆษณาข้างถนน (ค่าเฉลี่ย = 3.53) ทั้งนี้เป็นการเปิดรับแบบไม่บ่อยนัก โดยวัยรุ่น 18-19 ปี ส่วนใหญ่ให้เหตุผลที่เปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครว่า สิ่งสำคัญที่เปิดรับคือ ต้องการใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ (ค่าเฉลี่ย = 3.83 จากน้ำหนักความสำคัญของเหตุผลสูงสุด 5 และต่ำสุด 1) รองลงมา คือ เหตุผลที่ว่าเพื่อรับทราบนโยบายของผู้สมัคร และเพื่อให้รู้จักผู้สมัครดีขึ้นตามลำดับ

3. พฤติกรรมทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่น 18-19 ปี

ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง พบว่า วัยรุ่น 18-19 ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 56.6 จะมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในเรื่องการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย รู้ในเรื่องระบบการเมือง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 26.7 ของวัยรุ่น 18-19 ปี จะมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระดับสูง และมีวัยรุ่น 18-19 ปีเพียงร้อยละ 16.7 เท่านั้น ที่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระดับต่ำ

ด้านทัศนคติทางการเมือง พบว่า วัยรุ่น 18-19 ปี เกือบครึ่งหนึ่งหรือร้อยละ 48.3 จะมีทัศนคติทางการเมืองในเรื่องความรู้สึกที่มีต่อการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ความรู้สึกเกี่ยวกับระบบการเมือง ความรู้สึกเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และความรู้สึกเกี่ยวกับพรรคการเมือง นักการเมืองและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา คือ วัยรุ่น 18-19 ปี ร้อยละ 35.0 มีทัศนคติทางการเมืองในเชิงบวก และมีเพียงร้อยละ 16.7 เท่านั้นที่มีทัศนคติในเชิงลบ

ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า วัยรุ่น 18-19 ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 54.4 จะมีส่วนร่วมทางการเมืองในเรื่องการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การประชุมหรือชุมนุมทางการเมือง การช่วยเหลือนักการเมืองและการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ร้อยละ 26.7 มีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ และร้อยละ 26.7 มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง

4. แบบแผนพฤติกรรมการลงคะแนนเสียง

วัยรุ่น 18-19 ปี ส่วนใหญ่ หรือร้อยละ 61.7 ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวนมากกว่าผู้ที่ไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งซึ่งมีจำนวน 69 คน หรือร้อยละ 38.3 เท่านั้น ร้อยละ 45.0 ของวัยรุ่น 18-19 ปีที่ไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งส่วนใหญ่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งด้วยความตั้งใจอย่างแน่วแน่ว่าจะไปให้ได้ตั้งแต่ต้นแรก มีเพียงร้อยละ 16.7 เท่านั้นที่เป็นกลุ่มลังเลไม่แน่ใจ แต่ก็เปลี่ยนใจไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในที่สุด ส่วนทางด้านวัยรุ่น 18-19 ปีที่ไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง พบว่า ร้อยละ 14.4 เป็นกลุ่มที่ตั้งใจตั้งแต่ต้นแรกว่าจะไม่ไปอย่างแน่นอน และร้อยละ 23.9 เป็นกลุ่มที่มีการเปลี่ยนใจ โดยแบ่งออกเป็น ร้อยละ 13.3 มีการลังเลไม่แน่ใจ แต่ก็เปลี่ยนใจไม่ไปในที่สุด และร้อยละ 13.3 เป็นกลุ่มที่ตั้งใจจะไป แต่ก็เปลี่ยนใจไม่ไปในที่สุด

ในบรรดาสื่อที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครนั้น ปรากฏว่า โทรทัศน์ เป็นสื่อที่มีอิทธิพลมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.20 จากน้ำหนักสูงสุด 5 และต่ำสุด 1) รองลงมา คือ วิทยุกระจายเสียง (ค่าเฉลี่ย = 3.77) และการพูดคุยกับพ่อแม่ ซึ่งในเรื่องนี้กลุ่มผู้มีอายุ 18-19 ปี เห็นว่าเป็นสื่อที่มีอิทธิพลพอสมควร (ค่าเฉลี่ย = 3.48)

โดยเฉลี่ยเหตุผลสำคัญที่จูงใจให้วัยรุ่น 18-19 ปี ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงมากกว่าเหตุผลอื่นๆ คือ ต้องการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของตนเอง (ค่าเฉลี่ย = 4.35 จากน้ำหนักสูงสุด 5 และต่ำสุด 1) ต้องการสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย (ค่าเฉลี่ย = 4.14) และสนับสนุนให้มีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่มาจากการเลือกตั้ง ซึ่งมีผู้ตอบเห็นความสำคัญของเหตุผลในข้อนี้มาก

นอกจากนี้ในการเลือกผู้สมัครผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร วัยรุ่น 18-19 ปี พิจารณาเกณฑ์ในการเลือกผู้สมัครที่เป็นคนดี มีความรู้ความสามารถ มีความตั้งใจจริง (ค่าเฉลี่ย = 4.15 จากน้ำหนักสูงสุด 5 และต่ำสุด 1) มากกว่าเกณฑ์อื่นๆ และจะเลือกผู้สมัครมีนโยบายดี ซึ่งเกณฑ์ดังกล่าวมีน้ำหนักของความสำคัญมากพอสมควร

และเหตุผลสำคัญของวัยรุ่น 18-19 ปีที่ไม่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร คือ ความเบื่อหน่ายระบบการเมือง เบื่อหน่ายนักการเมืองซึ่งผู้ตอบให้ความสำคัญของเหตุผลในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.13 จากน้ำหนักสูงสุด 5 และน้ำหนักต่ำสุด 1) รองลงมา คือ เหตุผลที่ไม่คิดว่าไปเลือกตั้งแล้วจะทำให้อะไรดีขึ้น และเหตุผลอีกประการหนึ่งคือ เพราะเดินทางไปต่างจังหวัด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ประการแรก ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง พบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง นั่นแสดงว่า ความแตกต่างกันในเรื่องของเพศไม่ได้มีผลทำให้วัยรุ่น 18-19 ปีไปการลงคะแนนเสียงต่างกัน ไม่ว่าวัยรุ่น 18-19 ปีจะเป็นเพศหญิงหรือเพศชายต่างก็ไปลงคะแนนเสียงในอัตราที่ใกล้เคียงกัน ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องพฤติกรรมการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครของจุฑาทิพย์ สุขรังสรรค์และงานวิจัยของกนก บิณศิริวานิชที่พบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและไม่ได้ทำให้เกิดความแตกต่างกันในการไปใช้สิทธิ ซึ่งสามารถอธิบายผลการวิจัยนี้ได้ว่าปัจจัยหนึ่งที่สำคัญทำให้ผลการวิจัย

เป็นเช่นนี้ เพราะ ลักษณะเฉพาะของกลุ่มวัยรุ่น 18-19 ปีที่มีอายุใกล้เคียงกัน จะมีลักษณะวิถีชีวิตและพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกัน และมักจะเลียนแบบกันและกันนี้เองจึงส่งผลให้วัยรุ่น 18-19 ปี มีพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไม่แตกต่างกัน

ประการที่สอง ผลการวิจัยทางด้านระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ของผู้มีอายุ 18-19 ปี กล่าวคือ วัยรุ่น 18-19 ปีที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันไม่มีผลทำให้การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งต่างกัน ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิคม เจริญรักษ์ ที่กล่าวว่า ระดับชั้นปีที่ศึกษาและสาขาวิชาที่ศึกษาของนักศึกษาไม่มีความเกี่ยวข้องกับการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญ แต่ผลการวิจัยครั้งนี้แตกต่างจากงานวิจัยของ กนก บิณศิริวานิชและรังสิต วงศ์ทองดี ที่พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทำให้การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งต่างกัน คือ ผู้ที่มีการศึกษาดำเนินแนวโน้มที่จะไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาสูง โดยเฉพาะผู้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับอื่นๆ

ประการสุดท้าย คือผลการวิจัยทางด้านระดับรายได้ของครอบครัว จากการศึกษพบว่า ระดับรายได้ของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ของผู้มีอายุ 18-19 ปี นั่นคือ ผู้ที่มีรายได้ของครอบครัวสูงจะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมากกว่าผู้ที่มีรายได้ของครอบครัวต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑาทิพย์ สุขรังสรรค์ ที่พบว่า ผู้ที่มีรายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจสูงจะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมากกว่าผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ นั่นคือ รายได้มีความสัมพันธ์กับการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในเชิงบวก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยในเรื่องพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งระดับชาติหรือการเลือกตั้งทั่วไป ของสุจิต บุญบงการ ที่พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แต่ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นเป็นไปในเชิงลบหรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ ผู้ที่มีรายได้ต่ำจะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่มีรายได้สูง อย่างไรก็ตามผลการวิจัยนี้ก็มีความแตกต่างจากงานวิจัยของกนก บิณศิริวานิช ที่พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจไม่มีความสัมพันธ์กับการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตกรุงเทพมหานคร

2. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ประการแรก ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารระหว่างบุคคลในเรื่องการเมืองกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พบว่า การสื่อสารระหว่างบุคคลในเรื่องการเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ของผู้มีอายุ 18-19 ปี กล่าวคือ ผู้ที่มีระดับการสื่อสารกับบุคคลต่างๆในเรื่องการเมืองสูงก็ไม่ได้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่มีการสื่อสารระหว่างบุคคลในเรื่องการเมืองต่ำ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุจิต บุญบงการและพรรคดี ผ่องแผ้ว ที่พบว่า ผู้มีสิทธิจำนวนไม่น้อยที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งโดยไม่ได้มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองเลย เมื่อนำผลการวิจัยมาวิเคราะห์ พบว่า วัยรุ่น 18-19 ปี ส่วนใหญ่จะมีการพูดคุยกับบุคคลต่างๆในเรื่องการเมืองน้อย ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากสภาพแวดล้อมทางสังคมของคนกรุงเทพมหานครไม่เอื้ออำนวยให้มีการพูดคุยกับบุคคลต่างๆบ่อยนัก เช่น เข้าชั้นมาพ่อแม่ต่างก็ต้องรีบออกจากบ้านเพื่อไปทำงาน ตัววัยรุ่นเองก็ต้องรีบไปเรียนหนังสือ แม้แต่พี่น้องในครอบครัวต่างก็ต้องไปปฏิบัติหน้าที่ของตน ต่างคนต่างก็ต้องรีบแข่งขันกับเวลาเพื่อฝ่าการจราจรที่ติดขัดไปให้ถึงที่หมายให้เร็วที่สุด และกว่าแต่ละคนจะกลับถึงบ้านก็เป็นเวลาค่ำพอสมควร ฉะนั้นโอกาสในการพูดคุยกันจึงมีน้อยมาก ซึ่งน่าจะเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้การสื่อสารระหว่างบุคคลในเรื่องการเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ประการที่สอง ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องการเมืองกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พบว่า การเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องการเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ของผู้มีอายุ 18-19 ปี กล่าวคือ ผู้ที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องการเมืองสูงก็ไม่ได้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องการเมืองต่ำ ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า ในปริมาณสื่อมวลชนที่มีอยู่มากมาย วัยรุ่น 18-19 ปี ไม่ได้เปิดรับสื่อทุกชนิดที่มีอยู่ในสังคม หากแต่มีการเลือกเปิดรับสื่อมวลชนบางชนิดเท่านั้น โดยจะเลือกเปิดรับเฉพาะสื่อที่ตนเองชอบและเลือกเปิดรับสื่อมวลชนตามความต้องการของตนเอง จากผลการวิจัยที่พบว่า วัยรุ่น 18-19 ปี มีการเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องการเมืองไม่บ่อยนัก นั้นแสดงว่า วัยรุ่น 18-19 ปี นอกจากจะมีการเลือกเปิดรับสื่อมวลชนแต่ละชนิดแล้วยังจะมีการเลือกเปิดรับสารที่มีอยู่ในสื่อมวลชนชนิดนั้นๆด้วย ซึ่งโดยปกติวัยรุ่นส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่เปิดรับสื่อมวลชนมากแต่

ในการเปิดรับนั้นมักจะมีวัตถุประสงค์เพื่อความบันเทิง ความสนุกสนานเป็นหลัก เช่น ดูรายการ เกมโชว์มากกว่าที่จะดูรายการสนทนาปัญหาบ้านเมือง และมักจะฟังเพลงจากรายการวิทยุมากกว่าการฟังข่าวสารการเมือง หรือแม้กระทั่งการอ่านคอลัมน์บันเทิงในหน้าหนังสือพิมพ์มากกว่าการอ่านบทความทางการเมือง เป็นต้น

ประการที่สาม ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พบว่า การเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครไม่มีความสัมพันธ์กับการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ของผู้มีอายุ 18-19 ปี กล่าวคือ ผู้ที่มีการเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสูงก็ไม่ได้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่มีการเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครต่ำ ซึ่งผลการวิจัยได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สรณะ อรุณรัตน์ ในการศึกษาเรื่องการรับรู้ข่าวสารและพฤติกรรมการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2533 ที่พบว่า ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทั่วไปและข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครไม่มีผลต่อการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าในช่วงระยะเวลา 3 เดือนก่อนการเลือกตั้งจะมีข่าวสารการเลือกตั้งออกมามากมาย แต่ก็ได้ไม่ได้ทำให้วัยรุ่น 18-19 ปี สนใจเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าในปริมาณที่มากพอ ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลในเรื่องของการเลือกเปิดรับข่าวสารนั่นเอง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการเมืองกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ประการแรก ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจทางการเมืองกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พบว่า ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ของผู้มีอายุ 18-19 ปีในระดับต่ำ ($r = 0.20$) อย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.01$) กล่าวคือ ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองสูงจะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองต่ำ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพรศักดิ์ ผ่องแผ้วในเรื่องข่าวสารทางการเมืองของคนไทย พบว่า ผู้ที่มีความรู้ในข่าวสารทางการเมืองสูงมีอัตราการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากกว่าผู้ที่มีความรู้ในข่าวสารทางการเมืองต่ำกว่าเพียงเล็กน้อย แต่ผลการวิจัยมีความแตกต่างกับงานวิจัยของ กนก บิณศิริวานิช ที่ว่า การไปใช้

สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอันเป็นวิธีหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองที่มีต่อการเลือกตั้งเลย

ประการที่สอง ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติทางการเมืองกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พบว่า ทัศนคติทางการเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ของผู้มีอายุ 18-19 ปี กล่าวคือ ความแตกต่างของระดับทัศนคติทางการเมืองไม่มีผลต่อการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิต บุญบงการและพรรคศักดิ์ ผ่องแผ้ว ที่พบว่า ความรู้สึกไม่ดีหรือทัศนคติที่ไม่ดีหรือความไม่พึงพอใจในสภาพทางการเมืองที่เป็นอยู่ไม่มีผลผลักดันให้ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไปใช้สิทธิของตนแตกต่างกันมากนัก ทั้งนี้ เนื่องจากว่าผู้ที่ไปและไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมีทั้งผู้ที่มีทัศนคติทางการเมืองในเชิงบวกและเชิงลบต่อระบบการเมืองพอๆกัน ดังนั้น การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งโดยถือว่าเป็นหน้าที่มีผลทำให้ผู้มีสิทธิไปลงคะแนนเสียงโดยไม่จำเป็นต้องมีทัศนคติทางการเมืองในเชิงบวกเสมอไป อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยนี้แตกต่างจากการวิจัยของจุฑาทิพย์ สุขรังสรรค์ ที่ว่า ทัศนคติหรือความรู้สึกที่มีต่อบุคคลิกภาพ ชื่อเสียง นโยบายของผู้สมัคร นโยบายของพรรคการเมือง ลักษณะการดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งมีความสัมพันธ์กับแบบแผนพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ประการสุดท้าย ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ของผู้มีอายุ 18-19 ปีในระดับปานกลาง ($r = 0.40$) อย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.001$) กล่าวคือ ผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงจะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ ถึงแม้ว่าวัยรุ่นจะมีการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง การเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีการพูดคุยกับบุคคลต่างๆในเรื่องการเมืองไม่มากนัก แต่สิ่งเหล่านั้นก็เป็นส่วนหนึ่งที่กระตุ้นทาง การเมืองให้วัยรุ่น 18-19 ปี มีความสำนึกทางการเมืองสูง จึงทำให้มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงตามไปด้วย โดยการมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้เป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยความสำนึกของตนเองเป็นหลัก

4. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆกับการทำนายพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆกับการทำนายพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ของผู้มีอายุ 18-19 ปี พบว่า ตัวแปรทางด้านการสื่อสารไม่สามารถนำมาใช้ในการทำนายพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้ มีเพียงตัวแปรทางด้านการเมืองบางตัวเท่านั้นที่สามารถนำมาใช้อธิบายพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงได้ ซึ่งได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมือง และความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ทั้งนี้เนื่องมาจากการเลือกเปิดรับสื่อต่างๆไม่ว่าจะเป็นสื่อมวลชนหรือสื่อบุคคลเพียงบางส่วน รวมทั้งการเลือกเปิดรับสารที่มีอยู่ในสื่อเพื่อความบันเทิงเสียเป็นส่วนใหญ่จึงทำให้พฤติกรรมการสื่อสารของวัยรุ่น 18-19 ปีไม่มีความสัมพันธ์กับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและไม่สามารถนำมาทำนายพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงได้

ปัญหาและข้อจำกัดในงานวิจัย

ปัญหาทางด้านการเก็บข้อมูล พบว่า จำนวนวัยรุ่น 18-19 ปีที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีเพียง 180,000 คนเท่านั้น ซึ่งถือว่าเป็นสัดส่วนที่น้อยนิดเมื่อเทียบกับประชากรทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร อีกทั้งวัยรุ่นเหล่านี้มีแหล่งที่กระจัดกระจายอยู่ตามเขตต่างๆทั่วกรุงเทพมหานคร ทำให้การเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างเป็นไปด้วยความลำบากยิ่ง

ในการท

เทศศาสตร์ ดังนั้นจึงมีตัวแปรต่างๆที่ต้องการศึกษามากมาย อันส่งผลให้แบบสอบถามในครั้งนี้มีปริมาณคำถามมากตามไปด้วย และในการตอบแบบสอบถามแต่ละครั้งผู้ตอบต้องใช้เวลาในการตอบนานถึง 15 นาที ต่อ 1 ชุด ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามเกิดความเบื่อหน่าย และความร่วมมือในการตอบคำถามจึงน้อยลง ส่งผลให้ข้อมูลที่รับมีความผิดพลาดมากขึ้น

การขยายผลการวิจัยครั้งนี้ควรเป็นไปด้วยความระมัดระวัง เนื่องจากวัยรุ่น 18-19 ปี ที่มีสิทธิเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครนี้ส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลที่อยู่ในเมืองหลวงและเป็นบุคคลที่มีวิถีชีวิตตามแบบฉบับคนเมืองอันมีลักษณะพิเศษเฉพาะกลุ่มแตกต่างไปจากวัยรุ่น 18-19 ปี ที่อยู่ในจังหวัดทั่วไป ดังนั้นการวิจัยนี้จึงขยายผลไปยังกลุ่มวัยรุ่น 18-19 ปีที่อยู่ในเมืองใหญ่บางแห่งได้เท่านั้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาถึงความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการสื่อสารและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของวัยรุ่น 18-19 ปี ว่ามีลักษณะเหมือนหรือต่างจากพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของวัยรุ่น 18-19 ปี ที่อยู่ในกรุงเทพมหานครกับวัยรุ่นที่อยู่ต่างจังหวัด เพื่อดูว่าลักษณะพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงของทั้ง 2 มีลักษณะอย่างไร
3. ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้น เพื่อให้ความคาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างน้อยลง

ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ (จากผลการวิจัย) คือ ทางสถาบันหรือหน่วยงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน มหาวิทยาลัย หรือกระทรวงมหาดไทย ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง และให้ความรู้ ให้การศึกษาในเรื่องการเมืองกับเด็กและเยาวชนให้มากขึ้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

จรัญ จันทลักษณ์ . (2523) . สถิติ วิถีวิเคราะห์และวางแผนงานวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 4) .

กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด .

ชัชวาลย์ เรืองประพันธ์ . (2537) . สถิติพื้นฐาน (พิมพ์ครั้งที่ 1) . ขอนแก่น : โรงพิมพ์คลัง
น่านวิทยา.

ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์ . (2522) . จิตวิทยาการเมือง . กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ถิรพันธ์ อนุวัชรวิวงศ์ (2533) . พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมือง หน่วยที่ 11 เอกสารประกอบการ
การเรียนรู้วิชา พฤติกรรมการสื่อสาร (พิมพ์ครั้งที่ 5) . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช.

นงนุช ภัทราคร . (2538) . สถิติการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 1) . กรุงเทพฯ ฯ : สุวีริยาสาส์น จัดพิมพ์.

ปรมะ สตะเวทิน . (2535) . หลักนิเทศศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 7) . กรุงเทพฯ ฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด
ภาพพิมพ์.

พฤทธิสถาน ชุมพล , ม.ร.ว. (2535) . ระบบการเมือง ความรู้เบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 2) . กรุงเทพฯ ฯ
: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .

พรรคดี ผ่องแผ้ว . (2526) . ข่าวสารการเมืองของคนไทย . กรุงเทพฯ ฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์.

พรรคดี ผ่องแผ้ว และสายทิพย์ สุกดีพันธ์ . (2526) . การเมืองของเด็ก กระบวนการสังคมประกิต
ทางการเมือง . กรุงเทพฯ ฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์ .

พีระ จิรโกลน . (2537) . ทฤษฎีสื่อสารมวลชน หน่วยที่ 11 เอกสารประกอบการเรียนรู้วิชา
หลักและทฤษฎีการสื่อสาร (พิมพ์ครั้งที่ 10) . กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช.

ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์ . (2536) . พฤติกรรมการสื่อสารในเชิงจิตวิทยาสังคม หน่วยที่ 4
พฤติกรรมศาสตร์การสื่อสาร (พิมพ์ครั้งที่ 8) . กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช.

ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ . (2534) . การวิเคราะห์ผู้รับสาร . กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

- ระวีวรรณ ประกอบผล . (2533) . พฤติกรรมกรรมการสื่อสารทางการเมือง เอกสารประกอบการเรียน
ชุดวิชาพฤติกรรมกรรมการสื่อสาร (พิมพ์ครั้งที่ 5) . กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัย
 ธรรมาราช.
- วิเชียร เกตุสิงห์ . (2526) . สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 1) . กรุงเทพฯ ฯ : บริษัท
 สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- สมบัติ จันทรวงศ์ . (2530) . การเมืองเรื่องมืองเลือกตั้ง : ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งทั่วไป
 พ.ศ. 2529 . มูลนิธิเพื่อการศึกษาประชาธิปไตยและการพัฒนา .
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์ . (2532) . สังคมวิทยาการเมือง หลักการและการประยุกต์ (พิมพ์ครั้งที่
 2) . กรุงเทพฯ ฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์.
- สุชา จันทรเฒ และสุรางค์ จันทรเฒ . (2518) . จิตวิทยาวัยรุ่น (พิมพ์ครั้งที่ 4) . กรุงเทพฯ ฯ :
 แพรวพิทยาอินเตอร์เนชั่นแนล.
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร . (2537) . การสื่อสารกับการเมือง (พิมพ์ครั้งที่ 2) . กรุงเทพฯ ฯ : ประสิทธิ์
 ภัณฑ์แอนด์พรินต์.
- เสรี วงษ์มณฑา . (2537) . การประยุกต์ทฤษฎีในการสื่อสาร หน่วยที่ 12 หลักและทฤษฎี
การสื่อสาร (พิมพ์ครั้งที่ 10) . กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- Everette M. Roger and Floyd F. Shoemaker . (1971) . Communication of Innovations .
 New York : The Free Press .
- Gabriel A. Almond and Sidney Verba . (1965) . The Civic Culture : Political Attitude and
Democracy in Five Nations . Boston : Little , Brown and Company .
- Gerald Pomper . (1975) . Voter 's Choice : Varieties of American Electional Behavior . New
 York : Harper & Row.
- High A. Bone and Austin Ranney . (1968) . political and Vote . New York : McGrow-Hill Book
 Company .
- Jack M. Mc leod and Lee B. Becker . (1974) . The Uses of Mass Communication Current
Perspective on Gratification Research . London : Sage Publication .
- Mendelsohn , H. & O'keefe G . (1970) . The People choose a President . New York : Praeger .
- S.M Lipset . (1963) . Political Man : The Socail Base of Politities . New York : Doubledy and
 Company.

บทความ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ . (2538 , ธันวาคม 13) . บทสรุปเลือกตั้งท้องถิ่น . มติชนรายวัน .
 ประกาศ ปิ่นตบแต่ง . (2538 , มิถุนายน) . เด็ก 18-19 ปี ฝากผีฝากไข้ได้หรือเปล่า . สยามรัฐ
สัปดาห์วิจารณ์ , ปีที่ 42 , ฉบับที่ 2 .

ประเสริฐ แย้มกลิ่นฟ้า . (2515 , เมษายน) . ความสัมพันธ์ของบุคคลในหน่วยงาน : การศึกษา
 การบริหารในแง่พฤติกรรมศาสตร์ . วารสารสังคมศาสตร์ , ปีที่ 9 .

ปราโมทย์ ประสาทกุล . (2538 , กุมภาพันธ์ - มีนาคม) . ประการฐนเยาว์กับประชาธิปไตย .
วารสารประชากรและการพัฒนา , ปีที่ 15 , ฉบับที่ 3 .

มนสิกุล โอวาทเภสัช . (2538 , มิถุนายน 16-22) . พลัคนรุ่นใหม่ สามล้านคนพลิกโฉมหน้า
 การเมืองไทย , เนชั่นสุดสัปดาห์ .

เรืองชัย ทรัพย์นิรันดร์ . (2538 , กรกฎาคม) . คนรุ่นใหม่ . คู่แข่งรายปักษ์ .

วิวัฒน์ อุดมการณ์ . (2538 , มิถุนายน 16-22) . กำลังเสียง 18 ปี มีไขความหวังของไทยในการ
 เลือกตั้งครั้งนี้ . เนชั่นสุดสัปดาห์ .

สมบัติ อารังญวงศ์ . (2539 , มกราคม 10) . การมีส่วนร่วมทางการเมือง . มติชนรายวัน .

สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ . (2538 , มิถุนายน 2-8) . สถาบันการศึกษากับสิทธิเยาวชน 18 ปี , การ
 ศึกษาทศวรรษใหม่ . เนชั่นสุดสัปดาห์ .

อภิธาน สมใจ . (2538 , กรกฎาคม) . ครอบครัว บุคคล ญาติมิตร : ผู้ลิขิตคะแนนเสียงนักการเมือง
 ไทย . เนชั่นสุดสัปดาห์ , ปีที่ 3 , ฉบับที่ 16 .

Hyeon Cheol Choi and Sammel L. Becker . (14 June 1987) “ Media Use , Issue / Image
 Discrimination , and Voting ” Communication Research .

รายงาน

กองประชาสัมพันธ์ กรุงเทพมหานคร . (2538) . ข้อมูลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ
กรุงเทพมหานคร 2 กรกฎาคม 2538 .

กองการปกครอง กรุงเทพมหานคร . (2533) . เอกสารผลการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพ
มหานคร 2533 .

กองการปกครอง กรุงเทพมหานคร . (2535) . เอกสารผลการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพ
มหานคร 2535 .

กลุ่มยุวประชาธิปไตย สหภาพเยาวชนพรรคพลังใหม่ และอนุชนพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย .
 (2527 , ธันวาคม) . บทบาทของคนหนุ่มสาวกับการพัฒนาระบบประชาธิปไตย .

คณะอาจารย์ผู้ทำการวิจัย คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ . (2515) . รายงานผลการวิจัยเรื่องลักษณะบางประการของสถาบันสังคมไทยที่เป็นอุปสรรคต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย . กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครการพิมพ์ .

บำรุง สุขพรรณ . (2524) . รายงานการวิจัย พฤติกรรมการรับข่าวสารของเยาวชนในชนบท และผลที่มีต่อการพัฒนาชนบท ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนมัธยมในจังหวัดชลบุรีที่รับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจัดพิมพ์เผยแพร่ในจังหวัดชลบุรี .

กระทรวงมหาดไทย . (2530) . รายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2528 .
_____ . (2538) . รายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 กรกฎาคม 2538 .

สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว . (2525) . พฤติกรรมการเลือกตั้งของคนไทย : ศึกษาจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2522 .

เสริม ปุณณะหิตานนท์ . (2522 , มกราคม) . โลกทรรศน์ทางการเมืองและพฤติกรรมการเลือกตั้ง .
สำนักงานนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร . (2527 , ธันวาคม) . รายงานผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกรุงเทพมหานคร 18 เมษายน 2526 .

สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี . (2532) . รายงานการสำรวจการอ่านหนังสือพิมพ์ พ.ศ. 2532 .

อำพล สิงห์โกวินท์ และสวัสดิ์ กฤตราชนันท์ . (2516 , มีนาคม) . รายงานการวิจัย ความตื่นตัวทางการเมืองกับการสื่อสาร .

วิทยานิพนธ์

กนก บิณศิริวานิช . (2524) . พฤติกรรมการเลือกตั้ง : ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขต 8 กรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .

ไกรวุธ จิระบุตร . (2519) . ทศนคติทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาไทย . วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .

จิรายุทธ วัจนะรัตน์ . (2524) . การไม่ไปออกเสียง : ศึกษากรณีเฉพาะผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2524 เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .

- จุฑาทิพย์ สุขรังสรรค์ . (2528) . พฤติกรรมการณ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
มหานคร . วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง , จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย .
- เจตศักดิ์ แสงสิงแก้ว . (2524) . ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการณ์สื่อสารกับกระบวนการ
สังคมประกิตทางการเมืองของประชาชนในท้องที่บางชั้น เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร
วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- จิตกานต์ ธนาโอฬาร . (2537) . การสื่อสารกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษา
มหาวิทยาลัยศึกษาเฉพาะกรณีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน , มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ .
- ดาริณี ถนอม . (2532) . พฤติกรรมการณ์เปิดรับข่าวสารรัฐสภาของประชาชนในกรุงเทพมหานคร
วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- ธาริณี ภาวลิตการ . (2516) . ระบบการเลือกตั้งและผลสะท้อนต่อพรรคการเมืองในประเทศไทย
วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นฤพนธ์ เศรษฐสุวรรณ . (2533) . บทบาทการสำรวจประชามติในฐานะข่าวสารทางการเมือง :
ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2533
วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน , มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ .
- นิคม ปั่นณะเจริญรักษ์ . (2536) . การเปิดรับข่าวสารหนังสือพิมพ์กับการเรียนรู้และการเข้ามามี
ส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย . วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์
มหาบัณฑิต ภาควิชาการหนังสือพิมพ์ , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- บุญเลิศ ธีระตระกูล . (2528) . การมีส่วนร่วมทางการเมืองของกรรมกรไทย : ศึกษาเฉพาะกรณี
กรรมกรการทำเรือแห่งประเทศไทย . วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการ
ปกครอง , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- ปรีชา ตงมณี . (2520) . ทัศนคติของครูประถมศึกษาที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครอง
ระบอบประชาธิปไตย : ศึกษาเฉพาะกรณีครูประถมศึกษาในจังหวัดสมุทรสาคร . วิทยานิพนธ์
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .

- พงษ์ศรี บุญสุวรรณ . (2532) . การเปิดรับข่าวสารการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ นักศึกษาวิทยาลัยนครสวรรค์ . วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการประชา สัมพันธ์ , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- พรทิพย์ เย็นจะบก . (2527) . การเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนกับพฤติกรรมทางการเมืองของสตรีศึกษาเฉพาะกรณีเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ . วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์ มหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธุ์ , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- พิชัย อยู่คง . (2520) . พฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 2 จังหวัดลพบุรี . วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- พิทยา เศรษฐพิทยากุล . (2530) . กระบวนการและพฤติกรรมในการเลือกตั้ง : ศึกษาเฉพาะกรณี การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 . วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง , มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ .
- พัฒน์นาดี ชูโต . (2524) . พฤติกรรมการสื่อสารกับสังคมประกิตทางการเมือง ศึกษาเฉพาะกลุ่ม นักศึกษาวิชาการสื่อสาร . วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธุ์ , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- ภาคกุล ศิริพิทักษ์ . (2532) . การใช้สื่อมวลชนของพรรคการเมืองในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- ภูมิศักดิ์ ขำปู . (2536) . การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวนา : กรณีศึกษาชาวนาหมู่บ้านกุดนาขาม กิ่งอ. เจริญนคร จ.สกลนคร . วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร์ มหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง , มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ .
- รังสิต วงศ์ทองดี . (2529) . พฤติกรรมการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง : ศึกษาเฉพาะกรณีการใช้ สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบล อัมพวา จังหวัด สมุทรสาคร พ.ศ. 2523 . วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง , มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ .
- วรรณนา พงศ์ถิ่นทองงาม . (2536) . บทบาทของสื่อในการต่อต้านการขายเสียงของผู้มีสิทธิเลือก ตั้งเขตที่ 1 จังหวัดนครสวรรค์ ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2535 . วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธุ์ , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- วิภาดา บุญนา . (2533) . ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอ วารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี . วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธุ์ , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .

- วิภาภรณ์ ปราโมช ณ อยุธยา . (2520) . การศึกษาเรื่องทัศนคติทางความรู้ความเข้าใจและสนใจในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตกรุงเทพมหานคร วันที่ 4 เมษายน 2519 . วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- วีรวัฒน์ เปรมประภา . (2528) . การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานการไฟฟ้านครหลวง . วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง , มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ .
- วันทนี แสงภักดี . (2533) . ความคาดหวัง ความพึงพอใจที่ได้รับข่าวสารจากสื่อมวลชนและความต้องการทางการเมืองของนักศึกษาวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา . วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- สมเกียรติ สงสัมพันธ์ . (2520) . ทัศนคติของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4 เมษายน 2519 : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภออินทร์บุรี จังหวัด ปราชินบุรี . วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- สรณะ อรุณรัตน์ . (2534) . การรับรู้ข่าวสารและพฤติกรรมการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง : ศึกษากรณีเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2533 . วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง , มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ .
- สาลินี หลินเจริญกุล . (2539) . พฤติกรรมการสื่อสารกับความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 18 ของผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกลุ่มอายุ 18-20 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน , มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ .
- สายทิพย์ สุกติพันธ์ . (2524) . การเรียนรู้ทางการเมืองของเยาวชนไทย : ศึกษากรณีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- สุภาพค์ ระรวยทอง . (2535) . การศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสาร ความรู้ และทัศนคติต่อการเสนอข่าวต่างประเทศทางสื่อมวลชนของประชาชนในกรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- สุรพล สายพันธ์ . (2518) . การมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองของประชาชนในกรุงเทพมหานคร : ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการ รองผู้ว่าราชการและสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2518 . วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .

สัมฤทธิ์ ราชสมณะ . (2536) . กระบวนการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร . วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .

เสน่ห์ นนทะโชติ . (2524) . การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในชุมชนชนบทไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านวังคล้า อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา . วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .

อรรธรณ วิจักขณะ . (2533) . การเปิดรับและการใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนของนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .

อัครเมศร์ ทองนวล . (2527) . การสื่อสารทางการเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณีครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี . วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง , มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ .

อัจฉราวรรณ อิศรางกูร ณ อยุธยา . (2529) . ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนกับการพัฒนาลักษณะสมัยใหม่ของเยาวชนในเขตเมืองและชนบท . วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .

ภาคผนวก ก.

แบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป

ให้ท่านทำเครื่องหมาย / ลงบนคำตอบที่ต้องการ

1. เพศ

- 1) ชาย
- 2) หญิง

2. ระดับการศึกษา (ที่จบแล้ว หรือกำลังศึกษาอยู่)

- 1) ประถมศึกษาปีที่ 4
- 2) ประถมศึกษาปีที่ 6
- 3) มัธยมศึกษาตอนต้น
- 4) มัธยมศึกษาตอนปลาย
- 5) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
- 6) ประกาศนียบัตรชั้นสูง (ปวส. , ปวท.)
- 7) อนุปริญญา
- 8)ปริญญาตรี
- 9) อื่นๆ (ระบุ).....

3. รายได้ (รายได้ครอบครัว ของพ่อแม่ / ผู้ปกครอง)

- 1) ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน
- 2) 10,000 - 20,000 บาทต่อเดือน
- 3) 20,001 - 30,000 บาทต่อเดือน
- 4) 30,001 - 40,000 บาทต่อเดือน
- 5) 40,001 - 50,000 บาทต่อเดือน
- 6) สูงกว่า 50,000 บาทต่อเดือน

ส่วนที่ 2 : พฤติกรรมการสื่อสาร

ตอนที่ 1 : การสื่อสารระหว่างบุคคลทางการเมือง

กรุณาระบุความบ่อยครั้งในการพูดคุยกับบุคคลต่างๆ ต่อไปนี้ : โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย / ลงในช่องตัวเลขที่ต้องการตอบ

4. โดยปกติท่านพูดคุยในเรื่องการเมืองกับบุคคลเหล่านี้บ่อยครั้งแค่ไหน ในระยะเวลา 3 - 4 เดือนที่ผ่านมา

การพูดคุยในเรื่องการเมืองกับบุคคลอื่น	ไม่เคยเลย	นานๆ ครั้ง	หลายครั้งแต่ไม่บ่อยนัก	ค่อนข้างบ่อยครั้ง	เป็นประจำ (บ่อยมาก)
1) พ่อแม่					
2) พี่น้องในครอบครัว /ญาติในครอบครัว					
3) เพื่อนฝูง / คนรู้จัก					
4) ครู - อาจารย์					
5) กำนัน , ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ของทางราชการ					
6) นักการเมือง / หัวคะแนน					
7) บุคคลอื่นๆ(ระบุ).....					

6. ท่านคิดว่าบุคคลต่อไปนี้ ให้ข่าวสาร / ข้อมูลทางการเมือง ได้น่าเชื่อถือมากที่สุด (ให้เรียงลำดับตามความสำคัญมากน้อย โดยกำหนดให้ 1 = เชื่อถือมากที่สุด จนถึง 7 = เชื่อถือน้อยที่สุด

- พ่อแม่
- พี่น้องในครอบครัว / ญาติในครอบครัว
- เพื่อนฝูง / คนรู้จัก
- ครู-อาจารย์
- กำนัน , ผู้ใหญ่บ้าน, เจ้าหน้าที่ทางราชการ
- นักการเมือง / หัวคะแนน
- อื่นๆ (ระบุ)

7. ท่านคิดว่าบุคคลต่อไปนี้ ให้ความคิดเห็นทางการเมือง ได้น่าเชื่อถือมากที่สุด (ให้เรียงลำดับตามความสำคัญมากน้อย โดยกำหนดให้ 1 = เชื่อถือมากที่สุด จนถึง 7 = เชื่อถือน้อยที่สุด

- พ่อแม่
- พี่น้องในครอบครัว / ญาติในครอบครัว
- เพื่อนฝูง / คนรู้จัก
- ครู-อาจารย์
- กำนัน , ผู้ใหญ่บ้าน, เจ้าหน้าที่ทางราชการ
- นักการเมือง / หัวคะแนน
- อื่นๆ (ระบุ)

ตอนที่ 2 : การเปิดรับสื่อมวลชน

8. โดยปกติท่านเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนเหล่านี้บ่อยครั้งเพียงใด ในระยะเวลา 3 - 4 เดือนที่ผ่านมา

กรุณาระบุความบ่อยครั้งในการเปิดรับสื่อมวลชนต่างๆ โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ต้องการตอบ

การเปิดรับข่าวสารทางการเมือง	ความบ่อยครั้งในการเปิดรับสื่อมวลชน				
	ไม่เคยเลย	นานๆ ครั้ง	หลายครั้งแต่ ไม่บ่อยนัก	ค่อนข้าง บ่อยครั้ง	เป็นประจำ (บ่อยมาก)
1) หนังสือพิมพ์					
2) นิตยสาร					
3) วิทยุ					
4) โทรทัศน์					
5) ใบปลิว / แผ่นพับ					
6) แผ่นปิด (ป้ายโฆษณาข้างถนน, โปสเตอร์ , ป้ายโฆษณาข้างรถ					
7) เคเบิลทีวี					
8) อินเทอร์เน็ต					
9) อื่นๆ (ระบุ).....					

10. ช่วงก่อนและระหว่างการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน 2539 ที่ผ่านมา ท่านติดตามข่าวสารการเลือกตั้งจากสื่อใด และบ่อยครั้งเพียงใด

กรุณาระบุความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่างๆ โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ต้องการตอบ

สื่อที่เปิดรับ	ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้ง				
	ไม่เคยเลย	นานๆ ครั้ง	หลายครั้งแต่ ไม่บ่อยนัก	ค่อนข้าง บ่อยครั้ง	เป็นประจำ (บ่อยมาก)
1) หนังสือพิมพ์					
2) นิตยสาร					
3) วิทยุ					
4) โทรทัศน์					
5) ใบปลิว / แผ่นพับ					
6) แผ่นปิด (ป้ายโฆษณาข้างถนน, โปสเตอร์, ป้ายโฆษณาข้างรถ					
7) เคเบิลทีวี					
8) อินเทอร์เน็ต					
9) ฟังการหาเสียงของผู้สมัครใน สถานที่ต่างๆ					
10) การพูดคุยกับหัวหน้างาน / นัก การเมือง					
11) การพูดคุยกับคนในครอบครัว					
12) การพูดคุยกับเพื่อนฝูง / คนรู้จัก					
13) อื่นๆ (ระบุ).....					

11. ต่อไปนี้เป็นเหตุผลสำคัญเพียงใดของท่านในการติดตามการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจากสื่อต่างๆ

เหตุผลในการติดตามการรณรงค์หาเสียง	ระดับความสำคัญของเหตุผล				
	ไม่ใช่ เหตุผล	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1) เพื่อให้เป็นคนทันสมัย / ทันต่อเหตุการณ์					
2) เพื่อให้รู้จักผู้สมัครดีขึ้น					
3) เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือก					
4) เพื่อทราบนโยบายของผู้สมัคร					
5) ติดตามข่าว เพราะชอบผู้สมัครบางคนเป็นพิเศษ					
6) ติดตามข่าว เพราะชอบนโยบายของผู้สมัครบางคนเป็นพิเศษ					
7) ติดตามเพื่อลุ้นผู้สมัครบางคนให้ชนะ / หรือแพ้					
8) เพื่อฆ่าเวลา					
9) เพื่อความมัน / ความสนใจ					
10) อื่นๆ(ระบุ).....					

ส่วนที่ 3 : ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 : ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง

ให้ท่านเลือกตอบโดยทำเครื่องหมาย / ลงบนตัวเลขที่ท่านคิดว่าเป็นคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

12. การปกครองของไทยได้กำหนดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นอย่างไร

- 1) จำกัดสิทธิและเสรีภาพ ของประชาชนภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ
- 2) มีสิทธิและเสรีภาพทุกอย่าง ไม่มีขอบเขตจำกัด
- 3) ประชาชนไม่มีสิทธิและเสรีภาพ

13. นายกรัฐมนตรีของไทย จะต้อง

- 1) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- 2) ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้แทนราษฎร
- 3) ไม่ทราบ

14. การอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลที่ผ่านมาเมื่อวันที่ 18 - 20 พฤษภาคม 2538 เป็นการอภิปรายไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลใช่หรือไม่

- 1) ไม่ใช่
- 2) ใช่
- 3) ไม่ทราบ

15. การลงมติไม่ไว้วางใจ ต้องได้คะแนนเสียงเท่าไรจึงจะทำให้รัฐมนตรีหรือรัฐบาลพ้นจากตำแหน่งได้

- 1) 1 ใน 2 ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดในสภา
- 2) 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดในสภา
- 3) เท่ากับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดในสภา

16. ประธานสภาผู้แทนราษฎรในรัฐบาลนายกรัฐมนตรี บรรหาร ศิลปอาชา คนปัจจุบัน คือใคร

- 1) นาย สุธรรม แสงประทุม
- 2) นาย บุญเอื้อ ประเสริฐสุวรรณ
- 3) นาย มารุต นุนนาค

17. ข้อใดที่ไม่ใช่คุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

1) เคยรับราชการหรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปี

2) เป็นผู้ที่เข้าเรียนอยู่ในโรงเรียนตามกำหนดเวลาและสอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

3) ได้เข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาชั้นสูงในประเทศตามหลักสูตรจนเป็นผู้ที่สอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าชั้นปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

18. คุณสมบัติของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

1) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน

2) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหกสิบวัน

3) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

19. จำนวนเงินที่ผู้สมัครจะต้องจ่ายเป็นค่า ธรรมเนียมการสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

1) 30,000 บาท

2) 40,000 บาท

3) 50,000 บาท

20. บุคคลใดต่อไปนี้ ที่ไม่เคยเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมาก่อน

1) พลตรี จำลอง ศรีเมือง

2) นาย ธรรมบุญ เทียนเงิน

3) นาย ธรรมบุญ ประจวบเหมาะ

21. การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2539 มีผู้สมัครทั้งสิ้นกี่คน

1) 4 คน

2) 15 คน

3) 29 คน

22. นโยบายทำกรุงเทพให้เล็กลงเป็นนโยบายของผู้สมัครท่านใด

- 1) นาย พิจิตร รัตกุล
- 2) นาย อากร สุนทรกุล
- 3) พลตรี จำลอง ศรีเมือง

ตอนที่ 2 : ทักษะคิดทางการเมือง

23. ท่านมีทัศนคติต่อการเมืองการปกครอง , ระบบการเมือง , การเลือกตั้งอย่างไร

ให้ท่านเลือกตอบโดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2 = ไม่ค่อยเห็นด้วยนัก

3 = ไม่แน่ใจ

4 = เห็นด้วยพอสมควร

5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ทัศนคติทางการเมือง	1	2	3	4	5
1. การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ดีที่สุด					
2. เมื่อเกิดปัญหาและข้อขัดแย้งต่างๆ ในระบบประชาธิปไตย ต้องสามารถตกลงกันได้โดยสันติวิธี เช่น การนับหัวถือเอาเสียงข้างมาก					
3. การปกครองระบบประชาธิปไตยมีเสรีเกินไป ทำให้เกิดความแตกแยก และเกิดความวุ่นวาย ควรเปลี่ยนการปกครองเป็นแบบเผด็จการจะดีกว่า					
4. นายกรัฐมนตรีไม่จำเป็นต้องมาจากการเลือกตั้ง					
5. รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งทำเพื่อประโยชน์ของคนบางกลุ่มเท่านั้น ไม่ได้สนใจที่จะทำตามความต้องการของประชาชนเลย					
6. การเมืองเป็นเรื่องสกปรก / น้ำเน่า / แย่งชิงผลประโยชน์					
7. การเมืองไทยถึงทางตันแล้วควรมีการปฏิวัติเกิดขึ้น					
8. นักการเมืองส่วนใหญ่ซื้อเสียงเข้ามา					
9. พรรคการเมืองในปัจจุบันขาดคุณภาพ					
10. การเมืองไทยควรมีการปฏิรูปทางการเมืองอย่างเร่งด่วน					
11. การเลือกตั้งไม่ก่อให้เกิดผลประโยชน์อะไร ทั้งยังเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณแผ่นดินโดยใช่เหตุ					
12. ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครควรมาจากการเลือกตั้งมากกว่าการแต่งตั้ง					
13. การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สามารถช่วยแก้ปัญหากรุงเทพมหานครได้					
14. ประชาชนควรไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งในระดับใดก็ตาม					

ตอนที่ 3 : การมีส่วนร่วมทางการเมือง

24. ท่านมีส่วนร่วมทางการเมืองบ่อยครั้งแค่ไหน

ให้ท่านเลือกตอบโดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับคำตอบของท่าน

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ระดับความบ่อยครั้ง	
	ไม่เคยเลย	นานๆ ครั้ง
1. เขียนจดหมาย , บทความ , โทรศัพท์แสดงความคิดเห็นทางสื่อมวลชน		
2. บริจาคเงิน หรือสิ่งของ ให้ นักการเมือง / พรรคการเมือง		
3. ช่วยเหลือนักการเมือง / พรรคการเมืองรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง		
4. ร่วมเดินขบวน / ชุมนุมประท้วงทางการเมือง		

25. ท่านเป็นสมาชิกพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่งหรือไม่

1) เป็น

2) ไม่เป็น

26. ท่านเป็นสมาชิกกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการเมืองหรือไม่

1) เป็น

2) ไม่เป็น

27. ท่านรู้จักกับนักการเมืองเป็นการส่วนตัว / เป็นญาติกับนักการเมืองหรือไม่

1) รู้จัก / เป็น

2) ไม่รู้จัก / ไม่เป็น

28. ท่านไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งล่าสุดหรือไม่

1) ไป

2) ไม่ไป

29. ท่านไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเขตครั้งล่าสุดหรือไม่

1) ไป

2) ไม่ไป

30. ท่านไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครครั้งล่าสุดหรือไม่

1) ไป

2) ไม่ไป

ส่วนที่ 4 : พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ตอนที่ 1 : การไป / ไม่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

31. ท่านไปเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2539 หรือไม่

- 1) ไปลงคะแนนเสียง (ให้ไปตอบในตอนที่ 2)
- 2) ไม่ไปลงคะแนนเสียง (ให้ไปตอบในตอนที่ 3)

ตอนที่ 2 : สำหรับผู้ที่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

32. ท่านมีความตั้งใจที่จะลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในระดับใด (ให้ทำเครื่องหมาย / ลงบนตัวเลขที่ตรงกับคำตอบมากที่สุดเพียงข้อเดียว)

- 1) ตั้งใจแน่นอนว่าจะไม่ไปในตอนแรก แต่ก็เปลี่ยนใจไปในที่สุด
- 2) ไม่คิดอยากจะเป็นในตอนแรก แต่ก็เปลี่ยนใจไปในที่สุด
- 3) ไปก็ได้ / ไม่ไปก็ได้ แต่ก็เปลี่ยนใจไปในที่สุด
- 4) จะไปแต่ก็ไม่แนใจนัก แต่ก็เปลี่ยนใจไปในที่สุด
- 5) ตั้งใจแน่นอนว่าจะไปให้ได้ตั้งแต่ตอนแรก

33. สื่อใดที่มีผล / มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (ให้ทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ต้องการตอบ)

ประเภทของสื่อ	ผล / อิทธิพลของสื่อต่อการตัดสินใจ				
	ไม่มีเลย	มีผลน้อย	ไม่แน่ใจ	มีผลพอสมควร	มีผลมาก
1) หนังสือพิมพ์					
2) นิตยสาร					
3) โทรทัศน์					
4) วิทยุ					
5) ใบปลิว / แผ่นพับ					
6) แผ่นปิด / ป้ายโฆษณา					
7) เคเบิลทีวี					
8) อินเทอร์เน็ต					
9) พ่อแม่					
10) พี่น้องในครอบครัว /ญาติในครอบครัว					
11) ครู - อาจารย์					
12) กำนัน , ผู้ใหญ่บ้าน , เจ้าหน้าที่ยของทางราชการ					
13) อื่นๆ (ระบุ)					

34. สาเหตุใดต่อไปนี้เป็นเหตุผลให้ท่านไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

เหตุผลที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	ระดับความสำคัญของเหตุผล				
	ไม่ใช่เหตุผล	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1) การเชิญชวนจากสื่อมวลชน					
2) การเชิญชวนของบุคคลอื่น เช่น ครู-อาจารย์ หรือคนรู้จัก					
3) ตนเองต้องการไปใช้สิทธิ					
4) ต้องการสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย					
5) เพื่อสนับสนุนนโยบายของผู้สมัคร / พรรคการเมือง					
6) เห็นด้วยที่จะมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่มาจากการเลือกตั้ง					
7) เพราะสนใจกิจกรรมทางการเมือง , การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครอยู่แล้ว					
8) มีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับนักการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง					
9) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้ง					
10) วางไม่มีอะไรทำ					
11) เดินทางไปยังหน่วยเลือกตั้งสะดวก					
12) กลัวเสีย					
13) เพื่อลุ้นเชียร์ให้ผู้สมัครบางคนชนะ					
14) กลัวผู้สมัครบางคนชนะ					
15) อื่นๆ (ระบุ).....					

35. ท่านใช้หลักเกณฑ์ต่อไปนี้ในการตัดสินใจลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครคนใดคนหนึ่งมากที่สุดเพียงใด

หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจ	ระดับความสำคัญของหลักเกณฑ์				
	ไม่ใช่	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1) รู้จักคุ้นเคย					
2) เป็นญาติพี่น้องกับนักการเมือง					
3) ผู้สมัครมีการศึกษาดี					
4) เชื่อถือคำแนะนำ / การชี้แนะของบุคคลอื่น					
5) ผู้สมัครให้เงิน					
6) ผู้สมัครเป็นคนดี มีความสามารถ มีความตั้งใจจริง					
7) ผู้สมัครมีนโยบายดี					
8) ผู้สมัครไม่หาเสียงโจมตีผู้อื่น					
9) ผู้สมัครสังกัดพรรคการเมือง					
10) ผู้สมัครเป็นผู้มีประสบการณ์					
11) อื่นๆ (ระบุ).....					

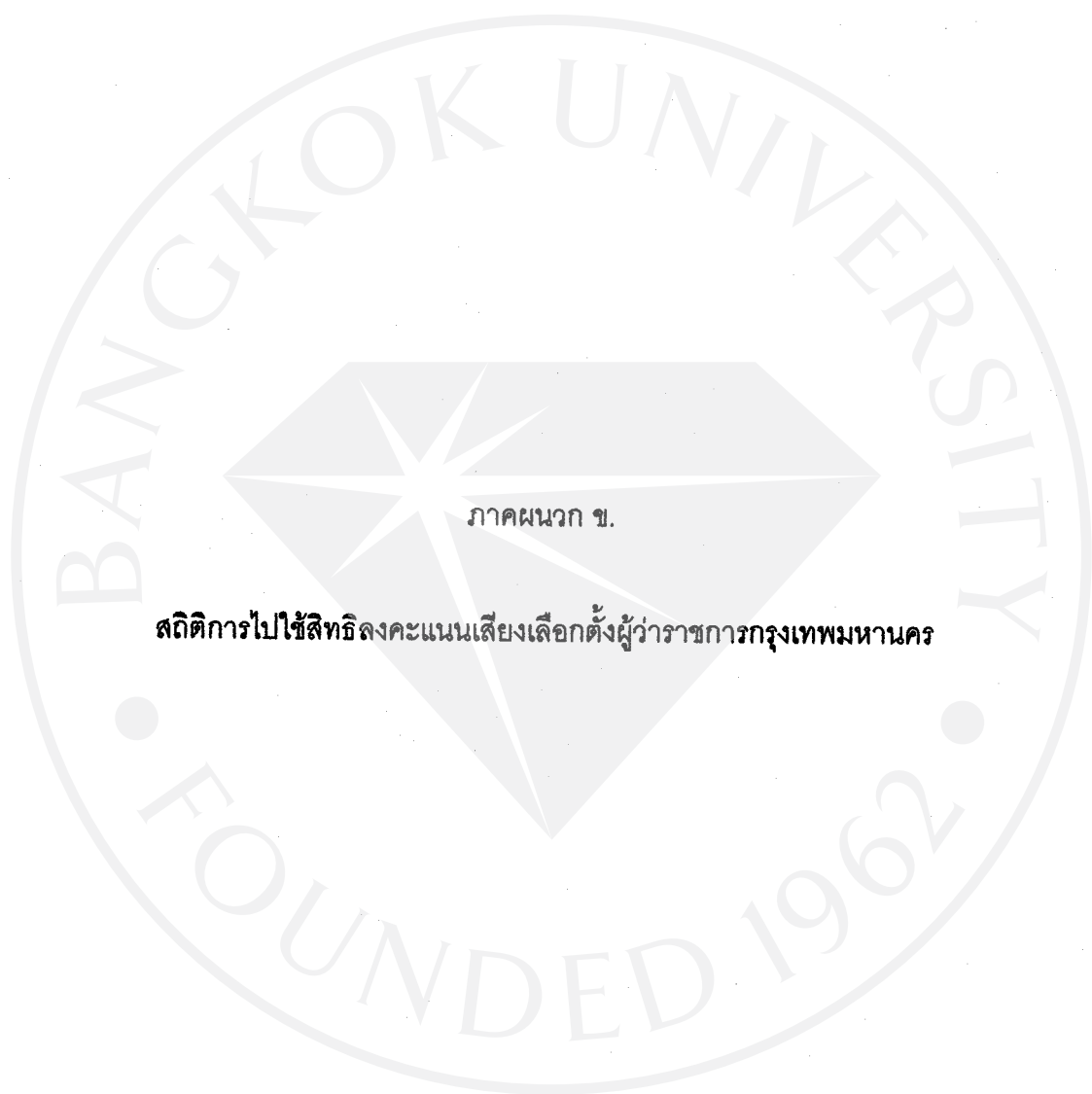
ตอนที่ 3 : สำหรับผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

36. ท่านมีความตั้งใจที่จะไม่ไปลงคะแนนเสียงในระดับใด

- 1) ตั้งใจไม่ไปตั้งแต่ตอนแรก
- 2) ตั้งใจจะไปแต่ก็เปลี่ยนใจไม่ไป
- 3) ลังเลไม่แน่ใจ แต่ก็เปลี่ยนใจไม่ไป

37. สาเหตุต่อไปนี้มีผลต่อการไม่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของท่านมากน้อยเพียงใด

สาเหตุที่ไม่ไปเลือกตั้ง	ระดับความสำคัญของเหตุผล				
	ไม่ใช่	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1) ไม่สนใจกิจกรรมทางการเมือง , การเลือกตั้ง					
2) ไม่มีเพื่อนไป					
3) เบื่อหน่ายระบบการเมือง / นักการเมือง					
4) เบื่อหน่ายการปกครองระบบประชาธิปไตย					
5) ไม่คิดว่าเลือกตั้งแล้วจะได้อะไรดีขึ้น					
6) ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคการเมือง					
7) ไม่รู้จักผู้สมัคร , พรรคการเมืองเป็นการส่วนตัว					
8) ขี้เกียจ / ลืม					
9) ติดธุระ					
10) ไปต่างจังหวัด					
11) ไม่มีผู้สมัครที่ตนพึงพอใจ					
12) ไม่สะดวกในการเดินทางไปยังหน่วยเลือกตั้ง					
13) ไม่มีเวลา					
14) รถติด					
15) อื่นๆ (ระบุ).....					

ภาคผนวก ข.

สถิติการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

สรุปสถิติการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร
และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในกรุงเทพมหานคร

มติชนรายวัน

วันศุกร์ที่ 31 พฤษภาคม พุทธศักราช 2539

สรุปสถิติการเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. ส.ก.และส.ส.กทม.				
ครั้งที่	วันเลือกตั้ง	จำนวนผู้มีสิทธิ	จำนวนผู้มาใช้สิทธิ	ร้อยละ
การเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม.				
1.	10 ส.ค. 18	1,921,701	266,256	13.86
2.	14 พ.ย. 28	2,831,250	981,232	34.65
3.	7 ม.ค. 33	3,201,188	1,147,375	35.85
4.	19 เม.ย. 35	3,309,029	761,683	23.02
การเลือกตั้ง ส.ก.				
1.	10 ส.ค. 18	1,921,701	266,256	13.86
2.	14 พ.ย. 28	2,820,629	977,665	34.66
3.	7 ม.ค. 33	3,183,511	1,138,771	35.77
4.	8 มี.ค. 37	3,372,090	718,042	21.29
การเลือกตั้ง ส.ส.				
1.	22 มี.ค. 35	3,342,158	1,422,611	42.37
2.	13 ก.ย. 35	3,331,376	1,578,959	47.40
3.	2 ก.ค. 38	3,619,927	1,303,440	36.03

สถิติการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

มติชนรายวัน

วันจันทร์ที่ 3 มิถุนายน พุทธศักราช 2539

สถิติการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร					
ครั้งที่	วันเลือกตั้ง	ผู้มีสิทธิ	ผู้ใช้สิทธิ	ได้คะแนน	ผู้ได้รับเลือกตั้ง
1.	10 ส.ค. 2518	1,921,701	266,266	99,247	นายธรรมบุญ เทียนเงิน
2.	14 พ.ย. 2528	2,831,250	981,222	480,233	พลตรีจำลอง ศรีเมือง
3.	7 ม.ค. 2533	3,201,188	1,147,576	703,671	พลตรีจำลอง ศรีเมือง
4.	19 เม.ย. 2535	3,309,029	761,683	363,668	ร.อ.กฤษฎา อรุณวงษ์
5.	2 มิ.ย. 2539	3,641,482	1,578,061	768,994	นายพิจิตต รัตกุล

สถิติจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งผู้ว่าฯกทม.			
วันเลือกตั้ง	จำนวนผู้มีสิทธิ (คน)	จำนวนผู้ใช้สิทธิ (คน)	เปอร์เซ็นต์
14 พ.ย. 2528	2,831,250	981,222	34.65 %
7 ม.ค. 2533	3,201,188	1,147,576	35.85 %
19 เม.ย. 2535	3,309,029	761,683	23.02 %
2 มิ.ย. 2539	3,641,482	1,578,061	43.32 %
ที่มา : กรุงเทพมหานคร			

ข้อมูลการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน 2539

กรุงเทพมหานคร

วันจันทร์ที่ 3 มิถุนายน พุทธศักราช 2539

ข้อมูลการเลือกตั้งผู้ว่าฯกทม. 2 มิถุนายน 2539		
จำนวนราษฎร	-	5,701,627 คน
ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ไม่ต่ำกว่า 20 ปี)	-	3,611,950 คน
ผู้สมัครรับเลือกตั้ง	-	29 คน
ค่าใช้จ่ายการ ล/ต	-	55,000,000 บาท
จำนวนเขตเลือกตั้ง	=	38 เขต

ผลการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน 2539

โดยแยกตามเขต

กรุงเทพมหานคร

วันจันทร์ที่ 3 มิถุนายน พุทธศักราช 2539

ผลการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร								
ที่	เขต	2	4	5	6	ผู้มีสิทธิ (คน)	ผู้ใช้สิทธิ (คน)	คิดเป็น %
1	พระนคร	391	8,629	13,464	2,758	51,277	25,242	50.05
2	ป้อมปราบศัตรูพ่าย	325	9,110	12,511	1,227	46,360	23,173	50.80
3	ปทุมวัน	337	8,068	11,788	1,543	49,280	21,737	45.01
4	สัมพันธวงศ์	194	4,661	7,732	581	24,879	13,168	53.83
5	บางรัก	312	7,354	10,899	1,112	37,680	19,677	53.07
6	ยานนาวา	374	9,621	14,938	2,023	63,117	26,956	43.63
7	สาทร	496	11,409	11,514	2,500	73,990	33,919	46.69
8	บางคอแหลม	374	11,614	19,525	2,765	61,252	34,278	43.00
9	ดุสิต	501	9,273	14,703	9,949	102,971	34,426	34.22
10	บางซื่อ	694	14,570	20,915	11,450	119,235	47,629	40.63
11	พญาไท	535	8,650	13,437	4,059	57,347	26,681	47.39
12	ราชเทวี	393	7,382	11,242	4,178	58,311	23,195	40.48
13	ห้วยขวาง	380	7,842	11,967	4,298	52,367	24,487	47.64
14	ดินแดง	687	18,186	26,026	6,107	125,504	51,006	41.34
15	พระโขนง	844	17,175	29,361	10,545	139,323	57,825	42.36
16	คลองเตย	407	17,860	34,108	5,645	156,684	58,520	38.16
17	ประเวศ	445	10,900	16,949	8,008	64,026	36,302	44.16
18	สวนหลวง	462	9,791	17,869	3,998	72,771	32,220	44.93
19	บางเขน	907	21,047	28,738	17,439	176,786	67,531	39.23
20	ดอนเมือง	958	21,156	28,241	13,733	167,163	64,088	39.01
21	จตุจักร	952	17,713	16,511	8,402	122,891	53,579	44.26
22	บางกะปิ	1,124	26,208	36,547	9,126	161,186	73,005	45.85
23	ลาดพร้าว	697	16,643	22,993	6,946	96,436	47,179	49.76
24	บึงกุ่ม	895	26,171	34,998	8,592	152,908	70,656	46.76
25	หนองจอก	165	6,728	11,918	4,349	47,178	23,160	51.28
26	มีนบุรี	386	10,902	22,686	4,346	93,301	38,320	42.03
27	ลาดกระบัง	224	8,083	11,411	3,408	60,338	23,126	39.48
28	ธนบุรี	579	20,321	26,017	5,394	115,329	52,311	46.31
29	คลองสาม	448	12,215	17,928	2,981	70,264	33,572	48.68
30	บางกอกน้อย	647	13,351	22,326	8,914	105,294	45,238	43.71
31	บางพลัด	584	12,391	18,322	7,766	91,358	39,063	43.46
32	บางกอกใหญ่	374	9,586	14,454	5,333	66,624	29,747	45.48
33	ภาษีเจริญ	1,006	25,888	40,830	12,926	189,190	80,650	43.49
34	บางขุนเทียน	405	14,115	17,700	8,118	101,374	40,338	40.80
35	จอมทอง	504	16,482	21,231	8,300	113,029	46,517	42.03
36	ตลิ่งชัน	514	13,124	19,807	10,805	97,916	44,260	46.08
37	ราษฎร์บูรณะ	548	18,269	22,147	8,590	119,135	49,554	42.53
38	หนองแขม	406	11,913	17,241	5,794	81,563	35,354	44.40
	รวม	20,985	514,401	768,994	244,002	3,625,637	1,548,382	43.52

ผลการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 มิถุนายน 2539

โดยแยกตามชื่อผู้สมัคร

กรุงเทพมหานคร

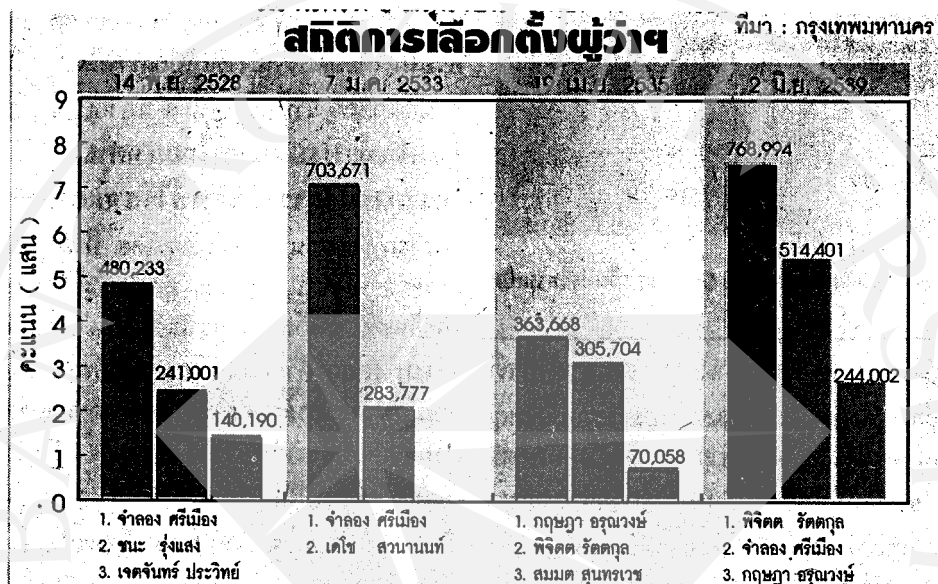
วันจันทร์ที่ 3 มิถุนายน พุทธศักราช 2539

ลำดับที่	ชื่อผู้สมัคร	เลขหมายประจำตัว	ได้คะแนน
1	นายพิจิตต รัตตกุล	5	768,994
2	พล.ต.จำลอง ศรีเมือง	4	514,401
3	ศ.ร.อ.กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา	6	244,002
4	นายอากร ชุนตระกูล	2	20,985
5	นายวรัญญชัย โชคชนะ	3	1,011
6	นายสมิตร สมิตินันท์	11	616
7	นายคำรวิทย์ รินวงษ์	1	581
8	พ.ต.ท.สุธี สุทธิศิริวัฒนะ	9	522
9	นายบุญญสิริ สอนัด	7	504
10	พ.ต.อ.กำพล ยุทธสารประสิทธิ์	13	390
11	นางสาวรัก พจนะไพบูลย์	17	295
12	นายมานิตย์ มาทวิมล	29	280
13	ส.อ.สุวัจน์ ดาราฤกษ์	24	224
14	นายสัญญา เดียงพานิชย์	25	207
15	นายศุภชัย สิทธิเลิศประสิทธิ์	15	176
16	พ.ต.ต.สุภูมิ พันธุ์เพ็ง	16	148
17	นายวารินทร์ สิ้นสูงสุด	8	144
18	นายสถิต พุทธจักรวาล	14	134
19	นายธีเกียรติ ไมไทย	12	133
20	นายเทอดชน ถนอมวงศ์	10	101
21	นายบุญช่วย วัฒนวงศ์	20	96
22	ม.ร.ว.นิคมจักร จักรพันธุ์	28	87
23	นายณัฐวิกรม สิริอุไรกุล	21	66
24	นายศิลป วรรณปักษ์	26	65
25	นายสุชาติ เกิดผล	18	64
26	นายชูศักดิ์ วัชรกุล	19	59
27	นายไศศรย์ มั่นรักเรียน	27	57
28	นายสอ เชื้อโพธิ์ทัก	23	51
29	นายพินิจ สกฤพรทนต์	22	40

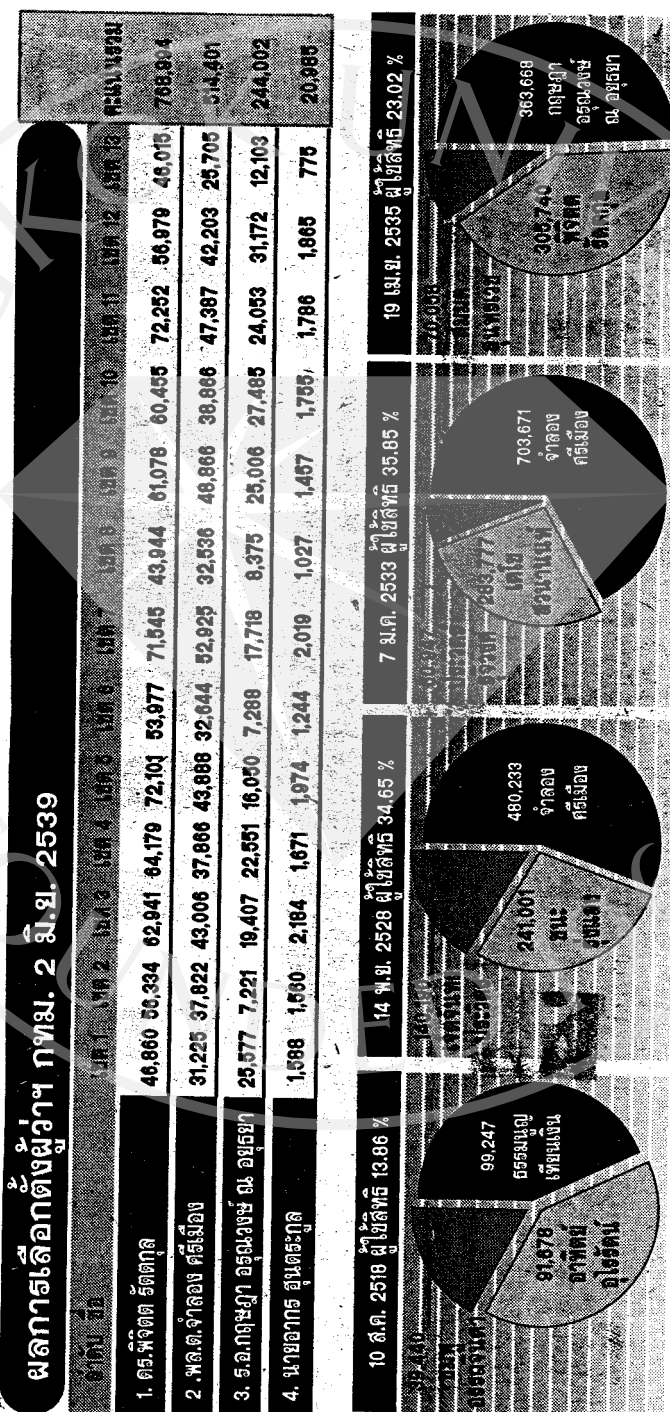
แผนภาพแสดงสถิติการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

มติชนรายวัน

วันอังคารที่ 4 มิถุนายน พุทธศักราช 2539

มติชนรายวัน
วันอังคารที่ 4 มิถุนายน พุทธศักราช 2539

มติชนรายวัน

วันพุธที่ 24 เมษายน พุทธศักราช 2539

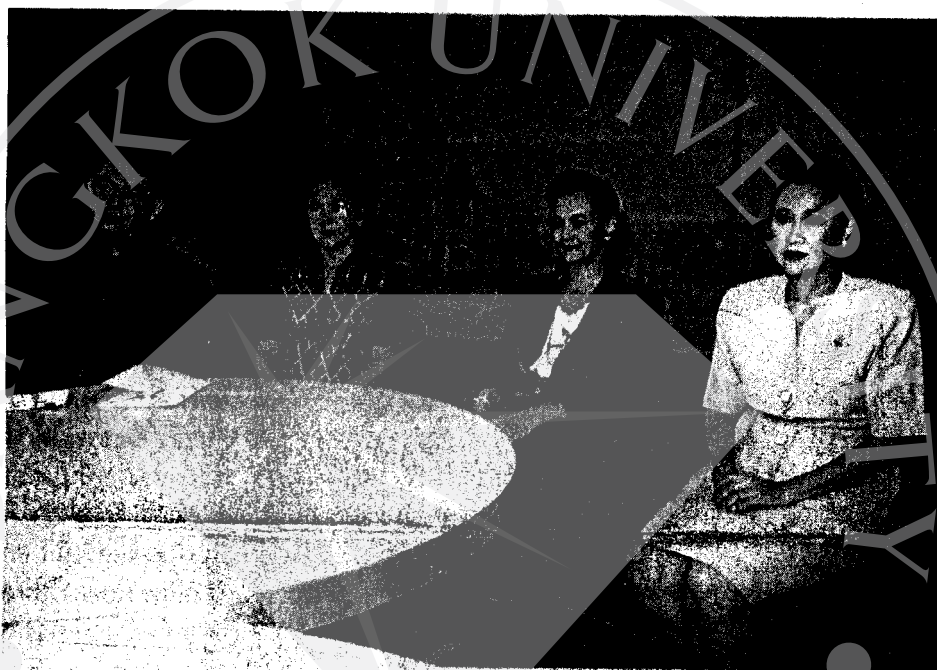
(บน) ป้ายหาเสียงของนายอากร
ขนาด 4x8 ฟุต ที่ระบุว่า
มีเสียง 1400 ป้าย

(ขวา) หุ่นไล่กาหาเสียงจำลอง
ถูกนำมาใช้สร้างภาพพจน์เดิม
ในช่วงโค้งสุดท้าย

มติชนรายวัน

วันเสาร์ที่ 27 เมษายน พุทธศักราช 2539

ว่าที่ภรรยาผู้ว่าฯ กทม.
นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง เชิญ
ภรรยาผู้สมัครผู้ว่าฯ กทม.
มาออกรายการ ขอดิฉันด้วย
คน มี พ.ต.(หญิง)ศิริลักษณ์
ศรีเมือง นางสุชาดา อรุณ
วงษ์ ณ อยุธยา และนาง
ชมภูษ สุนตระกูล ส่วน
นางชรียา รัตกุล ภรรยา
นายพิจิตต ไม่มาเพราะไม่
สบาย อัปเดตรายการที่
ช่อง 9 อ.ส.ม.ท.

ปราศรัยนัดแรก - เมื่อเวลา 17.00 น. วันที่ 26 เมษายน นาย
สมักร สุนทรเวช หัวหน้าพรรคประชากรไทยปราศรัย เปิดตัว ร.อ.
กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม.หมายเลข
6 โดยมีประชาชนให้ความสนใจเข้าฟังเป็นจำนวนมาก ที่ท้องสนาม
หลวง

มติชนรายวัน
วันอังคารที่ 7 พฤษภาคม พุทธศักราช 2539

มติชนรายวัน

วันจันทร์ที่ 20 พฤษภาคม พุทธศักราช 2539

ช่วยรณรงค์ - ห้างสรรพสินค้าตั้งฮั่วเส็งเชิญชวนชาวกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะผู้มีอายุ 18 ปีขึ้นไปให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. อย่างพร้อมเพรียงกัน ในวันที่ 2 มิถุนายน ทางห้างได้จัดพิมพ์ถุงกระดาษรีไซเคิลจำนวน 50,000 ใบ เพื่อใช้ประชาสัมพันธ์ด้วย

มติชนรายวัน

วันอังคารที่ 21 พฤษภาคม พุทธศักราช 2539

มติชนรายวัน

วันพุธที่ 22 พฤษภาคม พุทธศักราช 2539

มติชนรายวัน

วันจันทร์ที่ 27 พฤษภาคม พุทธศักราช 2539

กลุ่มนักศึกษาหลายสถาบัน ร่วมกันรณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้ว่าฯ
กทม.ที่บริเวณอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ

มติชนรายวัน

วันจันทร์ที่ 3 มิถุนายน พุทธศักราช 2539

**จำนวนครั้งที่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง
ใช้โฆษณาผ่านโทรทัศน์**

สมัคร	3	5	7	9
พิจิตต	2 สปอต/วัน	5	2 สปอต/วัน	2 สปอต/วัน
จำลอง	2 สปอต/วัน	-	2 สปอต/วัน	1 สปอต/วัน
กฤษฎา	2 สปอต/วัน	-	-	-
อากร	-	-	-	-

หมายเหตุ : ข้อมูลเริ่มต้นวันที่ 28-31 พ.ค.

การใช้สื่อวิทยุของ 4 ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม.

คลื่น	90.5	98	99.5	107	102.5	101
พิจิตต	3 สปอต/วัน	3 สปอต/วัน	140,000 น.	20,000 น.	15 สปอต/วัน	≈ 200,000 น.
จำลอง	3 สปอต/วัน	-	-	-	≈ 15 สปอต/วัน	200,000 น.
กฤษฎา	3 สปอต/วัน	-	162,000 น.	-	18 สปอต/วัน	200,000 น.
อากร	สารคดี 3 ครั้ง/วัน	NA	300,000 น.	-	NA	สารคดี 3 ครั้ง/วัน

หมายเหตุ : - จำนวนสปอตคูณด้วย 1,800 น. (ราคา/สปอต) จะเป็นราคาต่อวัน
คลื่น 99.5, 107, 101 นอกเป็นงบประมาณทั้งหมดที่ใช้

ภาคผนวก ง.

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2531

ส่วนที่ 2 ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

มาตรา 24 ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครต้องยื่นใบสมัครด้วยตนเอง ต่อหน้าปลัดกรุงเทพมหานคร ณ ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร ในระยะเวลาที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาพร้อมค่าธรรมเนียมคนละ 50000 บาท หลักฐานการสมัครและรูปถ่ายของตนเองขนาดกว้างประมาณ 8.5 เซนติเมตร ยาวประมาณ 13.5 เซนติเมตร มีจำนวนตามที่ปลัดกรุงเทพมหานครกำหนดและต้องปฏิบัติตามวิธีการที่เกี่ยวกับการสมัครรับเลือกตั้งที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

หมวด 3 บัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง

มาตรา 28 ผู้เลือกตั้งหรือเจ้าบ้านผู้ใดเห็นว่าตนหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านไม่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งแห่งหน่วยเลือกตั้งที่ตนหรือผู้นั้นสมควรมีชื่อเป็นผู้เลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้น มีสิทธิยื่นคำร้องต่อผู้อำนวยการเขตก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน

ข้อมูลผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครโดยสังเขป

มติชนรายวัน

วันพฤหัสบดีที่ 6 มิถุนายน พุทธศักราช 2539

ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

1.ความเป็นมา

คนแรก 2516 นายชำนาญ ชูบุรณ แด่ตั้งอยู่ได้ 11 เดือน คนที่ 2/2517 นายอรรถ วิสูตรโยธาภิบาล แด่ตั้งอยู่ได้ 8 เดือน ---- ครั้งที่ 3 /2517 นายสิริ ถิ่นบุตร แด่ตั้ง อยู่ได้ 12 เดือน ----4/2517 นายสาธิต หุตะเจริญ แด่ตั้ง อยู่ได้ 4 เดือน ----5/2518-20 นายธรรมบุญ เทียนเงิน แด่ตั้ง อยู่ได้ 33 เดือน --8/2520-22 นายชลอ ธรรมศิริ แด่ตั้ง อยู่ได้ 27 เดือน ----7/2522-24 นายเชาวน์วัศ สุดลาภา แด่ตั้ง อยู่ได้ 34 เดือน----8/2524-27 พล.ร.อ.เทชม มกรานนท์ แด่ตั้ง อยู่ได้ 44 เดือน----9/2527-28 นายอาษา เมฆสวรรค์ แด่ตั้ง อยู่ได้ 12 เดือน --10/2528-32 พลตรีจำลอง ศรีเมือง แด่ตั้งอยู่ได้ 48 เดือน--11/2533-35 พลตรีจำลอง ศรีเมือง แด่ตั้ง อยู่ได้ 40 เดือน--12/2535-39 ศ.ดร.กฤษฎา อรุณวงษ์ อยู่ได้ 48 เดือน --13/2539 ----- จะเป็นใคร

2.ปัญหาในกรุงเทพมหานคร

อุปสรรคบรรจกร กรุงเทพมหานคร ของ สนิทพิมพ์ พัฒนาหลักสูตร (KK 036) เรื่องนำรู้เกี่ยวกับกรุงเทพมหานคร-การจราจร-การจัดผังเมือง -สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ-เศรษฐกิจและสังคม-แหล่งเสื่อมโทรม-การศึกษา-สาธารณสุข-การปกครอง

ดร.เขียน ชีระวิทย์ -มลภาวะเป็นพิษ-การจราจร-ขยะ-ความสะอาด-คอนโดต้องสร้างเป็นย่านที่อยู่-ตัวผู้ว่าต้องรักษาประโยชน์ให้คนใน กทม.-เลือกคนหรือพรรค

ผู้อ่าน - เห็นว่ามีอะไรบ้าง ให้ส่งไป (เป็นเรื่องที่ท่านจะต้องเรียกร้องให้ผู้ว่าปฏิบัติ)

3.หน้าที่ของผู้ว่ากทม. ตามกฎหมาย

หน้าที่ตามกฎหมายที่กำหนดให้ผู้ว่ากทม. ปฏิบัติ -ส่งเสริมอาชีพ-ปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย-การศึกษา-การสาธารณสุข-การอนามัยครอบครัวและการรักษาพยาบาล-การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก-ทางน้ำ ทางระบายน้ำ-การผังเมือง-และการพัฒนาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม - (และยังมีอีก รวม 27 ข้อ ตามกฎหมาย ผู้เขียนเลือกมาจัดลำดับสำคัญที่สุด-ลดลงตามลำดับ- ผู้อ่าน อาจจัดลำดับใหม่ตามที่ท่านจะเห็นสมควร)

4.งบประมาณของ กทม.พ.ศ.2539

4.1 รายได้ -ภาษีอากร 90% (18,286 ล้าน) -ทรัพย์สิน 7% (1,443 ล้าน) -ค่าธรรมเนียม 2% (432 ล้าน) -เบ็ดเตล็ด 1% (195 ล้าน) - สาธารณูปโภค 0.2% (44 ล้าน) -การพาณิชย์ของ กทม. 132 ล้าน - รายได้พิเศษ 207 ล้าน (รวม 20,667 ล้านบาท)

4.2 เงินอุดหนุนจากรัฐบาล 10,050 ล้านบาท - ใช้จ่ายในกรุงเทพมหานคร 5,183 - แผนงานบริหารการศึกษา 2,733 -แผนงานควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อม 2,597 - ป้องกันโรคและระบาดติดต่อ 102 (รวมเงินอุดหนุนจากรัฐบาล 10,605 ล้านบาท ต่อปี 2539)

4.3 งบประมาณรายจ่าย พ.ศ.2539 -โยธาและระบบจราจร 33% (6,689 ล้าน) - การระบายน้ำและบำบัดน้ำเสีย 18% (3,712 ล้าน) - การบริหารทั่วไป 16% (3,350 ล้าน) - รักษาความสะอาดและระเบียบเรียบร้อย 12% (2,530 ล้าน) - สาธารณสุข 11% (2,195 ล้าน) - พัฒนาและบริหารสังคม 5% (1,114 ล้าน) - การศึกษา 4% (811 ล้าน) รวมทั้งหมดงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2539 20,400 ล้านบาท

5.จุดอ่อนของการบริหาร (นโยบายในการปกครอง กทม.)

หลักใหญ่ที่จะต้องบริหาร กทม.ก็คือ จะต้องปฏิบัติตามหน้าที่ ตามกฎหมาย ตามอำนาจหน้าที่ของกทม. (ตามข้อ 3) ให้ความสำคัญตามลำดับที่ผู้เขียนเรียงลำดับความสำคัญไว้ (ผู้อ่านอาจไม่เห็นด้วยก็ได้ เป็นทรรศนะของแต่ละคน) คือ ให้ความสำคัญของชนใน กรุงเทพมหานคร เป็นลำดับแรก และลดหลั่นลงมาถึง การพัฒนาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การให้ความสำคัญหรือนำหนักในการพิจารณาอีกคือ ให้เป็นตัวเลขเปรียบเทียบ

ในข้อ 3 ให้ส่งเสริมอาชีพ 7 คะแนน ปรับปรุงชุมชนแออัด 6 คะแนน ให้การศึกษา 5 คะแนน การสาธารณสุข และรักษาพยาบาล 4 คะแนน จัดและรักษาทางบกและทางน้ำทางระบายน้ำ 3 คะแนน การผังเมือง 2 คะแนน และการพัฒนาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 1 คะแนน

ในขณะที่เดียวกันก็ต้องพิจารณางบประมาณรายจ่ายด้วย เพราะขอเงินเป็นตัวแทนคนนโยบาย ด้วย ตาม (4.3) จะเห็นว่าให้ความสำคัญกับการจราจรมากที่สุด ร้อยละ 33 ให้ 7 คะแนน ระบายน้ำเสีย 6 คะแนน บริหารทั่วไป 5 คะแนน รักษาความสะอาด 4 คะแนน สาธารณสุข 3 คะแนน พัฒนาและบริหารสังคม 2 คะแนน การศึกษา 1 คะแนน

จากข้อ 3 กับ 4.3 ขัดแย้งกัน ถ้าสมมติว่าตัวผู้ว่ามีนโยบายหลักสำคัญที่สุด ในการส่งเสริมอาชีพ 7 คะแนน (ในข้อ 3) แต่ ในข้อ 4.3 การส่งเสริมอาชีพไม่มี ลำดับความสำคัญ แต่กลับไปให้ความสำคัญการจราจร ข้อ 3 ให้ความสำคัญชุมชนแออัดในระดับที่สอง คือ 6 คะแนน แต่เมื่อเปรียบเทียบใน 4.3 การศึกษาใน 3 ให้ 5 คะแนน แต่ใน 4.3 ให้การศึกษา 1 คะแนน ดังนั้นเป็นต้น